

A stylized world map in orange and teal colors, showing continents and latitude/longitude lines. A small black dot in the North Atlantic is circled with a black line.

**A COLOMBÓI ÉRTEKEZLET
DOKUMENTUMAI
1976. AUGUSZTUS 16-19**

kossuth

A colombói értekezéslet dokumentumai

1976. augusztus 16-19

Fordította: Czobor Zsuzsa

ISBN 963 09 0879 4

Az el nem kötelezett (tömbön kívüli) országok állam- és kormányfőinek V. értekezlete Colombóban tanácskozott 1976. augusztus 16–19. között 86 ország részvételével. Megfigyelői státusban illetve vendégként további 30 állam és szervezet képviseltette magát az értekezleten. Az elnöki tiszet Bandaranaike asszony, a vendéglátó ország, Sri Lanka miniszterelnöke töltötte be. Az értekezlet résztvevői áttekintették a IV. algíri találkozó (1973) óta történt világpolitikai eseményeket és az el nem kötelezett országok mozgalmának fejlődését. A következő dokumentumokat fogadták el: Politikai nyilatkozat, Gazdasági nyilatkozat, A gazdasági együttműködés akcióprogramja, Politikai és gazdasági határozatok. E kötet közli a dokumentumok teljes szövegét.

A kiadó

Politikainyi lakozat

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek ötödik konferenciája, Colombo (Sri Lanka),

1976. augusztus 16-19

A konferencián a következő országok vettek részt mint tagok:

Afganisztán, Algéria, Angola, Arab Emirátusok Államszövetsége, Argentín Köztársaság, Bahrain, Banglades, Benin, Bhután, Bissau-Guinea, Botswana, Burma, Burundi, Comore-szigetek, Ciprus, Csád, Egyenlítői Guinea, Egyiptom, Elefántcsontpart, Etiópia, Felső-Volta, Gabon, Gambia, Ghana, Guinea, Guyana, India, Indonézia, Irak, Jamaika, Jemeni Arab Köztársaság (Észak-Jemen), Jemeni Népi Demokratikus Köztársaság (Dél-Jemen), Jordánia, Jugoszlávia, Kambodzsa, Katar, Kenya, Koreai Népi Demokratikus Köztársaság, Kuvait, Laoszi Népi Demokratikus Köztársaság, Lesotho, Libanon, Libéria, Líbia, Madagaszkár, Malaysia, Maldív Köztársaság, Mali, Málta, Marokkó, Mauritánia, Mozambik, Nepál, Niger, Nigéria, Omán, Palesztin Felszabadítási Szervezet, Panama, Peru, Ruanda, São Tomé és Príncipe, Seychelle-szigetek, Sierra Leone, Sri Lanka, Szaúd-Arábia, Szenegál, Szingapúr, Szíria, Szomália, Szudán, Szváziföld, Tanzánia, Togo, Trinidad és Tobago, Tunézia, Uganda, Vietnami Szocialista Köztársaság, Zaire, Zambia.

A konferencia Belize-nek különleges státust biztosított, amely magában foglalja a konferencián való felszólalást is.

A következő országok és szervezetek vettek részt megfigyelőként a konferencián:

Barbados, Bolívia, Brazília, Ecuador, Grenada, Mexikó, Salvador, Uruguay, Venezuela.

Afrikai Nemzeti Kongresszus, Azánia Összafrikai Kongresszusa, Puerto Rico Szocialista Pártja, Egyesült Nemzetek Szervezete, Afrikai Egység Szervezete, Arab Liga, Afroázsiai Népek Szolidaritási Szerve-

zete, Zimbabwei Afrikai Nemzeti Szövetség, Dzsibuti Felszabadító Mozgalom, Délnyugat-afrikai Népi Szervezet (SWAPO), Szomáli-parti Felszabadítási Front, az ENSZ főtitkára, Iszlám Konferencia.

A következő országok látogatták a konferencia üléseit vendégként: Ausztria, Finnország, Fülöp-szigetek, Portugália, Románia, Svédország, Svájc.

I. Bevezető

1. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek ötödik konferenciájára olyan nemzetközi helyzetben került sor, amelyet az egész világ népeinek a politikai és gazdasági függetlenségért, a békéért, a haladásért, az önrendelkezés, az igazság, az egyenrangúság és a békés egymás mellett élés elvein alapuló nemzetközi politikai és gazdasági rendszerért folyó fokozódó küzdelme jellemez. A konferencia örömmel állapította meg, hogy az el nem kötelezettség politikája fennállásának több mint két évtizede során egyre jelentősebb befolyással van a nemzetközi helyzet alakulására, és azt, hogy az el nem kötelezett és más fejlődő országok konstruktív, haladó és hatékony szerepet játszanak a nemzetközi kérdésekben. Bebizonyosodott, hogy az el nem kötelezettség politikája az egyik legdinamikusabb tényező az államok és népek igazi függetlenségének előmozdításában, a nemzetközi kapcsolatok demokratizálásában, valamint a békét, az igazságot, az egyenrangúságot és a nemzetközi együttműködést szolgáló feltételek kialakításában.

2. Az el nem kötelezett országok belgrádi, kairói, lusakai és algíri csúcsertekezletükön és további közös akcióik révén nagymértékben hozzájárultak a nemzetközi viszonyok pozitív átformálásához és a világbéke ügyének előbbre viteléhez. Az értekezlet úgy véli, hogy a negyedik, algíri csúcstalálkozó jelentős határkő volt az el nem kötelezett mozgalom történetében, hozzájárult a mozgalom egységének és szolidaritásának erősítéséhez a nemzetközi békét és biztonságot szolgáló erőfeszítésekben, lendületet adott az ázsiai, az afrikai és a latin-amerikai népek harcának, amelyet az imperializmus, a gyarmatosítás, a neokolo-

nializmus, az apartheid, a fajgyűlölet, a cionizmus és az idegen beavatkozás minden formája ellen vívnak.

3. Megtárgyalva a negyedik csúcstalálkozó óta eltelt időszak nemzetközi eseményeit, az állam- és kormányfők megállapították, hogy az akkor újból megerősített elvek helyeseknek bizonyultak, és az elfogadott programokat és határozatokat a tények igazolták.

4. A konferencia üdvözli a demokratikus Kambodzsa, a Laoszi Népi Demokratikus Köztársaság és a Vietnami Szocialista Köztársaság népeinek győzelmét az Egyesült Államok imperialista agressziója fölött, Bissau-Guinea, a Zöld-foki-szigetek, Mozambik, Angola São Tomé és Príncipe Köztársaság felszabadító harcainak sikerét, melynek eredményeként a portugál gyarmatosítók döntő vereséget szenvedtek, és e területek elnyerték függetlenségüket.

A konferencia külön is köszönti az angolai népet, amely megszállító vereséget mért az imperializmus és az apartheid inváziós csapataira. Ugyanilyen meglelégedéssel köszönti a cionizmus ellen viselt eredményes harcot, valamint az arab népeket, amelyek 1973 októberében az izraeli agresszív erők elleni felszabadító harcban elszánt harckészségről tettek tanúbizonyságot. A konferencia üdvözli továbbá azt a tényt, hogy mind több és több ország ismeri el a Palesztinai Felszabadítási Szervezetet, valamint a palesztin nép elidegeníthetetlen jogait.

A konferencia úgy véli, hogy a negyedik csúcstalálkozó óta ezek voltak a legjelentősebb eredmények.

II. A taglétszám növekedése

5. A mozgalom tagjainak a száma 1961-ben Belgrádban 25 volt, a kairói II. konferenciára 47-re, a lusakai találkozóra már 53-ra, a legutóbbi algíri csúcstalálkozóra pedig már 75-re emelkedett. Az ötödik, colombói csúcsertekezleten tagjainak száma 86-ra növekedett, s ezek az országok nem csupán az összes világrészt képviselik, hanem egyszerűen mind különféle gazdasági, társadalmi és politikai rendszereket is. Egyre többen csatlakoznak az el nem kötelezett országok mozgalmához, s ez kétségkívül annak tulajdonítható, hogy egyre inkább elismerik a mozgalom hatékonyságát.

III. Az el nem kötelezettség politikája és szerepe

6. A konferencia megvitatta azokat a mélyreható változásokat, amelyek az 1961. évi első csúcskonferencia óta eltelt 15 esztendő alatt történtek, és az a véleménye, hogy a mostani időpont alkalmas az el nem kötelezettség szerepének a felmérésére. A konferencián részt vevők szerint egyre nő az el nem kötelezettség jelentősége, s ez szakadatlan éberséget kíván meg a mozgalom tagjaitól annak érdekében, hogy megőrizhessék az el nem kötelezettség alapvonásait, biztosítsák a tagállamok megingathatatlan hűségét a konferenciákon elfogadott határozatokhoz, mert ez szavatolja a legbiztosabban az egységet és a szolidaritást a mozgalmat fenyegető veszélyekkel szemben.

7. Az el nem kötelezettség az emberiségnek arra irányuló törekvéseit jelképezi, hogy az államok között megteremtse a békét és biztonságot, hogy új és igazságos nemzetközi gazdasági, társadalmi és politikai rendet alakítson ki. Eleven hatóerő az imperializmus és valamennyi megnyilvánulása, valamint az idegen uralom minden más formája elleni harcban. Az el nem kötelezett országok mozgalma támogatja minden nép szabadság- és önrendelkezési jogát s minden ország jogát ahhoz, hogy önálló, független fejlődési stratégiát alakítson ki és közreműködjék a nemzetközi kérdések megoldásában. A mozgalom fokozni fogja az ellenállást az idegen kényszer és befolyás minden formájával szemben, bármely részről érkeznek is.

8. Az el nem kötelezett országok mindig azt a nézetet képviselték, hogy a világméretű összecsapás nem elkerülhetetlen. Azt állítják, hogy a közelmúltban függetlenné vált államok jelentős szerepét töltenek be a feszültség enyhítésében és a nemzetközi béke szavatolásában. Visszatartják azt a nézetet, hogy a nemzetközi békének az erőegyensúlyon kell alapulnia, illetve hogy az egyes országok csak a nagyhatalmak tömbjeihez és katonai szövetségeihez csatlakozva szavatolhatják biztonságukat. Az el nem kötelezett országok következetesen ragaszkodnak a nemzetközi együttműködés elvéhez, mert csak ez nyújt alapot a biztonságos világrendhez, és szembehelyezkednek azzal a felfogással, hogy a népek közössége csakis a konfrontáció útját járhatja.

9. Az el nem kötelezett országok mozgalma szilárdan támogatja az igazi függetlenség és nemzetközi együttműködés elveit, amelyek túlmutatnak a hatalmi tömbökön, s amelyeket ennek következtében az

államok nagy többsége elfogadott. A világ többi részén is egyre inkább tiszteletben tartják ezeket az elveket.

10. Az el nem kötelezett országok szolidaritása és együttműködésük fokozódása számottevően hozzájárul a nemzeti függetlenségen, az egyenlőségen, a kölcsönös bizalmon és az igazságon alapuló új nemzetközi rend kialakulásához.

11. A konferencia hangsúlyozta a mozgalom szerepét a nemzeti felszabadításért vívott harcban, melynek eredményeként embermilliók vívták ki függetlenségüket és szabadságukat, s számos új szuverén állam született. Üdvözölte e népek győzelmét a gyarmatosítás, az imperializmus és a neokolonializmus, valamint az idegen uralom egyéb formái felett.

12. A konferencia örömmel nyugtázta azt a tényt, hogy az el nem kötelezettség politikája a világ minden részén továbbterjed. Számottevően hozzájárult a feszültség enyhítéséhez és a nemzetközi kérdések békés rendezéséhez. A konferencia megállapította, hogy az el nem kötelezettség mozgalma hozzájárult annak megakadályozásához, hogy a világot antagonisztikus tömbökre és érdekövezetekre osszák fel.

13. A konferencia megelégedéssel állapította meg, hogy a békés egymás mellett élés elveit, amelyeket az el nem kötelezett országok mozgalma a nemzetközi kapcsolatok alapjának tekint, széles körben elismerik a világ népei. Az el nem kötelezett országok idejében tett kezdeményezései a világ népeit arra az elhatározásra juttatták, hogy létre kell hozni az igazságosság és méltányosság alapján álló új nemzetközi gazdasági rendet.

14. A konferencia megállapította, hogy az el nem kötelezettség politikája szilárd, független és életképes erő a politikai és gazdasági viszonyok új és igazságos rendjének kialakításában, valamint a nemzetközi problémák megoldásában. Az el nem kötelezett országok közreműködése döntő tényező lett a nemzetközi problémák többségének rendezésében.

15. Az elmúlt időszak eseményei aláhúzzák az államok valódi és teljes függetlenségének jelentőségét. Az államok közti egyenlőtlen viszonyok, amelyek következtében gyakran válik uralkodóvá az idegen befolyás. Ezek a viszonyok továbbra is aggasztóak, s ez semmissé teszi az államok oly nehezen megszerzett függetlenségét. Ma az el nem kötelezett államok egyik fő feladata az, hogy küzdjenek az

egyenlőtlen kapcsolatok felszámolásáért és az idegen érdekek uralma ellen, ami a neokolonializmus és az idegen elnyomás hasonló formáiból ered.

III. (a) Ázsia

16. A konferencia megállapította, hogy az el nem kötelezett országok ötödik csúcstalálkozója volt az első, amelyet Ázsiában rendeztek meg. Ez az esemény, figyelembe véve Ázsia történelmi múltját és gazdag kulturális örökségét, korszakos jelentőségű. Ázsia történelmére az idegen hódítások és a gyarmati uralom nyomta rá bélyegét. Ezért az ázsiai népek elszántan őrzik és védik szabadságukat, kerülik a katonai tömbökhöz és szövetségekhez való csatlakozást. Ázsia hozzájárul az el nem kötelezettség politikájához, s ez első ízben az 1947-ben Új-Delhiben megrendezett Ázsiai Értekezleten jutott kifejezésre. Maga az el nem kötelezettség koncepciója 1955-ben, a bandungi értekezleten öltött végleges formát. Az utóbbi három évtizedben néhány idegen hatalom rendszeresen megsértette az ázsiai népek nemzeti érzését, és igyekezett megghiúsítani az ázsiai országok szuverenitásra és függetlenségre irányuló törekvéseit.

17. Győzedelmeskedett az ázsiai népek harca a szabadságért, az igazságért és az egyenlőségért. Ázsia felkelő népei azzal az egyöntetű elszántsággal lépnek a huszadik század utolsó negyedébe, hogy leküzdjék a fejletlenségből adódó problémákat, valamint a hosszú gyarmati kizsákmányolás kedvezőtlen gazdasági, műszaki és kulturális következményeit.

18. A konferencia elismeréssel adózik az ázsiai, afrikai, latin-amerikai, valamint egyes európai országoknak az el nem kötelezett mozgalom támogatásáért, amellyel igen sokat tettek a nemzetközi kapcsolatok javításáért. Kifejezte azt a reményét, hogy az el nem kötelezett országok mozgalmának szélesedése elősegíti a békés viszonyok megszilárdulását minden földrészen, s ezáltal nagymértékben javulnak a nemzetközi béke és biztonság kilátásai. A konferencián részt vevő el nem kötelezett országok kötelezettséget vállaltak arra, hogy egységesen munkálkodnak az el nem kötelezettek mozgalmának erősítésén, és elveihez híven a lehető legsokoldalúbban fogják bővíteni együttműködésüket a méltányosságon és igazságosságon alapuló új nemzetközi politikai és gazdasági rend kialakításában.

III. (b) Afrika

19. A konferencia megállapította: az el nem kötelezettség történelmében nagy jelentőségű esemény, hogy ma már az afrikai földrész azonosul az el nem kötelezett országok mozgalmával. Afrika számbelileg megerősítette a mozgalmat, s ezzel hozzájárult ahhoz, hogy a mozgalom jelentős erővé váljék az ENSZ-ben. Afrika határozott gyarmatosítás- és fajüldözés-ellenes tartalommal töltötte meg a mozgalmat. Afrika olyan földrész, amely már sokat szenvedett a nagyhatalmak alkudozásaitól, valamint a rabság és a gyarmatosítás eszeveszett pusztításától, s ezért a legélesebben fogalmazta meg az új nemzetközi rend előfeltételeit. Afrika, ahol a legnagyobb a fejletlen országok száma, s amely oly sokat szenvedett például a Száhel-övezetben pusztító éhínségtől, friss lendületet adott az új nemzetközi gazdasági rend kialakítására irányuló követeléseknek.

20. Afrika a próbaköve minden olyan nemzetközi erőfeszítés sikerének, amely az emberi méltóságon és jóléten alapuló új rend megteremtésére irányul. Eppen ezért Afrikára továbbra is nagy figyelmet kell fordítania az el nem kötelezett országok mozgalmának.

21. Afrika önállósulása, az őshonos afrikai lakosság ellen irányuló faji megkülönböztetés megszüntetése, Afrika megvédése az idegen hatalmak vetélkedésétől, atommentes övezetté nyilvánítása és a világrész gazdasági és társadalmi előrehaladását szolgáló nemzetközi együttműködés, mindez első számú gondja kell hogy legyen nemcsak az egyes területi egységeknek, illetve kontinenseknek, hanem az el nem kötelezett országok mozgalmának és az ENSZ-nek egyaránt.

IV. A nemzetközi feszültség enyhülése

22. A konferencia megvitatta a nemzetközi helyzetet és tudomásul vette a nemzetközi viszonyokban bekövetkezett pozitív változásokat, amelyek kedvezőbb feltételeket teremtettek a fő nemzetközi problémák megoldásához. Egyszersmind a konferencia komoly aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy számos válság még mindig megoldatlan, sőt egyre mélyül, súlyosan fenyegetve a nemzetközi békét és biztonságot.

23. A világbékét és biztonságot fenyegető nemzetközi válsággócok elsősorban az imperializmusnak, a gyarmatosításnak, a neokolonializ-

musnak, a cionizmusnak, a fajüldözésnek, és más idegen uralmi formáknak tulajdoníthatók. Ezek az erők nyomással, erőszak alkalmazásával, illetve erőszakkal való fenyegetéssel próbálják megghiúsítani az államok politikai és gazdasági önállósulását, s ugyanakkor fenntartani az egyenlőtlen és igazságtalan nemzetközi viszonyokat, ezáltal megfosztva a népeket a szabadsághoz és az önrendelkezéshez való elidegeníthetetlen jogaiktól.

Ezzel kapcsolatban a konferencia megállapította, hogy néhány el nem kötelezett ország sokat szenvedett az imperializmus mesterkedéseitől, az agressziós fenyegetésektől, illetve a súlyos agresszióktól, továbbá hogy az el nem kötelezett országok mozgalma rágalomhadjárat és megfélemlítési akciók célpontja lett. Ezeknek az akcióknak a célja az volt, hogy eltérítsék őket az egységes és független fellépés politikájától a nemzetközi életben.

A konferencia hangsúlyozta: ezúttal nagyobb szükség van, mint valaha arra, hogy az el nem kötelezett országok megőrizték legszorosabb egységüket. Ezen kívül továbbra is együttműködésre kell törekedniük a világ valamennyi békeszerető és haladó erejével, és ily módon nagyobb lehetőséget kell teremteni önmaguk számára, hogy eredményesen harcolhassanak az imperializmus, és annak kétségbeesett próbálkozásai ellen, amelyek az utóbbi években az elveszített területek visszaszerzésére irányulnak.

24. A konferencia örömmel üdvözölte a nagyhatalmak közötti enyhülés eddigi eredményeit. Tudomásul vette az európai biztonsági és együttműködési értekezlet határozatait és azt a reményét fejezte ki, hogy ezek előmozdítják a nemzetközi feszültség további enyhülését és a leszerelésben való előrehaladást.

Úgy tűnik azonban – s ezt hivatalos nyilatkozatokban is kimondták –, hogy az enyhülés nem csökkentette az imperialista körök vetélkedését, s az tovább folyik valamennyi földrészen. Az enyhítés nem szüntette meg a feszültség gócait.

Ez a makacs harc arra ösztönzi az el nem kötelezett országokat, hogy megkettőzzék erőfeszítéseiket és résen legyenek, hogy szembeállhassanak a nagyhatalmak politikai, gazdasági és ideológiai nyomásával. Az el nem kötelezett országoknak a nemzeti függetlenség és szuverenitás megszilárdításához szükséges erőt az aktív szolidaritásból és barátságból, az együttműködésükből és egymás kölcsönös tiszteletben tartásából kell meríteniük.

25. A konferencia hangsúlyozta, hogy az enyhülés – méreteit és földrajzi hatósugarát tekintve – még korlátozott, hogy más területeken még feszültség és összeütközések tapasztalhatók, s hogy a fejlődő világ bizonyos részein továbbra is az agresszió, az idegen megszállás, az intervenció, a beavatkozás, a faji megkülönböztetés, a cionizmus, az apartheid és a gazdasági kizsákmányolás uralkodik. A konferencia résztvevői továbbá hangsúlyozták, hogy a nemzetközi feszültség enyhülését nem lehet az erőegyensúly, az érdekövezetek, a hatalmi tömbök közti vetélkedés, a katonai szövetségek és a fegyverkezési verseny politikájának alkalmazásával biztosítani.

Az értekezlet síkraszállt a nemzetközi feszültség világméretű enyhítéséért, valamint azért, hogy a nemzetközi problémák rendezésében valamennyi országnak egyenrangú szerep jusson.

26. A konferencia abban a meggyőződésben, hogy a nemzetközi feszültség enyhülése nem biztosítható az el nem kötelezett országok aktív közreműködése nélkül, újra hangot adott eltökéltségének, hogy az el nem kötelezett országok közvetlenebb és hatékonyabb szerepet vállaljanak a még megoldatlan világproblémák igazságos rendezésében.

26. (a) A konferencia aggodalmát fejezte ki a Földközi-tenger térségében uralkodó és egyre fokozódó feszültség miatt, amely az izraeli agresszió egyenes következménye, s amelyre a fennálló katonai támaszpontok erősítése, az idegen haditengerészeti egységek mind nagyobb fokú jelenléte jellemző, habár ez ellentétes azokkal a kötelezettségekkel, amelyeket a helsinki záróokmány Földközi-tengerre vonatkozó dokumentuma tartalmaz.

26. (b) A konferencia hangsúlyozta továbbá, hogy szoros összefüggés van Európa, a földközi-tengeri térség és a Közel-Kelet biztonsága között, és rendkívül fontos, hogy újabb erőfeszítéseket tegyenek a feszültség okainak elhárítására, a térség békéjének és biztonságának a helyreállítása érdekében. Ennek szellemében a konferencia felszólította az európai biztonsági és együttműködési értekezleten részt vevő államokat, hogy haladéktalanul lássanak hozzá a helsinki értekezlet záróokmánya Földközi-tengerre vonatkozó megállapodásainak maradéktalan végrehajtásához. A konferencia felszólította a földközi-tengeri térség el nem kötelezett országait, hogy az el nem kötelezett országok konferenciáinak határozataival összhangban együttesen munkálkodjanak mindazoknak az akadályoknak az elhárításán, amelyek gátolják, hogy a Földközi-tenger a béke és az együttműködés övezete

legyen az érdekelt országok, a nemzetközi béke és biztonság javára. Ezt figyelembe véve a konferencia felszólította a földközi-tengeri térség el nem kötelezett országait, hogy konzultáljanak egymással és alakítsanak ki olyan közös álláspontot, amely tükrözi az el nem kötelezett országok egész mozgalmának a törekvéseit, s ezt azután tárják 1977-ben Belgrádban az európai biztonsági és együttműködési értekezlet határozatainak végrehajtását tárgyaló ülészek elé.

V. Az imperializmus, a kolonializmus, a neokolonializmus és a gyarmatosítás megszüntetése

27. A konferencia áttekintette az imperializmus, a kolonializmus, a neokolonializmus, az apartheid, a cionizmus és az idegen elnyomás egyéb formái ellen vívott harc sikereit és üdvözlétét tolmácsolja a vietnami, kambodzsai és laoszi népnek az imperializmus felett aratott győzelmeik alkalmából, valamint köszönti a függetlenségüket újonnan elnyert országokat: Bissau-Guineát, Mozambikot, Angolát, a Zöld-foki-szigetek Köztársaságát, São Tomé és Príncipe Köztársaságát, a Comore-szigeteket és a Seychelle-szigeteket.

28. A konferencia úgy véli, hogy a gyarmatosítás megszüntetéséért, a teljes dekolonizációért vívott harc utolsó szakaszába érkezett. Az imperialisták azonban újabb kísérleteket tesznek uralmuk fenntartására és a népek kizsákmányolására. Az imperialisták a felszabadító harcok sikerére s elszenvedett vereségeikre azzal válaszolnak, hogy azokban az országokban, amelyek még közvetlen ellenőrzésük alatt maradtak, minden eddiginél kegyetlenebb elnyomást alkalmaznak, kétségbeesett erőfeszítést téve elvesztett pozícióik visszanyerésére és uralmuk fenntartására.

29. A konferencia megelégedéssel üdvözölte azon népek harcának fokozódását, amelyek még mindig az imperializmus, a kolonializmus, a fajüldözés, az apartheid és a cionizmus közvetlen uralma alatt sínylődnek, különösen Zimbabwe, Namíbia, Dél-Afrika, Palesztina, Francia Afar és Issza (Dzsibuti) és más területek népeit. Az elnyomott tömegek számos esetben kérlelhetetlen fegyveres harcot indítottak az imperializmus, az apartheid és a cionizmus legelvetemültebb megnyilván-

nulásaival szemben. A konferencia azonban arra is rámutatott, hogy néhány esetben új problémák merültek fel. Ezek egyike az, hogy a volt gyarmatosítók feldarabolták a Comore-szigeteket, felháborító módon figyelmen kívül hagyva a népnek azt a kívánságát, hogy a korábbi gyarmati területnek mint egységes egésznek adják meg a függetlenséget. A konferencia elítélte a világ közvéleménye által elismert önálló állam elleni francia agressziót. A konferencia arra az álláspontra helyezkedett, hogy Franciaország további jelenléte Mayotte-on, a Comore-szigetek szerves részén veszélyes precedenst teremt, és éppen ezért követelte, hogy Franciaország vonuljon ki Mayotte-ról. A konferencia megállapította, hogy amíg a kolonializmus legcsekélyebb maradványa is létezik, addig lankadatlan éberséggel kell ügyelni a gyarmatosító hatalmak hasonló mesterkedéseire.

30. Az izraeli, dél-afrikai és rhodesiai gyarmatosító telepes rezsimek a kolonializmus és fajüldözés legviSSzataszítóbb vonásait egyesítik magukban, mivel mindegyikük a fajüldözésen alapul és az őshonos lakosságot a megkülönböztetés, az elnyomás, a megszállás és az idegen uralom minden létező formájának aláveti. Ezek a rezsimek fajvédő szövetséget alkotnak, amelynek az a célja, hogy felszámolja a felszabadító mozgalmakat Dél-Afrikában, Palesztinában, és uralma alá hajtassa Afrikát és az arab világot.

31. Az imperialisták nem csökkenő intenzitással folytatják régi taktikájukat Dél-Afrikában, ahol a „kívülre tekintés politikájának” ürügyén arra törekednek, hogy megosszák az imperialistaellenes frontokat és felszabadító mozgalmakat azzal a bűnös szándékkal, hogy hamis látszatfüggetlenséget hozzanak létre Namíbiában, Zimbabweban és Dél-Afrika néhány egyéb részén, az úgynevezett bantusztánok, vagyis a bantu rezervátumok révén. A konferencia úgy határozott, hogy ez ellen az imperialista taktika ellen fokozott erőfeszítéseket kell tenni, valamennyi kontinens fiatal független országának konszolidálása érdekében. E téren a legfontosabb teendők közé tartozik az el nem kötelezett országok gazdasági önállósulására koncentrált stratégia kialakítása és valamennyi felszabadító mozgalom haladéktalan támogatása a gyarmati uralom felszámolásáért vívott harcban politikai, anyagi és erkölcsi téren egyaránt. A konferencia megismételte felhívását az el nem kötelezett mozgalmon belüli nagyobb összefogásra és szolidaritásra, és az imperializmus, a kolonializmus és a neokolonializmus elleni hatékonyabb harcra.

32. Habár a hagyományos értelemben vett gyarmatosítás a végéhez közeledik, az imperializmus nem szűnt meg, és a belátható jövőben nem is fog megszűnni, csak külső megjelenése változott meg, s a kapcsolatok terén ma a neokolonializmusban és a hegemoniára törekvésben nyilvánul meg. Az el nem kötelezett országoknak résen kell lenniük az egyenlőtlen kapcsolatok és az imperialista uralom minden formájával szemben.

33. A konferencia felhívta a figyelmet arra, hogy napjaink nemzetközi irányzata a hatalmi blokkok, az erőegyensúly és a befolyási övezetek fogalmain alapuló nemzetközi rend ellen van, e fogalmak ugyanis a nemzetek közti egyenlőtlen kapcsolatokat fejezik ki. Az el nem kötelezett országok továbbra is ellenezni fogják a hatalmi központok körüli polarizáció elvét, mivel az összeegyeztethetetlen az igazi függetlenséggel és a nemzetközi kapcsolatok demokratizálásával, ami nélkül nem lehet megvalósítani a kielégítő nemzetközi rendet.

34. Az el nem kötelezett országok azonosítják magukat a nemzeti felszabadító mozgalmakkal a gyarmatosító uralom ellen s a függetlenségük kivívásáért folytatott harcban, és közösséget vállalnak minden olyan próbálkozással, amely az egyenlőtlen kapcsolatok és a függőség minden formájának felszámolására irányul, s minden eszközt megfognak ragadni e célok elérésére az Egyesült Nemzetek Szervezetének Alapokmányával összhangban.

35. A konferencia, figyelembe véve az Afrikai Egység Szervezetének azon döntését, hogy rendkívüli csúcsértekezletet szándékozik összehívni a nyugat-szaharai kérdés és a térségben kialakult helyzet megvitatására, kifejezte reményét, hogy e tanácskozások tartós és igazságos megoldáshoz fognak vezetni ebben a kérdésben.

36. A konferencia megerősítette Kelet-Timor népének az önrendelkezéshez való jogát, az ENSZ közgyűlése és a Biztonsági Tanács határozatainak megfelelően.

37. A konferencia kifejezte mélységes aggodalmát az úgynevezett Francia Afar és Isszán (Dzsibuti) fennálló kritikus helyzet miatt.

Hangsúlyozta e terület népének elidegeníthetetlen és szent jogát az önrendelkezésre és az igazi és feltétel nélküli függetlenség azonnali elnyerésére.

A konferencia helyeselte az Afrikai Egység Szervezete 27. miniszteri tanácsának az úgynevezett Francia Afar és Isszáról (Dzsibuti) hozott 480. számú, s az Afrikai Egység Szervezetének csúcsértekezlete

által jóváhagyott határozatát, és felhívta valamennyi érdekelt felet, hogy tegyenek sürgős lépéseket a fenti határozat, valamint az el nem kötelezett országok límia külügyminiszteri értekezlete I. határozatának végrehajtására.

A konferencia követelte, hogy Franciaország sürgősen tegye meg a szükséges lépéseket az olyan légkör megteremtésére, amely alkalmas az azonnali és feltétel nélküli függetlenséghez vezető békés, igazságos és demokratikus folyamat biztosítására, és ebből a célból engedélyezze az Afrikai Egység Szervezete által elismert helyi nemzeti felszabadító mozgalom tagjainak visszatérését, az ENSZ közgyűlésének 3480. (XXX) számú határozatának megfelelően, mielőtt népszavazást tartanának a területen annak érdekében, hogy szabadon részt vehessenek a terület politikai életében.

38. A konferencia követelte, hogy szolgáltassák vissza Guantana-mót, a Panamai csatornaövezetet és a Falkland (Malvina)-szigeteket Kubának, Panamának és Argentínának, e területek jog szerinti tulajdonosainak.

VI. Afrika déli részei

39. A konferencia örömmel üdvözölte azokat a történelmi változásokat, amelyek e területen az algíri csúcsértekezlet óta bekövetkeztek. A felszabadító mozgalmak döntő győzelmei a portugál gyarmatosítók felett Bissau-Guineában, Mozambikban, Angolában, a Zöld-foki-szigeteken, São Tomé és Príncipe területén, valamint a Dél-afrikai Köztársaság Angola elleni agressziójának dicstelen veresége új távlatokat nyitott meg a felszabadító harcok előtt Afrika déli részein. A konferencia meglelégedéssel nyugtázta azt a tényt, hogy a mozambiki és angolai felszabadító harc győzelmeivel további hátországi bázisok állnak a szabadságharcosok rendelkezésére.

40. Ez a megváltozott geopolitikai helyzet új lökést adott a szabadságért, az igazságosságért és az emberi méltóságért folytatott harcnak Afrikában, amit a namíbiai és a zimbabwei fegyveres harc kiszélesedése egyaránt bizonyít. Ugyanakkor megacélozta Dél-Afrika elnyomott fekete tömegeinek elszántságát és ellenállását az apartheid és a faji megkülönböztetés embertelen és bűnös rendszerével szemben. Az

elnyomott fekete lakosság ellenállása ma magasabb szintre emelkedett és nemzeti felkeléssé szélesedett.

41. A konferencia nagy jelentőségű fejleményeknek tekintette a Zimbabweban és Namíbiában folyó, valamint a Dél-Afrikában kirobbant harcokat. Mindez az elnyomó fajgyűlölő rendszerek felszámolásáért folytatott küzdelem végső és döntő fázisa.

42. A konferencia a status quo fenntartására tett kísérletnek minősíti e rezsimek elkeseredett és kegyetlen intézkedéseit. Polgári lakosokat mészárolnak le Zimbabweban; az iskolás gyermekeket, asszonyokat és ártatlan járókelőket hidegvérrel és válogatás nélkül gyilkolják a dél-afrikai fegyveres erők Sowetóban, Langában és más helységeken; a tömeges megtorló intézkedések, letartóztatások és önkényes bebörtönzések Namíbiában, Zimbabweban és a Dél-afrikai Köztársaságban; valamint a vele határos afrikai államok, Zambia, Angola, Mozambik és Botswana elleni agresszió – íme, ezek azok az eszközök, amelyeket a kisebbségi fajüldöző rezsimek előszeretettel alkalmaznak.

43. A konferencia felháborodással emlékezik meg arról a brutális katonai támadásról, amelyet a dél-afrikai apartheid rezsim Angola ellen intézett függetlenségének előestéjén, kétségbeesett erőfeszítést téve arra, hogy visszaszorítsa a felszabadító mozgalmakat, illetve fajüldöző politikáját országa és Namíbia határain túlra is kiterjessze. Az értekezlet elítéli a dél-afrikai védelmi törvény 1976. évi módosítását, amely lehetővé teszi a fajüldöző rezsimnek, hogy csapatokat küldjön a Dél-Afrikai Köztársaság határain túlra.

44. A konferencia elismerését fejezte ki Angola kormányának és népének azért a hősiessé, diadalmas harcért, amelyet a dél-afrikai támadók és szövetségeseik ellen vívtak, s ugyanakkor köszönetet mond a Kubai Köztársaságnak és más államoknak, amelyek Angola népének segítségére siettek, hogy megghiúsítsák a dél-afrikai fajvédők és szövetségeseik gyarmatosító terveit.

45. Ezzel kapcsolatban a konferencia követelte az ENSZ Biztonsági Tanácsa azon határozatának a tiszteletben tartását és végrehajtását, amely felszólítja a dél-afrikai fajüldöző rezsimeket, hogy fizessen kárpótlást azokért az anyagi és emberi veszteségekért, amelyeket hadserege az Angolai Népi Köztársaság ellen folytatott agresszív háborúban okozott (1976. március 31. S. 387. számú határozat). Javasolta továbbá: nyújtsanak gazdasági és műszaki segílyt Angolának, hogy megoldhassa az újjáépítés nehézségeit. Ugyanakkor felkérte tagállai-

ma, hogy ezt a követelést valamennyi nemzetközi szervezetben támogatassák.

46. Elítélte az Angolai Népi Köztársaság elleni rágalomhadjáratot és ellenséges cselekedeteket, és felkért minden államot arra, hogy akadályozza meg a zsoldostoborzást országa területén, és vonjon meg minden segínyt vagy támogatást olyan egyénektől vagy csoportoktól, akik, illetve amelyek az Angolai Népi Köztársaság békéjére és biztonságára törnek és a dél-afrikai felszabadítási harc kibontakozását akadályozzák.

47. Figyelembe véve ezeket a fejleményeket a konferencia aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy a dél-afrikai helyzet továbbra is komolyan fenyegeti a nemzetközi békét és biztonságot, jöllehet a világnak e térségében a feltételek ma kedvezőbbek, mint bármikor a kolonializmus, a faji megkülönböztetés és az apartheid teljes felszámolására. A konferencia élesen elítélt minden olyan gáztett és agressziót, amelyet a dél-rhodesiai törvénytelen kisebbségi rezsim Mozambik ellen, továbbá a dél-afrikai fajüldöző rezsim Angola és Zambia ellen újra és újra elkövet. A konferencia felhívta a világközvélemény és különösen az ENSZ Biztonsági Tanácsának a figyelmét arra, hogy haladéknélkül hozzon intézkedéseket ezeknek a provokatív és agresszív cselekedeteknek a megszüntetésére, s egyszersmind emlékeztetett a Biztonsági Tanács 387. (1976) számú határozatára, amely elítéli az Angola elleni délafrikai agressziót, valamint a Biztonsági Tanács 393. (1976) számú határozatára, amely a Zambia elleni dél-afrikai agressziót ítéli el.

48. A konferencia síkraszállt a kolonializmus, az apartheid és a faji megkülönböztetés teljes felszámolásáért Dél-Afrikában. A konferencia megállapította, hogy a fajüldöző kisebbségi rezsimok visszautasítják a lusakai nyilatkozat javaslatait a békés átalakulásra, s ennek megfelelően megerősítette, hogy továbbra is támogatni fogja a dél-afrikai kolonializmus, az apartheid és a faji megkülönböztetés elleni fegyveres harcot annak érdekében, hogy minél előbb életbe lépjen a Dél-Afrikáról szóló Dar es-Salaam-i nyilatkozat, amelyet az Afrikai Egység Szervezetének miniszteri tanácsa hagyott jóvá 1975 áprilisában, s valóra váljanak a Namíbia, Zimbabwe és Dél-Afrika felszabadulására vonatkozó ENSZ-határozatok.

49. A konferencia megerősítette Zimbabwe népének elidegeníthetetlen jogát az önrendelkezésre és függetlenségre, valamint arra írá-

nyuló harcának törvényességét, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel biztosítsa e jogát. A konferencia ismételten hangsúlyozta azt az elvet, hogy Zimbabweban nem lehet szó függetlenségről a többségi uralom bevezetése előtt, s hogy a terület jövőjét csak a Zimbabwei Afrikai Nemzeti Szövetség teljes mértékű bevonásával lehet megszabni. A konferencia erőteljes támogatásáról biztosította Zimbabwe népét a többségi uralomért folytatott küzdelmében, amelynek során minden rendelkezésükre álló eszközt felhasználnak, beleértve a fegyveres harcot is, s ugyanakkor szorgalmazta a zimbabwei nép egységének megszilárdítását a Zimbabwei Afrikai Nemzeti Szövetség vezetése alatt. A konferencia felszólított minden el nem kötelezett és más béke- és szabadságszerető országot, hogy nyújtsanak politikai, erkölcsi, anyagi és diplomáciai segítséget Zimbabwe népének, hogy kivívhassa jogát az önrendelkezésre és függetlenségre.

50. A konferencia, felismerve a Smith-rezsim elleni egységes nemzetközi fellépés jelentőségét, követeli e rezsim teljes elszigetelését minden téren. Különösen kiemelte a már meglevő kötelező erejű szankciók szigorú betartásának, valamint annak jelentőségét, hogy ezeket olyan új területekre terjesszék ki, mint a közlekedés.

51. Éppen ezért a konferencia támogatásáról biztosította a mozambiki kormány 1976. márciusi határozatát, melynek értelmében Mozambik lezárta Dél-Rhodesiával közös határát és száz százalékig végrehajtotta az ENSZ szankcióit a törvénytelen rezsim ellen. A konferencia felkér minden országot, hogy nyújtson pénzügyi, műszaki és anyagi segítséget Mozambiknak, hogy az ország szembe tudjon szállni azokkal a gazdasági nehézségekkel, amelyek a törvénytelen dél-rhodesiai rendszer elleni fellépésének következtében támadtak.

52. A konferencia hangsúlyozta a namíbiai nép elidegeníthetetlen jogát az önrendelkezésre és függetlenségre, és kérte, tegyenek új erőfeszítéseket annak érdekében, hogy a dél-afrikai rezsim tartsa be az ENSZ Namíbiára vonatkozó határozatait, különösen pedig a Biztonsági Tanács 1976. évi 385. számú határozatát. A konferencia mélységesen elítélte a fajüldöző dél-afrikai rezsimet, amiért makacsul visszautasítja Namíbia elhagyását, és tovább folytatja mesterkedéseit a törvénytelen megszállás fenntartására a bantu rezervátumok („bantuszánok”) és az úgynevezett „bennszülött területek” létrehozására irányuló politikájával, amely sérti Namíbia nemzeti egységét és területi integritását. A konferencia elítélte az úgynevezett windhoek-i alkotmányos

megbeszéléseket, mert ezeknek az a céljuk, hogy megghiúsítsák a namíbiai nép törvényes célkitűzéseit, megtévesszék a világ közvéleményét és állandósítsák a dél-afrikai uralmat Namíbiában.

53. A konferencia kinyilvánította, hogy bármilyen úgynevezett alkotmányos megbeszélés, amelyet a dél-afrikai rezsim a senkit sem képviselő törzsfőnökökkel és a maguk választotta egyénekkel folytat, s amely nem veszi figyelembe a namíbiai nép törvényes érdekeit, amelyeket a SWAPO képvisel, csak a namíbiai harc folytatásához vezethet.

54. A konferencia álláspontja szerint a dél-afrikai rezsimnek, ha valóban igazságos megoldásra törekedne, azonnal fel kellene vennie a kapcsolatot a namíbiai nép törvényes képviselőivel, a SWAPO-val az ENSZ védnöksége alatt, hogy megtörténhessenek a szükséges előkészületek a hatalom átadására – vagy pedig egyértelműen alá kell vetnie magát a Biztonsági Tanács döntéseinek, az 1976. január 30-i határozatnak megfelelően. A konferencia kiemelte, hogy ez a határozat többek között kikötötte az ENSZ felügyelete alatt tartott szabad választásokat egész Namíbiában mint egyetlen politikai egységben. A konferencia kategorikusan elutasította azokat a kísérleteket, amelyekkel meg szeretnék kerülni ezt a döntést. Kijelentette, hogy az ilyen mesterkedések, amelyeknek az a céljuk, hogy tévútra tereljék a namíbiai törvényes harcát az önrendelkezésért és függetlenségért, csak az erőszak fokozásához vezethetnek, annak minden következményével együtt. A konferencia egyértelműen szembehelyezkedett azzal, hogy Namíbiának látszatfüggetlenséget adjanak, és felkért valamennyi államot, hogy tartózkodjon az olyan bábrezsimek elismerésétől, melyeket esetleg a dél-afrikai rezsim létrehoz.

55. A konferencia, miután ismét teljes támogatásáról biztosította Namíbia népének a SWAPO vezette törvényes harcát, felhívta a világ népeit, hogy adjanak meg minden támogatást számukra a függetlenségért folyó igazságos küzdelmükben. A konferencia felhívta továbbá a Biztonsági Tanácsot, hogy saját 385. számú határozata szellemében tegye meg a szükséges lépéseket, beleértve az Alapokmány VII. fejezetében lefektetett intézkedéseket is, ha Dél-Afrika nem vetné alá magát a határozat kikötéseinek.

56. A konferencia ismételten hangsúlyozta, hogy a dél-afrikai kisebbségi rezsimet, amely nem a népet képviseli, az ENSZ közgyűlése 3411/G. (XXX) számú határozatában törvénytelennek nyilvánította.

Apartheid politikája nemzetközi bűn. A rezsim a fajüldözés és a gyarmatosítás bástyája Dél-Afrikában, és súlyosan fenyegeti a térség békéjét. A konferencia éppen ezért üdvözölte az ENSZ közgyűlésének XXIX. ülészakán hozott időszerű és helyénvaló döntést, amely kizárja a dél-afrikai küldöttséget a közgyűlés munkájából.

57. A konferencia felismerte, hogy az apartheid teljes eltörlése és a dél-afrikai nép elidegeníthetetlen önrendelkezési jogának biztosítása korunk sürgető és halaszthatatlan feladata. A konferencia határozottan követelte, hogy azonnal bocsássák szabadon azt az ezer afrikai iskolást, egyetemistát, újságíró és a dél-afrikai fajüldöző rendszer más ellenzőit, akiket 1976. június 16. óta, a hírhedt állambiztonsági törvények megszavazása óta tartóztattak le. Követelte továbbá, hogy az apartheid hatóságok feltétel nélkül bocsássanak szabadon minden politikai foglyot.

58. A konferencia ezért újból megerősítette a harc törvényes voltát, és felszólított minden államot, amely kapcsolatokat tart fenn a pretoriai rezsimmel, s amelynek gazdasági érdekeltségei vannak a Dél-afrikai Köztársaságban, hogy szüntesse be az ország támogatását, és ehelyett működjön közre az ENSZ apartheid-ellenes törekvéseiben.

59. Ebben a vonatkozásban a konferenciát különösen az aggasztotta, hogy egyes kormányok fokozzák nukleáris és katonai együttműködésüket az apartheid rezsimmel. Elítélte azt a francia kormány által nemrégiben aláírt szerződést, amely szerint Franciaország atomreaktorokat szállít a Dél-afrikai Köztársaságnak. Ugyanígy megbélyegezte a konferencia mindazokat a megegyezéseket, amelyek keretében katonai berendezéseket juttatnak a Dél-afrikai Köztársaságnak, mindennek előtt azt a francia döntést, hogy tengeralattjárókat szállítanak oda, valamint elítélte Izraelnek azt a szándékát, hogy rakétákkal felszerelt hadihajókat ad el a fajüldöző rezsimnek. A konferencia felszólította a Biztonsági Tanácsot, hogy rendeljen el kötelező érvényű embargót a Dél-afrikai Köztársaság ellen. A továbbiakban a konferencia felhívta tagállamait, hogy egyenként és együttesen alkalmazzanak ilyen jellegű szankciókat, beleértve a Franciaország és Izrael elleni olajembargót is, mivel e két ország állandóan megsérti az ENSZ közgyűlésének a dél-afrikai apartheid rezsim katonai támogatását tiltó határozatait.

60. A konferencia úgy véli, hogy Dél-Afrika elnyomott népei harcának hatékony támogatására e válságos időszakban minden eszközt mozgósítani kell. Ugyanakkor kampányt kell indítani az apartheid re-

zsim teljes elszigeteléséért. A konferencia elismerte, hogy az ENSZ, s különösen a gyarmatosítás felszámolására alakult különbizottság, az apartheid-ellenes különbizottság és a Namíbia-tanács fontos szerepet játszik a dél-afrikai szabadságharc ügyének támogatásában. Az ENSZ hatékonyságát azonban korlátozza néhány nyugati hatalom magatartása, amelyik továbbra is együttműködik a fasiszta kisebbségi rezsimekkel. Az el nem kötelezett mozgalomnak, miközben továbbra is minden rendelkezésére álló eszközzel szorgalmaznia kell, hogy e hatalmak szüntessék be ezt az együttműködést, a népi harc e szakaszában felelősségteljesen növelnie kell a felszabadító mozgalmaknak nyújtott gyakorlati támogatást, mivel a hatékony akció halogatása arra bátorítaná a kisebbségi rezsimeket, hogy fokozzák az összetűzéseket és erőszakhoz folyamodjanak.

61. A konferencia helyben hagyta az Afrikai Egység Szervezete állam- és kormányfői értekezletének határozatát, amely kategorikusan elutasította az úgynevezett bantusztnak, vagyis a bantu rezervátumok elismerését. Ezek közé tartozik Transkei is, ahol a szégyenteljes függetlenségi komédiát 1976. október 26-ra tervezték. Felhívta az el nem kötelezett országokat, hogy tartózkodjanak e bábállam elismerésétől. Felhívta továbbá az el nem kötelezett országokat, hogy fokozzák éberségüket az ilyen mesterkedéssel szemben, amelyeknek a gyűlöletes apartheid rendszer megszilárdítása a céljuk.

62. A konferencia véleménye szerint a jelenlegi dél-afrikai helyzet egyrészt kihívás, másrészt viszont kedvező alkalom az el nem kötelezett mozgalom számára. Emlékeztetett arra, hogy a mozgalom hozzájárult a dél-afrikai szabadságharc eddigi győzelmeihez is, és elengedhetetlenül fontosnak tartja, hogy jelentős gyakorlati, anyagi és pénzügyi támogatásban részesítsék a felszabadító mozgalmat annak érdekében, hogy meggyorsíthassák az apartheid és a gyarmatosítás felszámolását Dél-Afrikában. A konferencia ennek érdekében – szem előtt tartva a negyedik, algíri csúcsertekezlet azon döntését, mely szerint szolidaritási segélyalapot kell létrehozni a dél-afrikai szabadságharc támogatására, a harc hatékonyságának a fokozására – felhívja valamennyi tagállamot, hogy részesítse segítségben a felszabadító mozgalmakat. A konferencia azt is kéri, hogy nyújtsanak aktív és hatékony támogatást az úgynevezett frontországoknak, azaz Zambiának, Mozambiknak, Angolának, Botswanának, Lesothónak és Szváziföldnek, amelyek ál-

landó fenyegetéseknek, provokációknak, néhány esetben pedig a fajvédő kisebbségi rezsimek agressziós cselekedeteinek vannak kitéve.

63. A konferencia örömmel nyugtázta, hogy az el nem kötelezett országok és a szocialista államok fokozódó támogatásban részesítik a dél-afrikai felszabadító harcot, valamint így tesz néhány nyugati ország is, különösen az északi államok és Hollandia, amelyek számottevő humanitárius és egyéb segítséget nyújtanak az elnyomott népeknek és felszabadító mozgalmaknak. Sajnálkozását fejezte ki amiatt, hogy néhány nyugati nagyhatalom, elsősorban Franciaország, az NSZK, Nagy-Britannia és az Egyesült Államok továbbra is erkölcsi támogatást és ösztönzést adnak a fajgyűlölő rezsimeknek, gazdasági, katonai téren és más módon együttműködnek velük, valamint nem hajlandók támogatni a felszabadító mozgalmakat törvényes harcukban.

VII. A fajgyűlölet és a faji megkülönböztetés elleni harc

64. A konferencia felhívta a figyelmet a faji megkülönböztetés minden formájának eltörléséről szóló 1963. novemberi ENSZ-nyilatkozatra, hangsúlyozva, hogy a faji megkülönböztetésre, illetve a fajok felsőbbrendűségére vonatkozó tanok tudománytalanok, erkölcsileg elítélendők, társadalmilag pedig igazságtalanok és veszélyesek.

65. A konferencia teljes mértékben támogatta a „faji megkülönböztetés és fajgyűlölet elleni harc évtizedének programját”, és minden államot felszólított arra, hogy minden erővel támogassa az ENSZ-et céljai elérésében, különös tekintettel a fajgyűlölet, a faji megkülönböztetés és az apartheid felszámolására, s tegyen meg mindent a gyarmati, illetve idegen uralom alatt sínylődő népek felszabadítására vonatkozó ENSZ-határozatok végrehajtás érdekében.

66. A konferencia helyeselte az ENSZ közgyűlésének 3379. (XXX) számú határozatát, amely kimondja, hogy a cionizmus a fajgyűlölet és faji megkülönböztetés egyik válfaja.

67. A konferencia indítványozta, hogy valamennyi ország, ha eddig még nem tette volna meg, csatlakozzék késedelem nélkül a faji megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról, valamint az apartheid büntetének üldözéséről és büntetéséről szóló nemzetközi egyezményekhez, a fajüldözés, a cionizmus, a faji megkülönböztetés és az apartheid elleni nemzetközi tevékenység fokozása céljából.

68. A konferencia örömmel nyugtázta az 1976 májusában Havannában rendezett apartheidellenes nemzetközi szeminárium eredményeit, amely megbélyegezte a növekvő katonai, politikai és gazdasági együttműködést a dél-afrikai fajüldöző rezsim és Izrael közt. A konferencia elítélte a dél-afrikai, rohodesiai és izraeli rezsimek fajüldöző tevékenységét és felhívta a nemzetközi közvélemény figyelmét e három rezsim összejárásának baljós és veszélyes következményeire.

69. A konferencia örömmel üdvözölte azt a döntést, amely szerint 1977-ben Ghánában megtartják a fajüldözés és faji megkülönböztetés elleni harc világkonferenciáját, és e világkonferencia teljes sikere érdekében szorgalmazta az el nem kötelezett országok összehangolt akcióját.

VIII. A közel-keleti helyzet

70. A közel-keleti helyzet továbbra is súlyosan veszélyezteti a nemzetközi békét és biztonságot. Kilenc évvel 1967-es agressziója után Izrael még mindig megszállva tartja az arab területeket és megsérti a palesztinai arab nép elidegeníthetetlen önrendelkezési jogát. Az izraeli agresszorok ragaszkodnak terjeszkedő annexiós politikájukhoz, továbbra is elnyomják az arab lakosságot és tömeges megtorló intézkedéseket alkalmaznak, semmibe véve az ENSZ Alapokmányát és határozatait, a nemzetközi jog és az emberiség legalapvetőbb normáit, s különösen a Negyedik Genfi Konvenciót. Ezenkívül Izrael újabb településeket hoz létre a megszállt arab területeken, és olyan intézkedéseket tesz, amelyek megváltoztatják Jeruzsálem és más megszállt arab területek politikai, demográfiai és kulturális vonásait, vallási karakterét.

71. Az Egyesült Államok politikai, gazdasági és katonai támogatására támaszkodva Izrael továbbra is kitart halogató taktikája mellett, s erőfeszítéseket tesz a megszállás meghosszabbítására annak érdekében, hogy megghiúsítsa az igazságos és tartós béke helyreállítását e térségben.

72. A fentiekre való tekintettel a konferencia szükségesnek találja, hogy valamennyi el nem kötelezett ország hatékonyan járuljon hozzá a világbéke fenntartásához, egyértelműen foglaljon állást és fejtsen ki

erőteljes nyomást annak érdekében, hogy igazságos és tartós béke jöjjön létre a Közel-Keleten.

73. A világ népei meg vannak győződve arról, hogy igazságos és tartós béke csak akkor lesz, ha átfogó rendezést sikerül megvalósítani, melynek alapja az, hogy Izrael vonuljon ki valamennyi megszállt arab területről, és a palesztin nép nyerje vissza és gyakorolhassa elidegeníthetetlen nemzeti jogait. Ilyen átfogó rendezést azonban csak a Palesztin Felszabadítási Szervezet bevonásával lehet megvalósítani, az ENSZ közgyűlése 3375. (XXX) számú határozatának megfelelően.

74. A konferencia minden országot felszólít arra, hogy

(a) részesítse hathatós támogatásban, katonai, erkölcsi és anyagi segítségben az arab államokat és a palesztin népet, amely a Palesztin Felszabadítási Szervezet vezetésével az izraeli agresszió megszüntetéseért küzd;

(b) tartózkodjék minden olyan cselekménytől, amely hozzájárulhat Izrael pénzügyi, katonai vagy lélekszámbeli gyarapodásához, illetve amely erkölcsileg támogathatná politikáját;

(c) ne ismerje el azokat a változtatásokat, amelyeket Izrael a megszállt területek földrajzi, demográfiai, gazdasági, kulturális és történelmi jellegzetességeiben hajtott végre, s tekintsék felelősnek e területek természeti kincseinek és erőforrásainak kirablásáért;

(d) fokozzák az el nem kötelezett országok támogatását Jeruzsálem nemzeti, vallási és szellemi értékei megőrzése érdekében, és tekintsék semmisnek és érvénytelennek az Izrael által végrehajtott annexiók kísérleteket;

(e) ítélik el Dél-Afrika és Izrael fajvédő köreinek összejátszását egy olyan fajvédő és terjeszkedési politikát folytató szövetség létrehozására, amely háborút visel a népek ellen és megfosztja őket nemzeti jogaiktól.

75. A konferencia örömmel fogadta az ENSZ határozatait, amelyek hangsúlyozzák az igazságos és tartós béke létrehozásának fontosságát, az ENSZ Alapokmányának céljaival és elveivel összhangban.

76. A konferencia aggódik az igazságos béke megteremtésére irányuló kísérletek stagnálása miatt, de bízik abban, hogy az el nem kötelezett országok nagyobb nyomást tudnak majd kifejteni annak érdekében, hogy elhárítsák a rendezés útjából azokat az akadályokat, melyeket Izrael a világ népeinek békés törekvései elé igyekszik gördíteni.

IX. A palesztin kérdés

77. A palesztinai és közel-keleti helyzet továbbra is súlyosan fenyegeti a nemzetközi békét és biztonságot.

78. Izrael tovább bitorolja Palesztinát, felháborító módon megtagadja a palesztin néptől nemzeti jogainak gyakorlását, amelyeket az ENSZ is elismert, ragaszkodik ellenséges, terjeszkedő és fajgyűlölő politikájához, és elnyomó intézkedéseket alkalmaz a palesztin lakossággal szemben a megszállt területeken. Mindez kihívás a világ népei szemében, és sérti az ENSZ Alapokmányának és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának elveit.

79. A konferencia véleménye szerint a Közel-Keleten csak akkor hozható létre igazságos és tartós béke, ha megoldják a palesztin kérdést, amely e térségben az összeütközés gyökere. A megoldásnak összhangban kell állnia az ENSZ határozataival, amelyek elismerték a palesztin nép elidegeníthetetlen nemzeti jogait.

80. A konferencia, miután megvizsgálta az ENSZ közgyűlésének 3376. (XXX) számú határozata értelmében létrehozott különbizottság jelentését a palesztin nép elidegeníthetetlen jogairól, jóváhagyta azt, és arra kéri az el nem kötelezett országok illetékes ENSZ-képviselőit, hogy támogassák az ENSZ közgyűlésének XXXI. ülészakán e jelentést. Szorgalmazza továbbá, hogy az ENSZ illetékes testületei tegyenek azonnal intézkedéseket a bizottság által javasolt végrehajtási programnak megfelelően.

81. Izrael nem hajlandó együttműködni az ENSZ közgyűlésének XXXI. ülészakán az ENSZ 3236. (XXIX) számú határozata alapján felállított különbizottsággal, amely a palesztin nép elidegeníthetetlen jogainak kérdésével foglalkozik, s ezzel újabb jelét adja annak, hogy szembe kíván szállni a világ népeinek óhajával, és megpróbálja megakadályozni a palesztin nép elidegeníthetetlen nemzeti jogainak gyakorlását. Mindez csupán az összeütközés és feszültség kiszélesedéséhez vezethet a Közel-Keleten, olyan robbanásig feszült helyzetet teremtve, amely súlyosan fenyegeti a nemzetközi békét és biztonságot.

82. Tekintve, hogy az Egyesült Államok vétőjogának felhasználásával megakadályozza azoknak a határozattervezeteknek az életbe léptetését, amelyek elítélik Izraelt és szankciókat javasolnak ellene, ezért a konferencia szükségesnek tartja megfelelő eszközök alkalmazását annak érdekében, hogy nyomást fejtessenek ki Izraellel szemben az ENSZ-

ben és speciális szervezeteiben, beleértve annak a lehetőségét is, hogy alkalomadtán megfosszák Izraelt tagságától ezekben az intézményekben.

83. A konferencia meglelégedéssel nyugtázta azokat az ENSZ-határozatokat, amelyek felkérík a Palesztin Felszabadítási Szervezetet, mint a palesztin nép képviselőjét, hogy egyenrangú félként vegyen részt minden Közél-Keletre vonatkozó nemzetközi erőfeszítésben, vitákon és konferenciákon, amelyeket az ENSZ égisze alatt tartanak, az ENSZ közgyűlésének 3236. (XXIX) számú határozata alapján.

84. A konferencia ugyancsak meglelégedéssel nyugtázta azt az ENSZ-határozatot, amely elítéli a cionizmust mint a fajgyűlölet és faji megkülönböztetés egyik formáját.

X. Ciprus

85. A konferencia ismételtén szolidaritásáról biztosította Ciprus népét és kormányát, és emlékeztetett az ENSZ közgyűlésének 3212. (XXIX) számú határozatára – melyet a Biztonsági Tanács is jóváhagyott 365. (1974) számú határozatában –, mert továbbra is ez adja meg a megfelelő elveket és kereteket a kérdés megoldására. A konferencia a Biztonsági Tanács 367. (1975) és az ENSZ közgyűlésének 3395. (XXX) számú határozataira, valamint a limai nyilatkozatra is emlékeztetni kíván, ezek a dokumentumok olyan elveket és feltételeket tartalmaznak, amelyek mellett síkraszálltak az el nem kötelezett országok az ötök összekötő csoportja révén. A konferencia meglelégedéssel nyugtázta, hogy az ENSZ-határozatok felszólítanak minden államot Ciprus el nem kötelezett státusának tiszteletben tartására.

86. A konferencia az ENSZ-határozatok végrehajtását sürgetve, valamennyi államot felszólította arra, hogy tartsa tiszteletben Ciprus szuverenitását, függetlenségét, területi sérthetetlenségét és el nem kötelezettségét; követelte az idegen fegyveres erők azonnali és feltétel nélküli kivonását és az idegen katonai jelenlét azonnali felszámolását; valamint felkért minden érdekelt felet arra, hogy tegyen sürgős lépéseket annak érdekében, hogy a menekültek biztonságban visszatérhesenek otthonaikba. A konferencia támogatta a további érdemi tárgyalások folytatását a görög és török közösség képviselői mint szabad és egyenlő felek között, s e megbeszéléseknek kölcsönösen kielé-

gító és elfogadható egyezményekhez kell vezetniük. Hangsúlyozta annak szükségességét, hogy az érdekelt felek tartsák be azokat a meg egyezéseket, amelyeket az ENSZ főtitkárának felügyelete mellett rendezett kerekasztal-megbeszéléseken hoztak.

87. A konferencia hangsúlyozta továbbá, hogy valamennyi félnek tartózkodnia kell ebben a helyzetben attól, hogy egyoldalú lépéseket tegyen, és helytelenítette a korábbi egyoldalú cselekményeket, különösen azokat az önkényes akciókat, amelyekkel bármilyen módon a sziget demográfiai szerkezetének megváltoztatására törekednek. Az ilyen akciók nyomán kialakult helyzet nem befolyásolhatja a ciprusi kérdés rendezését.

88. A konferencia kifejezésre juttatta azt a véleményét, hogy az ENSZ-nek hatékony intézkedéseket kell tennie a ciprusi határozatok végrehajtásának biztosítására.

XI. A demokratikus Kambodzsa

89. A konferencia melegen üdvözölte azt a dicsőséges és történelmi jelentőségű győzelmet, amelyet a kambodzsai nép 1975. április 17-én aratott az amerikai imperialisták agressziója fölött. Örömmel üdvözölte e ritkán lakott, szegény el nem kötelezett ország hatalmas és példátlan győzelmét a világ legnagyobb imperialista hatalmán.

90. A konferencia újból teljes támogatásáról biztosította a demokratikus Kambodzsa népének és kormányának a gazdaság újjáépítéséért, az új, igazán demokratikus és virágzó társadalom felépítéséért vívott harcát, és kötelezettséget vállalt arra, hogy segíti megvédeni a győzelemmel szerzett szuverenitást, függetlenséget és területi sérthetlenséget minden külföldi beavatkozással szemben. A konferencia elismerését fejezte ki azokért a figyelemreméltó és gyors eredményekért, amelyeket a kambodzsai nép és kormány e téren elért.

91. Mindezek a győzelmek és sikerek azoknak a hatalmas áldozatoknak az eredményei, amelyeket a kambodzsai nép vállalt függetlenségéért és szuverenitásáért, s azért, hogy maga irányítsa saját sorsát. Ugyanakkor ezek a sikerek az el nem kötelezett országok és a harmadik világ népeinek, valamint a világ valamennyi béke- és igazságszerető népének vívmányai is. Ez a nagy győzelem jelentősen hozzájárul az el nem kötelezettség elveinek elterjedéséhez és megerősödéséhez, va-

lamint a világ népeinek harcához az imperializmus, a kolonializmus, a neokolonializmus, a fajgyűlölet, az agresszió és az idegen beavatkozás ellen.

92. A konferencia üdvözölte a demokratikus Kambodzsát, amiért hű maradt az el nem kötelezettség elveihez és elismeréssel adózott következetes elhatározásának, hogy ezeket megvédje.

XII. A Laoszi Népi Demokratikus Köztársaság

93. A konferencia forrón üdvözölte a laoszi nép teljes győzelmét a felszabadító harcban, amelyet a Laoszi Népi Forradalmi Párt vezetésével vívott. A neokolonializmus laoszi veresége és a Laoszi Népi Demokratikus Köztársaság létrejötte nemcsak új korszakot jelent a laoszi nép történetében, hanem a nemzeti felszabadító mozgalom és valamennyi békeszerető erő győzelmét is az imperializmus felett. Ez a győzelem segíti a délkelet-ázsiai béke megőrzését, új lendületet ad a nemzeti függetlenségi harcoknak és erősíti az el nem kötelezettek mozgalmát.

94. Az agresszív imperializmus azonban továbbra is szabotázsakciókat hajt végre a fiatal Laoszi Népi Demokratikus Köztársaság ellen.

95. A konferencia éppen ezért felhívja valamennyi el nem kötelezett országot: egyesítsék erőfeszítéseiket annak érdekében, hogy a jövőben véget vethessenek ezeknek a cselekményeknek. Ugyanakkor felszólította az Egyesült Államokat, hogy nyújtson segítséget a háborús sebek begyógyításához ebben az országban.

96. A konferencia valamennyi el nem kötelezett országot felszólította arra is, hogy siessenek a Laoszi Népi Demokratikus Köztársaság kormányának és népének a segítségére a háború utáni gazdasági újjáépítésre irányuló erőfeszítéseikben.

XIII. A Vietnami Szocialista Köztársaság

97. A konferencia üdvözölte a vietnami nép teljes és történelmi jelentőségű győzelmét, amelyet az agresszív amerikai imperializmus fölött aratott. Ez a nagy győzelem új korszak hajnalát jelentette Vietnam

számára, a békés, független, egyesített és szocialista Vietnam felépítésének korszakát.

98. Ez a győzelem annak a harci szolidaritásnak és hatékony együttműködésnek is a diadala, amely a függetlenségért és szabadságért küzdő népeket, az el nem kötelezett országokat és a világ más haladó erőit összekapcsolja.

99. A vietnami nép győzelmes harca nagymértékben hozzájárult az el nem kötelezett országok és a világ más haladó erői közös harcához, amelyet a közös ellenség, vagyis az imperializmus, a kolonializmus, a neokolonializmus, a fajgyűlölet ellen vívnak, a békéért, nemzeti függetlenségért, demokráciáért és társadalmi haladásért.

100. A csúcsertekezlet örömmel üdvözölte a Vietnami Szocialista Köztársaság megszületését, és felhívta a világ országait és népeit, hogy működjenek közre aktívan a háború sújtotta vietnami gazdasági élet helyreállításában, annak a határozatnak megfelelően, amelyet a Gazdasági és Szociális Tanács (ECOSOC) 58. ülészsaka hozott.

101. A konferencia kijelentette továbbá, hogy az Egyesült Államoknak tiszteletben kell tartania azt a kötelezettségét, amelyet az 1973. január 27-én aláírt „A vietnami háború megszüntetéséről és a béke helyreállításáról szóló egyezmény” VIII. fejezetének 21. pontja értelmében vállalt. Felhívta az ENSZ Biztonsági Tanácsát, hogy adjon pozitív választ a Vietnami Szocialista Köztársaság ENSZ-tagfelvételi kérelmére az ENSZ közgyűlésének XXX. ülészsakán elfogadott 3366. számú határozat értelmében.

XIV. Korea

102. A konferencia aggodalmát fejezte ki a súlyos helyzet miatt, amelyet az imperialisták teremtettek Koreában, s amelynek következtében bármely pillanatban kitörhet a háború. A konferencia erélyesen követelte, hogy az imperialisták azonnal szüntessék be háborús provokációikat, és vonják ki atomfegyvereiket, katonai felszereléseiket és más háborús eszközeiket e térségből.

103. A konferencia követelte az idegen csapatok kivonását Dél-Koreából, az idegen katonai támaszpontok, az úgynevezett „ENSZ-parancsnokság” bezárását és azt, hogy a koreai fegyverszüneti egyezmény helyett hozzanak létre tartós békeszerződést.

104. A konferencia támogatásáról biztosította Észak- és Dél-Korea népeinek harcát, amelyet az ország békés és idegen beavatkozástól mentes egyesítéséért folytatnak az 1972. július 4-i „Észak és Dél közös nyilatkozatában” lefektetett elvek alapján.

XV. Latin-Amerika

105. A konferencia meglelégedéssel nyugtázta Latin-Amerika növekvő részvételét az el nem kötelezett mozgalomban, a teljes függetlenségért és szuverenitásért vívott antiimperialista harcban. Ennek érzékelhető bizonyítéka az a tény, hogy e térség egyre több országa csatlakozott az el nem kötelezett mozgalomhoz az elmúlt években. Ezen a kontinensen tartották az el nem kötelezett országok olyan jelentős értekezleteit, mint a georgetowni és a limai miniszteri szintű tanácskozások, a koordináló iroda harmadik, havannai miniszteri értekezlete. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek hatodik csúcsertekezletét pedig Havannában hívják össze (1979), ami legjobb bizonyítéka a földrész növekvő szerepének.

106. Latin-Amerika a világ egyik olyan térsége, amely a legtöbbet szenvedett az amerikai imperializmus gyarmatosító és agresszív törekvéseitől. A konferencia elsősorban azoknak az el nem kötelezett országoknak a helyzetét vizsgálta meg e térségben, amelyek állandó nyomásnak, megfélemlítésnek és kényszernek vannak kitéve. A konferencia különös figyelemmel kísérté Guyana, Jamaica és Barbados miniszterelnökeinek jelentését arról, hogy erőteljes kísérletek történtek országaik stabilitásának megingatására. Az ilyen felforgató tevékenységi formák közé tartoznak például az önkényes és jól összehangolt akciók a tömegkommunikációs eszközök révén, a fegyverszállítások és az állítólagos védelmi szolgáltatások, a területek közötti összetűzések fokozása, a belső problémák szítása és más mesterkedések. A konferencia teljes támogatásáról és aktív elkötelezettségéről biztosította Guyana, Jamaica, Barbados és más országok kormányát és népét, amelyek ilyen és hasonló nyomásnak vannak kitéve, s különösképpen elítélte és megbélyegezte azokat a mesterkedéseket és fenyegetéseket, amelyek Guyana területi sérthetlensége ellen irányulnak.

107. A konferencia megbélyegezte az Egyesült Államok Kuba ellen irányuló újabb fenyegetéseit és agressziós cselekményeit, és ismételten

elítelte a kubai forradalom elpusztítására irányuló amerikai blokádot, s követelte azonnali és feltétel nélküli megszüntetését. Elismerte továbbá, hogy a kubai nép hatalmas gazdasági károkat szenvedett a blokádnak következtében, s ezért kárpótlás jár számára.

108. A konferencia felhívta az el nem kötelezett mozgalom tagjait, tegyenek meg mindent azért, hogy felgyorsuljon a puerto ricói nép felszabadulásának folyamata a gyarmatosítás alól, és ajánlják fel nekik támogatásukat és szolidaritásukat a függetlenség és önrendelkezés megszerzéséhez. Ebben a vonatkozásban újból megerősített a konferencia számos olyan határozatot, amelyeket az el nem kötelezett mozgalom hozott e kérdésben. Felkérte továbbá az ENSZ gyarmatosítás-ellenes különbizottságát, hogy javasolja a közgyűlésnek, tegyen hatékony intézkedéseket a célból, hogy 1514. (XV) számú, Puerto Ricóra vonatkozó határozatát végrehajtsák. Követelte, hogy az Egyesült Államok szüntessen be minden olyan politikai és megtorló manővert, ami Puerto Rico gyarmati helyzetének fenntartására irányul.

109. A konferencia örömmel üdvözölte Belize részvételét, amelynek a függetlenségi törekvéseit továbbra is különböző jogtalan területi követelések hiúsítják meg. Feltétel nélküli támogatásáról biztosította a belize-i nép önrendelkezési jogát, függetlenségi törekvéseit és területi sérthetetlenségét. Az ENSZ közgyűlése 3432. (XXX) számú határozatának végrehajtását szorgalmazva a konferencia felszólította az érdekelt feleket, hogy folytassanak tárgyalásokat az abban foglalt elvek alapján.

110. A konferencia meglelégedéssel nyugtázta, hogy Latin-Amerika egységesen támogatja a Panamai Köztársaság törvényes törekvéseit, és azonosította magát a nyugati félteke országainak azzal a kívánságával, hogy a panamai kérdést még az idén, a Simon Bolívar által összehívott panamai küldöttkongresszus 150. évfordulójának évében rendezék.

111. A konferencia ismételten támogatásáról és szolidaritásáról biztosította Panama kormányát és népét igazságos harcukban, amelyet az úgynevezett Panamai csatornaövezet feletti teljes szuverenitás és igazgatási jog visszaszerzéséért folytatnak.

112. A konferencia ismételten kifejezte, hogy az el nem kötelezett országok támogatják azt a követelést, hogy a Panama-csatorna Panama fennhatósága alá kerüljön, és megismételte, hogy az el nem kötelezett országok hatékonyan támogatni fognak minden erőfeszítést,

amelyet a Panamai Köztársaság tesz a különböző nemzetközi fórumokon, elsősorban az ENSZ-ben.

113. A konferencia elismeréssel adózott annak a haladásnak, amelyet a panamai nép Omar Torrijos Herrera tábornok forradalmi kormányának vezetésével ért el, s ugyanakkor felajánlott minden szükséges támogatást a Panamai Köztársaságnak az országuk ellen irányuló esetleges felforgató tevékenységgel szemben.

114. A konferencia szolidaritásáról biztosította a perui népet és a perui fegyveres erők vezette kormányt helyes és igazságos erőfeszítéseikben, amelyek arra irányulnak, hogy megszilárdítsák és elmélyítsék a perui forradalom vívmányait, megerősítsék szuverenitásukat és fejlesszék gazdasági életüket, elősegítsék a politikai és társadalmi változásokat a nép javára.

115. A konferencia kifejezte meggyőződését, hogy a limai miniszeri konferencia mérföldkő volt az el nem kötelezett mozgalom történetében, valamint hogy a találkozón elfogadott szolidaritási és kölcsönös segítségnyújtási program alapvető fontosságú elemeket tartalmaz az el nem kötelezett országok mozgalma számára.

116. A konferencia kegyelettel adózott a nagy latin-amerikai vezető, Salvador Allende emlékének, és aggodalmát fejezte ki a chilei terror és az imperializmus jelenléte miatt. Ezt tükrözik az országban tapasztalható negatív folyamatok, például az államosított természeti kincsek visszaadása, az ország gazdasági és társadalmi átalakítása, az emberi jogok felháborító megsértése, s az a tény, hogy a katonai junta nem engedte meg, hogy az ENSZ Emberi Jogok Bizottsága Chilébe látogasson. A konferencia résztvevői kifejezték szolidaritásukat az ENSZ közgyűlésének XXIX. és XXX. ülésszakán ilyen értelemben jóváhagyott határozatokkal, az ENSZ különböző szakosított szervezeteinek idevágó döntésével, (külön tekintettel a ILO-ra és az UNESCO-ra), valamint a dakari nyersanyag-konferenciának, a nők nemzetközi éve világkonferenciájának és az Emberi Jogok Bizottságának határozataival és döntéseivel. Újra megerősítették azokat a döntéseket, amelyeket az el nem kötelezett országok korábban hoztak ebben a kérdésben, szolidaritást vállalva a chilei néppel.

117. A konferencia ezenkívül ratifikálta azt a döntést, hogy a chilei helyzetet kísérvék állandó figyelemmel, és ösztönözzék a chilei nép iránti szolidaritási mozgalmat.

118. A konferencia megállapította, hogy az Egyesült Államok la-

tin-amerikai katonai támaszpontjai, köztük a kubai és panamai támaszpontok fenyegetik a térség békéjét és biztonságát, és ismételten követelte az Egyesült Államok kormányától, hogy számolja föl ezeket a támaszpontokat és szolgáltatassa vissza az említett országoknak azok területét. Követeli továbbá a Puerto Ricóban felállított katonai támaszpontok felszámolását is.

119. A Malvina (Falkland)-szigetek esetében a konferencia támogatja az Argentin Köztársaság jogos igényét és sürgette az Egyesült Királyságot, hogy azonnal kezdje meg az ENSZ által javasolt tárgyalásokat a terület argentin fennhatóság alá visszajuttatásáról, s ezzel vessen véget annak a törvénytelen helyzetnek, amely az amerikai földrész legdélibb részén fennáll.

120. A konferencia támogatásáról biztosította a latin-amerikai és karib-tengeri népek arra irányuló erőfeszítéseit, hogy kialakítsák és megerősítsék a regionális és szubregionális együttműködés, illetve integráció kizárólagosan latin-amerikai mechanizmusát. Hangsúlyozta, hogy ezek az erőfeszítések nagymértékben hozzájárulnak e térség országai szuverenitásának és önálló fejlődésének erősítéséhez. Korlátlan támogatásáról biztosította a Latin-amerikai Gazdasági Szervezet (SELA) kezdeményezéseit, amelyek e célok elérésére irányulnak, ugyanakkor elítélt mindenféle mesterkedést, illetve nyomást, amely ezt a fejlődést kívánja akadályozni.

121. A konferencia támogatásáról biztosította és ösztönözte azokat az önálló nemzeti intézkedéseket, amelyeket a IV. csúcsértekezlet óta eltelt időszakban Ecuador, Venezuela, Kolumbia, Panama, Mexikó és más országok hoztak természeti erőforrásaik visszaszerzése érdekében és elítélt minden agresszív kísérletet, így például az Egyesült Államok kereskedelmi törvényét, amelyet az Egyesült Államok kongresszusa nemrégiben fogadott el, s amely többek között igen hátrányosan érinti a latin-amerikai országokat is.

XVI. Javaslat az Indiai-óceán békeövezetté nyilvánítására

122. A konferencia emlékeztetett arra, hogy a lusakai csúcsértekezleten az el nem kötelezett országok nagy figyelmet fordítottak az Indiai-óceán térségében fennálló helyzetre és felszólították valamennyi

államot, hogy az Indiai-óceánt tekintse békeövezetnek. E térségben fel kell számolni a nagyhatalmak versengését és meg kell szüntetni a katonai támaszpontokat.

123. Az értekezlet megállapította, hogy az Indiai-óceán békeövezetté nyilvánításáról szóló nyilatkozat, amelyet az ENSZ Közgyűlése 2832. (XXVI) számú határozatával jóváhagyott, tartalmazza az el nem kötelezettség alapelveit. Ez a határozat az államok függetlenségének, szuverenitásának és területi sérthetetlenségének védelmét szolgálja ebben a térségben, és követeli az idegen katonai támaszpontok, katonai berendezések és utánpótlási vonalak felszámolását, az atom- és tömegpusztító fegyverek kivonását e térségből, valamint a nagyhatalmak rivalizálásának és az indiai-óceáni katonai jelenlét minden megnyilvánulásának megszüntetését.

124. A konferencia biztosított minden országot arról, hogy az Indiai-óceán békeövezetté nyilvánításáról szóló javaslat nem korlátozza azokat a jogokat, hogy az egyes államok hajóikkal szabadon és háborítatlanul használhassák az Indiai-óceánt a nemzetközi joggal összhangban, amennyiben ezek a hajók nem fenyegetik katonai vagy stratégiai szempontból e térség part menti és szárazföldi államainak függetlenségét, szuverenitását, és területi sérthetlenségét.

125. A konferencia elítélte az olyan imperialista katonai támaszpontok és berendezések létesítését, fenntartását és gyarapítását, mint amilyen például a Diego Garcia-i támaszpont, valamint elítélte a nagyhatalmak katonai versengésének további szélesítését és a feszültség fokozását az Indiai-óceán térségében, mivel ez közvetlenül veszélyezteti e térség államainak függetlenségét, szuverenitását, területi sérthetlenségét.

126. A konferencia, emlékeztetve az ENSZ közgyűlésének 2832. (XXVI) számú határozatára, felszólítja az Indiai-óceán térségének part menti és belső szárazföldi államait, hogy ne engedélyezzék olyan hadihajók kikötését és katonai repülőgépek leszállását, amelyeket e térség államai szuverenitásának, területi sérthetlenségének és biztonságának veszélyeztetésére szándékoznak felhasználni, az ENSZ Alapokmányával ellentétes szellemben.

127. A konferencia felhívja e térség országait, hogy számolják fel a területükön levő katonai támaszpontokat és katonai létesítményeket, amelyek veszélyeztetik vagy veszélyeztethetik a térség más álla-

mainak területi sérthetetlenségét és békés fejlődését, illetve amelyeket e világrész népei önrendelkezésének csorbitására használhatnak fel.

128. A konferencia aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy a legutóbbi fejlemények nyomán az Indiai-óceán térsége a nagyhatalmak vetélkedésének gyújtópontjává válhat Ázsiában. Ez feszültséghez és összeütközéshez vezethet az Indiai-óceánon, ahol a nagyhatalmak a tengerészeti erőfölény megszerzéséért versenyeznek. Ilyen körülmények között elengedhetetlen, hogy az Indiai-óceánt a lehető legrövidebb időn belül nyilvánítsák békeövezetté, a nemzetközi béke és biztonság megőrzése érdekében.

129. A konferencia elítélte a dél-afrikai katonai támaszpontok létét e térségben, valamint a pretoriai rezsim, Izrael és néhány nyugati nagyhatalom szoros katonai együttműködését. A konferencia különösen elítélte Simonstown és Silvermine támaszpontok meglétét, valamint az Advokat Tervezetet, amelynek fő célja, hogy felügyeletet biztosítson az afrikai nemzeti felszabadító mozgalmak fölött.

130. A konferencia felhívta a figyelmet az ENSZ közgyűlésének 2832. (XXVI) számú határozatára és felszólította az Indiai-óceán part menti és szárazföldi államait, a Biztonsági Tanács állandó tagjait, valamint az Indiai-óceánon hajózó országokat, hogy regionális és nemzetközi együttműködés révén járuljanak hozzá a katonai szövetségek nélküli általános kollektív biztonsági rendszer létrehozásához és a nemzetközi biztonság megerősítéséhez.

131. A konferencia felszólította továbbá az Indiai-óceán part menti és szárazföldi országait, hogy ne lépjenek be olyan katonai szövetségekbe, illetve paktumokba, amelyek a nagyhatalmak vetélkedését szolgálják, vagy amelyek a térség népeinek érdekeit sértik.

132. A konferencia sajnálkozását fejezte ki amiatt, hogy a nagyhatalmak és a tengeri nemzetek – néhány kivételtől eltekintve – nem hajlandók együttműködni az Indiai-óceánnal foglalkozó különbizottsággal, és sürgette ezeket az államokat, hogy folytassanak tanácskozásokat az ENSZ idevágó határozatainak mielőbbi végrehajtása céljából.

133. A konferencia felhívta a térség el nem kötelezett államait, hogy folytassanak megbeszéléseket az Indiai-óceán más part menti, illetve szárazföldi államaival annak érdekében, hogy minél előbb össze lehessen hívni az Indiai-óceánnal foglalkozó konferenciát, az ENSZ közgyűlése 3259. (XXIX) és 3468. (XXX) számú határozatainak megfe-

lelően. E konferenciának intézkedéseket kell hoznia az India-óceánt békeövezetté nyilvánító kiáltványban foglaltak végrehajtására.

134. Az előző pontoknak megfelelően az Indiai-óceáni békeövezet fogalma magában foglalja mind az óceán természetes melléktengereit, mind pedig a part menti és szárazföldi államokat.

XVII. Leszerelés és biztonság

135. A konferencia kifejezésre juttatta meggyőződését, hogy az egyetemes békét és biztonságot csak az általános és teljes leszereléssel lehet biztosítani, különös tekintettel a hatékony nemzetközi ellenőrzés melletti nukleáris leszerelésre. Ennek érdekében be kell szüntetni valamennyi atomfegyver-kísérletet addig is, amíg nem sikerül megkötni a kísérleteket végleg betiltó egyezményt, egyértelműen el kell ítélni az atomfegyverek, valamint a vegyi, bakteriológiai és más tömegpusztító fegyverek használatát, illetve a velük való fenyegetést, és fel kell számolni az ilyen fegyverkészleteket.

136. A konferencia megállapította, hogy a fegyverkezési verseny nem áll összhangban az új nemzetközi gazdasági rend felállítására irányuló törekvésekkel, mivel sürgető szükség van arra, hogy a fegyverkezési verseny gyorsítására használt erőforrásokat a társadalmi-gazdasági fejlődés szolgálatába állítsák, különös tekintettel a fejlődő országok gazdasági szükségleteire.

137. A konferencia felhívott minden államot a tárgyalások ütemének gyorsítására, hogy a lehető legrövidebb időn belül, még a jövő évi genfi diplomáciai értekezlet keretében el lehessen érni néhány különösen kegyetlen hagyományos fegyver, elsősorban a napalm és más gyújtófegyverek betiltását.

138. A konferencia ismételten kifejezte azt a nézetét, hogy hatékony lépéseket kell tenni a leszerelési világerőkezlet sürgős összehívására.

139. A konferencia ugyanakkor azt is javasolta, hogy az el nem kötelezett mozgalom tagjai kérjék az ENSZ közgyűlése rendkívüli ülésszakának mielőbbi összehívását, legkésőbb 1978-ig. A rendkívüli ülésszak napirendje a következőket tartalmazná:

- a) a leszerelés problémájának áttekintése,
- b) a leszereléssel kapcsolatos programok, javaslatok és a kérdések fontossági sorrendjének kidolgozása,

c) a leszerelési világszertekeztetés összehívásának kérdése.

140. A konferencia hangsúlyozta a nemzetközi béke és biztonság erősítésének szükségességét, és megerősítette a konferencia tagjainak szilárd elkötelezettségét, hogy fokozzák az el nem kötelezett országok közötti szolidaritást és kölcsönös segítségnyújtást annak érdekében, hogy hatékonyabban tudjanak szembeszállni az imperialisták ellenük irányuló fenyegetéseivel, agressziójával és más politikai és gazdasági akcióival.

141. Ennek értelmében a konferencia emlékeztetett arra, hogy az algíri, negyedik csúcsértekezleten elfogadott 3. számú határozat a gazdasági biztonságról és az együttes akciókról továbbra is érvényben marad, ugyanúgy, mint a limai stratégiai program, amelyeknek célja az, hogy biztosítsák az el nem kötelezett országok szuverenitását és független fejlődésének zavartalanságát, különösen agressziókkal, idegen nyomással vagy kényszerrel szemben.

XVIII. Az államok belügyeibe való beavatkozásról

142. Az el nem kötelezett országok ragaszkodnak az államok valódi függetlenségének elvéhez, amely több, mint az egyszerű, formális szuverenitás, s ennek alapján az el nem kötelezettek ellenzik az államok belügyeibe való beavatkozás minden formáját. Az 1955. évi bandungi nyilatkozat, valamint a belgrádi, kairói, lusakai és algíri csúcsértekezlet nyomatékosan hangsúlyozta azt az elvet, hogy az államok belügyeibe való beavatkozás teljesen elfogadhatatlan.

143. A belügyekbe való beavatkozás összeférhetetlen az ENSZ tagállamainak az ENSZ Alapokmányában vállalt kötelezettségeivel. Ezt az elvet újra megerősítette az a nyilatkozat, amely az államok közötti baráti kapcsolatokra és együttműködésre vonatkozó nemzetközi jogi normákkal foglalkozik az ENSZ Alapokmányával összhangban.

144. A konferencia aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy egyes idegen hatalmak, hivatalos és magánjellegű politikai és gazdasági ügynökségek és intézmények, köztük a nemzetek fölötti monopóliumok, egyre gyakrabban nyúlnak az agresszió eszközéhez, amelynek az a célja, hogy fenntartsák és megóvják különleges érdekeiket és befolyásukat, hogy hátráltassák és megghiúsítsák a politikai, gazdasági és társadalmi átalakulási folyamatokat. Ezeknek az agresszív politikai intézkedések-

nek számos közvetett, kifinomult és bonyolult változatát alkalmazzák. Ilyen például a gazdasági agresszió, továbbá a kormányok felforgató célú gyengítése és rágalmozása stb.

A konferencia felismerte, hogy az el nem kötelezett országok számára súlyos aggodalomra adnak okot az államok belügyeibe való beavatkozás problémái. Habár a gyarmatosítás felszámolásának folyamata jelentős haladást ért el az elmúlt évtizedben, előfordult számos olyan eset, amikor nem sikerült biztosítani az államok igazi függetlenségét. A külső nyomás és befolyás politikája továbbra is komolyan fenyegette az államok függetlenségét. Az imperializmus széthúzást és bizonytalanságot kelt, s fenyegeti az egyes országok belső rendjét, politikai zűrzavart és gazdasági káoszt okoz. Az el nem kötelezett országoknak sokkal határozottabban kellene fellépniük az idegen nyomás, befolyás, felforgatás és a belügyekbe való beavatkozás ellen. Ha a világ el nem kötelezett országai meg akarják őrizni függetlenségüket, akkor elkerülhetetlenül szembe kell szállniuk a külső nyomással és az idegen befolyással.

145. A konferencia határozottan elutasította azokat a kísérleteket, amelyek bármilyen ürüggyel igazolni akarják az idegen beavatkozást.

146. A konferencia felismerte, hogy a beavatkozás a legkülönbébb politikai, gazdasági és katonai formát öltheti, de történhet a tömegkommunikációs eszközök révén is. Az ilyen beavatkozás legújabb megnyilvánulásainak egyike a zsoldosok bevetése szuverén államok függetlenségének aláásására és a gyarmatosítás ellen küzdő nemzeti felszabadító mozgalmak kibontakozásának megakadályozására. A konferencia megbélyegezte a beavatkozás ilyen formáit, s hangsúlyozta, hogy az el nem kötelezett országoknak lankadatlan éberséget kell tanúsítaniuk ebben a vonatkozásban.

147. A konferencia csalódással nyugtázta, hogy az ENSZ Biztonsági Tanácsa nem ítélte el az Uganda ellen intézett 1976. július 4-i izraeli agressziót. A konferencia aggodalmát fejezte ki a tragikus emberveszteségek, valamint az ugandai tulajdonban levő objektumokban okozott izraeli pusztítás miatt.

148. A konferencia határozottan elítélte Izraelt, mert felháborító módon megsértette az Ugandai Köztársaság szuverenitását és területi sérthetetlenségét, hatalmas károkat okozott emberéletben és anyagiakban az entebbei repülőtéren, és megghiúsította az ugandai elnök ember-

baráti erőfeszítéseit, amelyek valamennyi túsز szabadon bocsátására irányultak.

149. A konferencia követelte, hogy Izrael teljesítse az ugandai kormány jogos igényeit és nyújtson teljes kárpótlást az invázió során okozott károkért és pusztításért.

XIX. Az Egyesült Nemzetek Szervezete

150. A konferencia elismerte az Egyesült Nemzetek Szervezetének jelentőségét, s hatékony eszköznek tekinti a nemzetközi béke és biztonság erősítésében, az együttműködés fejlesztésében, az államok közötti igazságos gazdasági kapcsolatok megteremtésében, s az alapvető szabadságjogok biztosításában. A konferencia ezért újra hitet tett az ENSZ Alapokmányának elvei mellett.

151. Az el nem kötelezett országok örömmel üdvözölték azt a folyamatot, amelynek révén az ENSZ-ben egyre inkább érvényesül az egyetemesség elve, és azt, hogy az algíri csúcsértekezlet óta az el nem kötelezett országok mozgalmának tagjai egyre nagyobb számban nyerne felvételt a szervezetbe. A konferencia megállapította, hogy a Biztonsági Tanács néhány állandó tagja továbbra sem veszi figyelembe a vétőjoggal járó felelősséget és kötelezettségeket. Ebben az összefüggésben a konferencia sajnálkozását fejezte ki amiatt, hogy a Biztonsági Tanács egyik állandó tagja visszaélt vétőjogával Angola és Vietnam tagfelvételi kérelmének tárgyalásakor, holott ezek az országok teljes mértékben jogosultak erre a státusra.

152. A konferencia megelégedéssel vette tudomásul azt, hogy az el nem kötelezett és általában a fejlődő országok ereje jelentősen megnövekedett az ENSZ-ben az elmúlt évek során, egyúttal kifejezésre juttatta az el nem kötelezett mozgalom eltökélt szándékát, hogy ezt az erőt fel is használja az ENSZ Alapokmányában lefektetett elvek és szándékok megvalósítására. Közelebbről a konferencia szorgalmazta az Alapokmány azon kikötéseinek betartását, melyek a nemzetközi béke és biztonság fenntartására vonatkoznak, valamint a Biztonsági Tanács működésének hatékonyabbá tételét és döntéseinek végrehajtását célozzák.

153. A konferencia megelégedéssel nyugtázta az ENSZ közgyűlésének 3499. (XXX) számú határozatát, amely úgy döntött, hogy újra

össze kell hívni az ENSZ Alapokmányával foglalkozó különbizottságot, amely többek között a világszervezet szerepét is megvizsgálja. A konferencia felkérte valamennyi el nem kötelezett államot, hogy hangolják össze nézeteiket és tegyenek javaslatokat a bizottságnak arra, hogyan lehet hatékonyabb erővé tenni az Egyesült Nemzetek Szervezetét feladatainak teljesítésében.

154. A konferencia kifejezte meggyőződését, hogy az ENSZ egyetemesebbé válásával lehetőség nyílt az el nem kötelezett országok számára arra, hogy a nemzetközi viszonyok demokratizálására törekedve nagyobb szerepet töltsenek be a döntéshozatalban, továbbá hangsúlyozta, hogy indokolttá vált az ENSZ felépítésének módosítása, beleértve az Alapokmány felülvizsgálását a valóságos helyzetnek megfelelően, az államok egyenlőségének és szuverenitásának tiszteletben tartásával. Ez a módosítás megköveteli azt is, hogy az ENSZ működését úgy szabályozzák, hogy alkalmas legyen az új gazdasági rend célkitűzéseinek megfelelő döntések meghozatalára.

XX. Politika és gazdaság

155. A konferencia meglelégedéssel vette tudomásul, hogy az el nem kötelezett országok találkozóin egyre nagyobb szerepet kapnak a gazdasági kérdések. Ez azzal magyarázható, hogy az el nem kötelezett országok nagy többsége szegény és fejletlen. Ezért elsősorban a gazdasági kérdésekre kell figyelmüket irányítaniuk, ha azt akarják, hogy politikai függetlenségük valódi értelmet nyerjen.

156. Vitathatatlan, hogy szerves kapcsolat van a politika és a gazdaság között, s ezért hibás dolog a gazdasági ügyeket a politikától elszigetelten kezelni. Az új gazdasági rend megvalósításához elengedhetetlenül szükséges a politikai magatartás megváltoztatása és az új szellemet tükröző politikai szándék kinyilvánítása.

157. Az el nem kötelezett országok találkozóin fokozott jelentőséget tulajdonítanak a gazdasági ügyeknek, ez azonban nem jelentheti annak a nézetnek az elfogadását, hogy a nemzetközi ügyek politikai vonatkozásait a gazdag és erős államokra kell hagyni, míg a szegény és gyenge országok csak a gazdasági kérdésekkel foglalkozzanak. Ez a szemlélet annak az imperialista stratégiának a része, amelynek célja a gazdagok és hatalmasok számára előnyös nemzetközi rend

fenntartása. Az el nem kötelezett országoknak a nemzetközi kérdések gazdasági és politikai vonatkozásaival egyaránt kell foglalkozniuk. A gazdasági ügyeknek tulajdonított jelentőség egy cseppet sem csökkenti a politika fontosságát az el nem kötelezett országok értekezletein.

158. Rendkívüli jelentősége van annak, hogy az el nem kötelezett országok, más fejlődő országokkal egyetemben, elszántan küzdjenek az új gazdasági rend létrehozásáért, amely véget vetne annak, hogy a gazdagok és hatalmasok kizsákmányolják a szegényeket és gyengéket. Az el nem kötelezett országok tudatában vannak annak, hogy a fejlődő országoknak az új gazdasági rend létrehozására irányuló együttműködési törekvéseit mindeddig nem viszonzták kielégítően a fejlett országok. Igen fontos, hogy az olajtermelő országok a méltányosabb olajárakért folytatott harcban készek voltak szembehelyezkedni a fejlett országokkal, miután együttműködési felhívásaik nem találtak visszhangra. Az el nem kötelezett országok más fejlődő országokkal közösen hajlandók minden erőfeszítésre annak érdekében, hogy nemzetközi együttműködés jöjjön létre az új nemzetközi gazdasági rend kialakítására. Ha erőfeszítéseik kudarcba fulladnának, a fejlett országokra hárul a felelősség amiatt, hogy szembekerülnek egymással a fejlődő és a fejlett országok.

159. A konferencia felismerte az el nem kötelezett és más fejlődő országok közti gazdasági együttműködésben rejlő hatalmas lehetőségeket. Az el nem kötelezett országok rendelkezésére álló jelentős tőketöbbség, a számottevő műszaki szakértelem, valamint a rendelkezésre álló hatalmas munkaerő-tartalékok lehetővé teszik az el nem kötelezett és más fejlődő országok számára, hogy a kölcsönös fejlődés és haszon érdekében hatékonyan együttműködjenek egymással. Az el nem kötelezett országok készek az együttműködés fokozására, gazdasági státusuk javítására és tárgyalóképességük növelésére, hogy ezáltal erősítsék a harmadik világ politikai erejét.

XXI. Közös sajtóügynökség

160. Az új nemzetközi rend a tájékoztatás és tömegtájékoztatás terén éppoly fontos, mint az új nemzetközi gazdasági rend.

161. Az el nem kötelezett országok aggodalmukat fejezték ki amiatt, hogy egyre mélyebb a fejlődő és a fejlett országok hírszolgálat-

tása közti szakadék, ami a gyarmati múlt öröksége. Ez a tény olyan függőségi viszonyt eredményezett, amelyben az országok többsége rá van szorítva arra, hogy elfogult, alkalmatlan és torz hírek passzív befogadója legyen. Nemzeti és kulturális összetartozásuk megerősítése és biztosítása érdekében ezért szükségessé vált, hogy kiigazítsák ezt a súlyos aránytalanságot, és sürgős lépéseket tegyenek a kölcsönös együttműködés kialakítására e téren is.

162. A nemzeti tájékoztatási eszközök önállósulása és fejlődése szerves részét képezi annak az átfogó harcnak, amelyet a világ népei folytatnak politikai, gazdasági és társadalmi függetlenségükért. A népek nagy többségét nem lehet megfosztani attól a jogától, hogy tárgyilagos és helyes tájékoztatást adjanak és ugyanilyen tájékoztatást szerezzenek másoktól is. A tájékoztatásban éppoly fontos a saját erőforrásokra való támaszkodás, mint műszaki téren, mert a tájékoztatás terén fennálló függőség késlelteti a politikai és gazdasági célok elérését is.

163. Az el nem kötelezett országoknak ezeket a célokat saját erőfeszítéseik révén és aktívabb kétoldalú, regionális és interregionális együttműködéssel kell elérniük, ezenkívül tevékenységüket össze kell hangolniuk az ENSZ-szel és más nemzetközi szervezetekkel. Különösen fontos, hogy az el nem kötelezett országok megerősítsék fennálló infrastruktúrájukat, és kiaknázzák azt a tudományos és műszaki átöröklést, amely ezen a területen már korábban bekövetkezett. Ez megkönnyítené, hogy mind saját közvéleményük, mind a világ közvéleménye előtt nagyobb mértékben terjeszthessenek tárgyilagos információkat az el nem kötelezett országok társadalmi, gazdasági, kulturális vívmányairól és a nemzetközi életben játszott szerepük növekedéséről.

164. A konferencia örömmel üdvözölte az el nem kötelezett országok tájékoztatásügyi minisztereinek Új-Delhiben 1976. július 8–13. között tartott értekezletén kiadott nyilatkozatot és az ott elfogadott fontos határozatokat, valamint sürgette azok mielőbbi végrehajtását.

XXII. Összefoglalás

165. A konferencia megállapította, hogy a nemzetközi változások iránya kiváltképp kedvez az el nem kötelezett mozgalomnak. Ebben a vonatkozásban különösen fontos figyelembe venni az el nem kötele-

zetség fő célkitűzéseivel összhangban álló elveket, nevezetesen az államok valódi függetlenségét és a békés egymás mellettélést.

166. A gyarmatosítás felszámolása a végéhez közeledik, és egyre erősebb az ellenállás az olyan egyenlőtlen viszonyokkal szemben, amelyek következtében egyes országok uralkodhatnak mások felett. Az a polarizált világ, amelyben csak két hatalmi központ van, egy évtizeddel ezelőtt eltűnt. Azóta hiábavalóknak bizonyultak a kísérletek egy sokpólusú világ létrehozására, mert a világ népeinek többsége ellenzi a hatalmi központok körüli polarizációt. A többség elutasítja a hatalmi csoportok, a hatalmi erőegyensúly és a befolyási övezetek fogalmain alapuló nemzetközi rendet, mivel mindezek a fogalmak összeegyeztethetetlenek az államok igazi függetlenségét és a nemzetközi viszonyok demokratizálását célzó törekvésekkel. A nemzetközi változások iránya ezért határozottan előnyös az igazi függetlenség, az el nem kötelezettség elvére, s mindarra nézve, ami ezzel együtt jár.

167. A nemzetközi helyzet alakulása a békés egymás mellettélésnek is kedvező, amit alátámaszt a hatalmi csoportosulásokkal szembeni nagyobb ellenállás, a nagyhatalmaknak komolyabb törekvése a feszültség enyhítésére és más fejlemények. Nagy jelentőségű tény továbbá az, hogy a világ országai egyre inkább kölcsönös függőségbe kerülnek, s ez döntő jelentőségű tényező a világ jövőjének alakításában. A kölcsönös függőségen alapuló világban a nemzetközi együttműködés egyetlen alternatívája a nemzetközi vetélkedés, a feszültség és az összeütközés. A jobb világ megteremtésére irányuló emberi törekvéseknek tehát elkerülhetetlenül a nemzetközi együttműködésben kell megnyilvánulniuk. Következésképpen ez az irányzat kedvező a nemzetközi együttműködés számára a békés egymás mellettéléssel és az el nem kötelezettség elvével összhangban.

168. A konferencia hangsúlyozta, hogy az el nem kötelezett országok közös akciói elengedhetetlenek ahhoz, hogy sikeresen vegyenek részt a világ ügyeinek intézésében és saját kölcsönös együttműködésük kialakításában. A konferencia – megjegyezve, hogy e téren már jelentős eredményeket értek el – szükségesnek találta, hogy az el nem kötelezettség elveinek megvalósítására és az el nem kötelezett országok által elfogadott programok végrehajtására tovább javítsák a közös akcióikat összehangoló rendszert. A konferencia ebben az összefüggésben aláhúzta annak a szükségességét is, hogy fejlesszék az együttműködés, a folyamatos konzultáció és koordináció különböző formáit, és

úgy döntött, hogy e célból megfelelő lépéseket tesz, kellő módon figyelembe véve az el nem kötelezett mozgalom demokratikus jellegét.

169. Az a tény, hogy a nemzetközi helyzet olyan irányba fejlődik, amely egyre előnyösebb az el nem kötelezettség számára, arról tanúskodik, hogy az el nem kötelezett országok történelmi erőt képviselnek, amelyet figyelembe kell venni a megfelelő nemzetközi rend kialakításához a világon.

170. A konferencia úgy határozott, hogy az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek következő konferenciáját Kubában, Havannában fogják megtartani 1979-ben.

Gazdasági nyilatkozat

I. Bevezető

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői úgy találják, hogy ma a nemzetközi kapcsolatok terén a gazdasági jellegű problémák váltak a legégetőbbé. A világgazdaság rendszerében bekövetkezett válság egyre nagyobb méreteket ölt. Ennek a világméretű válságnak, amely a politikai és a gazdasági kapcsolatokat egyaránt súlyosan érinti, elsősorban a fejlődő országok váltak áldozataivá. A fejlett és fejlődő országok közti szakadék mélyülése a feszültség és a konfliktusok egyik legfenyegetőbb forrásává válhat. Egyre nyilvánvalóbb, hogy a jelenlegi rendszer nem képes biztosítani a fejlődő országok fejlődését, a szegénység, az éhség, a járványok és az analfabetizmus mielőbbi leküzdését, valamint azoknak a társadalmi igazságtalanságoknak a felszámolását, amelyeknek gyökerei a több évszázados gyarmatosításra és kizsákmányolásra nyúlnak vissza. Ily módon az új gazdasági rend létrehozása rendkívüli politikai jelentőséggel bír. A politikai és gazdasági függetlenségért, a természeti erőforrások és az országok saját gazdasága feletti teljes önrendelkezésért, a fejlődő országoknak a javak termelésében és elosztásában való nagyobb részvételéért, valamint a nemzetközi munkamegosztásban végrehajtandó alapvető változtatásokért vívott harcnak a legmesszebbmenőig elsőbbséget kell biztosítani. Az el nem kötelezett és egyéb fejlődő országok fő feladata annak az ellenállásnak a letörése, amely gátolja az új rend megteremtéséért vívott harcot. Az el nem kötelezettek gazdasága számára alapvető jelentősége van annak, hogy felszámolják a külföldi agressziót, az idegen megszállást, a faji megkülönböztetést, az apartheid politikát, az imperializmust, a kolonializmust és a neokolonializmust, valamint a függőség és alárendeltség minden más formáját, a belügyekbe való beavatkozást, a kizsákmányolást és az idegen érdekek uralmát.

II. A felszabadulásért és függetlenségért vívott harc

1. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői utaltak azokra a sikerekre, amelyeket a fejlődő országok értek el természeti erőforrásaik mozgósításával, amelyeket hatékony eszközként használtak fel országuk biztonságának, szuverenitásának és fennmaradásának védelmezésére, valamint azokra a sikerekre, amelyeket az idegen agresszió és megszállás, a faji megkülönböztetés, az idegen érdekek uralma, az apartheid, a cionizmus és a kolonializmus, vagyis a világbékét és a biztonságot leginkább fenyegető veszélyek elleni közös harc előmozdításában értek el. A fentieket bőségesen bizonyítják e harcnak Afrikában, a Közel-Keleten és Ázsiában elért győzelmei, és azok a hatékony lépések, amelyeket az olajexportáló országok és más, nyersanyagtermelő fejlődő országok tettek természeti erőforrásaik megvédésére és arra, hogy azokat ellenőrzésük alá vonják.

2. Valamennyi állam és nép kötelessége azon munkálkodni, együttesen és külön-külön is, hogy felszámolja az imperialista mesterkedéseket, valamint hatékony segítséget és támogatást nyújtson az imperialisták által elnyomott népeknek, országoknak és területeknek, annak érdekében, hogy mielőbb fel tudják számolni a szabadságuk és jogos követeléseik útjában levő akadályokat, s annak érdekében, hogy erősödjön a nemzetközi együttműködés, a béke és a biztonság, és felgyorsulhasson a fejlődés üteme.

Továbbá, ezeknek a népeknek, országoknak és területeknek joguk van arra, hogy teljes kártérítést és kárpótlást kapjanak természeti és más erőforrásaik kirablásáért, a nekik okozott károkért azoknak az elveknek megfelelően, amelyeket az új nemzetközi gazdasági rend alapító nyilatkozata, az államok gazdasági jogait és kötelességeit tartalmazó okmány, valamint a dakari nyilatkozat tartalmaz. Egyetlen állam sem eszközölhet olyan beruházásokat, amelyek sérthetik vagy akadályozhatják az idegen megszállás vagy fennhatóság alatt sínylődő népek, országok és területek politikai és gazdasági szuverenitáshoz való jogát.

III. A jelenlegi nemzetközi gazdasági helyzet és a fejlődő országok kilátásai

1. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőit mélységesen felháborítják a nemzetközi gazdasági struktúrában meglevő kiáltó el-
lentétek és egyenlőtlenségek, továbbá a fejlett és a fejlődő országok
közti egyre mélyülő szakadék. Különböző nemzetközi fórumokon
már számtalan határozatot fogadtak el az új nemzetközi gazdasági
rend megteremtését illetően. Mégsem mutat semmi jel sem arra, hogy
ezeknek bármiféle foganatja lett volna. Az új nemzetközi gazdasági
rend elveinek egyre szélesebb körű elfogadása ellenére csak kevés
előrehaladás történt azok tényleges alkalmazásában.

2. A fejlődő országoknak, s köztük is különösképpen a legelmara-
dottabb, a tengerrel nem rendelkező, továbbá a szigetországoknak,
valamint más, földrajzilag kedvezőtlen fekvésű országoknak súlyos
válsággal kell szembenéznük, ha biztosítani akarják népeik minimá-
lis életszínvonalát, fejlődésük kilátásait. Az elmúlt esztendők során to-
vább romlott a legtöbb fejlődő ország, kiváltképp a legkevésbé fej-
lett, a természeti csapásoktól sújtott országok gazdasági helyzete és az
ezzel elkerülhetetlenül együttjáró adósságaik terhei elviselhetetlen mé-
reteket értek el.

3. A fejlődő országok valutajövedelme elsősorban nyersanyagaik és
alapanyagaik exportjából származik. Az a viszonylagos javulás, amely
ezeknek az anyagoknak az árszintjében 1973–1974-ben következett
be, s amely meglehetősen rövid életű volt, egyáltalán nem nyújtott
kárpótlást kereskedelmi feltételeik romlásáért, amely a háború után
bekövetkezett. Termékeik reálértéke ma már nyugtalanító mértékben
csökken a fejlődő országok által importált iparcikkek, élelmiszerek,
beruházási javak és szolgáltatások árának elképesztő emelkedése
miatt. Ez a helyzet gátolja erőfeszítéseiket és fékezi fejlődésük ütemét.

4. Annak ellenére, hogy a fejlett országok állandóan ígéreteket tesze-
nek a fejlődő országok termékeire vonatkozó kereskedelmi korláto-
zások enyhítésére, illetve megszüntetésére, ebben a kérdésben eddig
nem sikerült kielégítő előrehaladást elérni. Meg kell azonban jegyez-
ni, hogy egyes fejlett és fejlődő országok között megkötött egyezmé-
nyek reménykeltőeknek látszanak ebben a vonatkozásban. S bár az
általános érvényű kedvezményezési rendszer a kereskedelem liberali-

zálásának hasznos eszköze, alapvető tökéletesítésre szorul. E rendszer korlátozott, különösen a fejlődő országok, s köztük is mindenekelőtt a legelmaradottabb országok exporttermékeinek viszonylatában. Az egész rendszer átmeneti jellege mindinkább nyugtalanítja ezeket az országokat. A sokoldalú kereskedelmi tárgyalások során csak igen lassú fejlődést sikerül elérni, s ezeknek a tárgyalásoknak témaköre meglehetősen szűk. Néhány kivétellel a fejlett országok nem tettek igazi kísérleteket arra, hogy újjászervezzék és megreformálják a fennálló egyenlőtlen és kiegyensúlyozatlan világgazdasági rendszert annak érdekében, hogy az jobban megfeleljen a fejlődő országok prioritásainak és fejlődésük követelményeinek.

5. A fejlődő országok fizetési mérlegének deficitje jelentősen emelkedett: míg 1973-ban 12,2 milliárd dollárra lehetett becsülni, addig 1974-ben már 33,5 milliárd dollár volt, 1975-ben pedig már meghaladta a 40 milliárd dollárt. Néhány becslés szerint ez a szám 1980-ra a jelenlegi ütem mellett elérheti a 112 milliárd dollárt. Ez a példátlan helyzet egyáltalán nem véletlenek összejárásából adódik, hanem azt a szerkezeti válságot jelzi, amely a jelenlegi, az imperializmus kolonialista és neokolonialista politikájából eredő gazdasági viszonyokat jellemzi. Ennek eredményeképpen a fejlődő országok az elmúlt években kimerítették tartalékaikat, hatalmas adósságokba keveredtek, melyeknek nagy része súlyos kamatokat és amortizációs kötelezettségeket ró rájuk. Becslések szerint ezeknek az országoknak az adóssága, amely 1973-ban 100 milliárd dollár felett volt, 1976 végéig megkétszereződik.

6. Az emberi és anyagi erők további elvonása a békés gazdasági és társadalmi tevékenységtől, és ezeknek a terméketlen és hiábavaló fegyverkezési versenyre – különösen a nukleáris és más tömegpusztító fegyverek gyártására – való fordítása nemcsak súlyosbítja a jelenlegi világgazdasági válságot, hanem egyszersmind megghiúsítja az úgynevezett leszerelési évtized, valamint az ENSZ második fejlesztési évtizedének célkitűzéseit és törekvéseit egyaránt. Ezek arra irányulnak, hogy a leszerelés révén a fejlődő országokban felszabaduló erőforrásokat a fejlődő országok javára fordítsák. A fejlődő országokba áramló anyagi javak értéke mindössze 20 milliárd dollárra tehető, míg ugyanakkor 1975-ben a fegyverkezési kiadások ijesztő mértékben emelkedtek és elérték az évi 300 milliárd dollárt. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői határozottan kijelentik, hogy a fejlődő országok fejlődési igényeinek nagy részét ki lehetne elégíteni, ha a világ katonai

nagy hatalmai leszerelési intézkedéseket tennének, s a felszabaduló anyagi eszközök jelentős részét a fejlődő országok gazdasági fejlesztésére lehetne fordítani. Az ilyen intézkedések minden kétséget kizáróan hozzájárulnának a fejlett és fejlődő országokat elválasztó szakadék mielőbbi áthidalásához.

7. Az iparosítás a fejlődő országok társadalmi és gazdasági előrelépésének kulcsa. Ez szorosan kapcsolódik a kereskedelem előmozdításához és kiterjesztéséhez, nem csupán a fejlődő országok között, hanem a fejlett országokkal fenntartott kereskedelmi kapcsolatok terén is. Biztosítani kell, hogy semmi se gátolhassa a fejlődésnek ezt a tendenciáját. Szorgalmazni kell a megfelelő iparágak átcsoportosítását és az erős technológiai bázis kiépítéséhez szükséges támogatást a fejlődő országok számára. A fejlett országok technológiai monopóliuma olyan negatív jelenségeket eredményezett, amelyeket mielőbb intézményesen orvosolni kell, ha a technológia átadását hatékonyra kívánjuk tenni, hogy a fejlődő országok elérjék a limai és manilai nyilatkozatokban kitűzött célokat. A fenti intézkedések meghozatalakor elsősorban a legelmaradottabb, a tengerrel nem rendelkező és a szigetországok, valamint a többi földrajzilag kedvezőtlen fekvésű ország különleges érdekeit kell figyelembe venni.

8. A nemzetközi fejlesztési stratégiában megfogalmazott intézkedések nem megfelelő végrehajtása a fejlett országok vonakodó politikájának tudható be, s ehhez még hozzájárult az egyre fokozódó gazdasági válság is, mely a fejlődő országokat a külső gazdasági impulzusok iránti nagyobb érzékenységük miatt súlyosabban érinti. Mindennek következménye kiábrándító. A szegénység, az éhezés, a rossz tápláltság, az ínség és analfabetizmus állandósult a fejlődő világban s sok országot és népet sújt.

9. A fejlődő országokat, s főleg a legelmaradottabb, a tengerrel nem rendelkező és szigetországokat, valamint a többi kedvezőtlen földrajzi fekvésű országot nagymértékben sújtották az élelmiszer-ellátás hiányosságai és az importált élelmiszerek árainak jelentős emelkedése. A jelenleg fennálló mintegy évi 20 millió tonnányi gabonahiány a fejlődő országokban a 2000. esztendőre elérheti a 100 millió tonnát is, ha a jelenlegi termesztési tendenciák nem változnak, mivel a fejlődő országokban nem kielégítő a beruházás mértéke és jellege az élelmiszer-termelés terén. A jelenlegi helyzetet tekintve sürgető szükség volna arra, hogy itt is növekedjen a beruházások mértéke. Köl-

csönöket és egyéb beruházási eszközöket kell a fejlődő országok, különösen a legelmaradottabb országok élelmiszer-termelésének szolgálatába állítani segélyek formájában, illetve előnyös feltételek mellett. A konferencia megelégedéssel nyugtázza a nemzetközi mezőgazdasági fejlesztési alap létrehozását. Egyúttal reményét fejezi ki, hogy általa gyors és hatékony együttműködés indul meg és azzal a felhívással fordul a fejlett országokhoz, hogy növeljék hozzájárulásukat ehhez az alaphoz. A konferencia ezenkívül sürgeti az élelmezési világkonferencia egyéb ajánlásainak mielőbbi megvalósítását, különös tekintettel egy nemzetközi gabonaalap létrehozására.

10. Nagy gondot okoz az, hogy nincs igazságos nemzetközi valutarendszer. Ez a tény nagymértékben súlyosbítja a fejlődő országok gazdasági problémáit. A meglevő valutáris viszonyok keretén belül megkísérelt reformok mind kudarcba fulladtak. A jelenlegi valutarendszer néhány fejlett kapitalista állam ellenőrzése alatt áll, s ezek jogtalanul nagy befolyással rendelkeznek minden, a pénzügyi rendszert érintő döntés meghozatalakor. Így a fejlődő országok problémáinak megoldására vonatkozóan csak ideiglenes és teljesen hatástalan intézkedések születnek. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői határozottan kijelentik, hogy a fejlődő országok gazdasági problémáinak a megoldására egy új, egyetemleges és igazságos pénzügyi rendszer megteremtésére van szükség.

11. Ennek a rendszernek a hatékonysága és igazságossága nagymértékben attól függ, hogy a világ népei mennyire tudják érvényesíteni kollektív befolyásukat egy pótlólagos likviditás megteremtésének és kihasználásának a feltételeire vonatkozóan, megfelelő módon figyelembe véve a fejlődő országok érdekeit. Ezért rendkívül sürgős, hogy olyan likviditást hozzanak létre, amelyik automatikusan kapcsolódik a fejlesztés pénzügyi szükségleteihez, és a fejlődő országoknak biztosítsanak jogos és igazságos részt a pénzügyi döntések meghozatalában.

12. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői aggodalmukat fejezik ki amiatt, hogy egyes fejlett országok még mindig erős ellenállást tanúsítanak az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének VI. és VII. rendkívüli ülészakán elfogadott határozatok és akcióprogram végrehajtásával kapcsolatban. Ezek a dokumentumok előírják az új nemzetközi gazdasági rend megteremtését. Aggodalmukat fejezik ki továbbá amiatt, hogy egyes fejlett országok eluta-

sítják az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének XXIX. ülés-
szakán elfogadott határozatot, amely az államok gazdasági jogairól
és kötelességeiről szóló okmányra vonatkozik, és megállapítják, hogy
a tőkésországok továbbra is olyan megoldások mellett szállnak síkra,
amelyekkel a fennálló egyenlőtlenséget, függőséget és kizsákmányolást
igyekeznek megőrizni. Néhány fejlett ország fellépése az új nemzet-
közi gazdasági renddel szemben az utóbbi időben még határozottab-
bá vált.

13. A konferencia aggodalommal állapítja meg, hogy a nemzetközi
gazdasági együttműködési konferencián Párizsban nem sikerült sem-
miféle előrehaladást elérni. Az állam- és kormányfők teljes támoga-
tásukat fejezték ki a fejlődő országok párizsi álláspontja iránt. Véle-
ményük szerint a fejlett országok nem reagáltak pozitívan a fejlődő
országok konkrét javaslataira. Az a tény, hogy a júliusi ülészakon
még a munkatervezetet illetően sem sikerült egységes álláspontot ki-
alakítani, azt tükrözi, hogy a fejlett országok nem tanúsítanak jó szán-
dékot a fejlődő országokkal folytatott gazdasági kapcsolataik jellegé-
nek alapvető megváltoztatásában. A fejlett országokat fogja terhelni
a felelősség, ha a párizsi konferencia kudarcba fullad, mert ennek oka
csakis az lenne, hogy a fejlődő országok szempontjából fontos kér-
désekre vonatkozó javaslatokat kitartóan visszautasítják. Egy ilyen
kudarc eddigi magatartásuk felülvizsgálatára késztetné a fejlődő orszá-
gokat.

14. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői értékelve
az UNCTAD IV. konferenciájának eredményeit, meglegéssel ál-
lapítják meg, hogy a megbeszélések során a fejlődő országok példás
módon juttatták kifejezésre egységüket. Ugyanakkor azonban szüksé-
gesnek tartják megjegyezni azt is, hogy az UNCTAD IV. konferenciá-
ja nem váltotta be az el nem kötelezett államok hozzá fűzött remé-
nyeit, amelyeket az el nem kötelezett és más fejlődő országok az ENSZ
közgyűlésének VI. és VII. rendkívüli ülészakán kifejtettek és az úgy-
nevezett manilai nyilatkozatban megfogalmaztak. Különösen aggasz-
tó az, hogy néhány fejlett ország merev ellenállást tanúsít a közös alap
létrehozását célzó javaslatokkal szemben, a fejlődő országok vásárló-
erejének védelmét szolgáló, továbbá a fejlődő országok kritikussá váló
eladósodására vonatkozó, valamint a sajátos és régóta fennálló prob-
lémák enyhítését célzó intézkedésekkel szemben, ezenkívül ellenállást
tanúsít azoknak a javaslatoknak és határozatoknak a végrehajtásával

szemben, amelyek révén az alapot a legelmaradottabb, a tengerrel nem rendelkező, illetve szigetországok érdekében kívánják felhasználni. Éppen ezért elsődleges jelentősége van annak, hogy megegyezzenek a közös alapot is magában foglaló egyesített kereskedelmi program megvalósítására irányuló tárgyalások időrendjében. Az a támogatás, amelyet néhány fejlett ország nyújt a fejlődő országoknak, meglegedést vált ki.

15. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői a legteljesebb mértékben meg vannak győződve arról, hogy csak a nemzetközi gazdasági viszonyok teljes újraszervezése, az új gazdasági rend megteremtése biztosíthatja a fejlődő országok számára a fejlesztés megfelelő színvonalát. Ismételten hangsúlyozzák eltökéltségüket, hogy közös erőfeszítéseket tegyenek ezeknek a célkitűzéseknek elérésére, különösképpen a termelők és exportálók szövetségének létrehozása révén és egyéb eszközökkel, az ellenük irányuló fenyegetések és gazdasági szankciók ellenére.

16. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői kifejezik óhajukat, hogy azok a nemzetközi gazdasági együttműködésre és fejlesztésre vonatkozó tárgyalások, amelyeket a különböző nemzetközi fórumokon folytattak, szerves részét képezzék az olyan egymást kölcsönösen erősítő s egy irányban ható folyamatoknak, amelyek az új nemzetközi gazdasági rend teljes és gyors megvalósítását célozzák. Az elfogadott határozatok végrehajtása nagy felelősséget ró a világ népeinek közösségére.

IV. Az el nem kötelezettség és a gazdasági fejlesztés

1. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői újra hangsúlyozzák, hogy a politikai függetlenségért vívott harc és teljes szuverenitásuk gyakorlása nem választható el a gazdasági önállóságért folytatott harctól. Nagy jelentősége van annak, hogy a fejlődő országok felhasználják szuverenitásukat és politikai függetlenségüket a gazdasági önállóságért és szuverenitásért vívott küzdelemben. Jelenleg a nemzetközi politikában a gazdaságra kell fordítani a legnagyobb figyelmet a nemzetközi tárgyalásokon. Addig nem lesz tartós nemzetközi

béke és biztonság, amíg nem sikerül létrehozni az igazságon és egyenlőségen alapuló társadalmat, amely polgárainak gazdasági és társadalmi biztonságot nyújt. Ez Földünk minden polgárának elidegeníthetetlen joga. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői eltökéltek, hogy a lehető legrövidebb időn belül létrehozzák ezt a társadalmat, bevezetve ezzel a jólét és emberi méltóság korszakát az egész emberiség számára.

2. A teljes gazdasági hatalom megszervezése a fejlődő országok számára a következő tényezőket foglalja magában:

- a) önerőre támaszkodás annak érdekében, hogy a fejlődő országok ki tudják használni gazdasági potenciáljukat az egymással való együttműködés és az új nemzetközi gazdasági rend megteremtésére;
- b) a fejlődő országok közti gazdasági együttműködés erősítése;
- c) szolidaritásuk erősítése és a fejlődő országok tevékenységének összehangolása valamennyi imperialista mesterkedéssel szemben, amely meg akarja osztani őket.

3. A Belgrádban, Kairóban és Lusakában tartott kormányfői értekezleteken az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői felismerték a politikai és gazdasági viszonyok közti szoros kölcsönhatást. Hangsúlyozták a gazdasági fejlődés ütemének szükséges meggyorsítását annak érdekében, hogy az egész emberiség számára elérhető legyen a béke és a jólét. Az 1972-ben Georgetownban tartott ülésen az el nem kötelezettség általános elveit konkrét akcióprogramokba foglalták, amelyeknek célja az el nem kötelezett országok közti gazdasági együttműködés előmozdítása volt.

4. Az 1973-ban Algírban tartott IV. csúcsertekezlet fordulópont volt mind az el nem kötelezett, mind pedig a többi fejlődő ország kölcsönös együttműködése szempontjából, mivel határozatai és javaslatai alapul szolgáltak azoknak az intenzív nemzetközi tárgyalásoknak, amelyeken az új nemzetközi gazdasági rend megvalósításáról volt szó. Az algíri csúcsertekezlet megerősítette az el nem kötelezett és más fejlődő országok szolidaritását népeik jólétéért folytatott harcukban, és teljes súlyát, befolyását latba vetette a nyersanyagtermelő országok akciói mellett, amelyeket ezek az államok azért folytattak, hogy előnyösebb árakat biztosíthassanak termékeik számára.

5. Az ENSZ VI. rendkívüli ülészakán elfogadott dokumentum, az „Akcióprogram és nyilatkozat az új nemzetközi gazdasági rend megvalósításáért” és az ENSZ közgyűlésének XXIX. ülészakán elfoga-

dott, „Az államok gazdasági kötelezettségeinek és jogainak chartája” című dokumentum, amely a fejlődő országok kezdeményezésére született meg, az el nem kötelezettség gazdasági irányvonalának és programjának világos kifejtését tartalmazza. Az új nemzetközi gazdasági rend megteremtésére vonatkozó akcióprogram és nyilatkozat, valamint az államok gazdasági jogainak és kötelezettségeinek chartája egyúttal annak a kizsákmányoláson alapuló rendszernek az elutasítását is jelenti, amely mind a mai napig fennáll. Az ezekben az alapvető dokumentumokban lefektetett elvek nemzetközi elismerése általános érvényt biztosít nekik, s éppen ezért nagymértékben hozzájárul azoknak az erőfeszítéseknek a sikeréhez, amelyek a nemzetközi gazdasági kapcsolatok átalakításáért folynak az egyenlőség elve alapján.

6. A dakari nyersanyag-konferencia, amelynek megtartását az algíri csúcsértekezlet javasolta, jelentős mérföldkő volt a nemzetközi gazdasági viszonyok fejlődésében és a fejlődő országok közti szolidaritás történetében. Ez a konferencia egy sereg új kezdeményezést tett, amelyek az új nemzetközi gazdasági rend megvalósításának a lényegét érintik. A fejlődő országok gazdasági felemelkedésére vonatkozóan a dakari nyilatkozat tartalmazza a legfontosabb tételeket.

7. Az 1975. évi limai konferencia új irányvonalat szabott meg az el nem kötelezett országok számára kölcsönös segítségnyújtási és szolidaritási programjában. A fejlődő országok gazdasági együttműködésének programja a manilai nyilatkozatban öltött konkrét formát. Ez annak köszönhető, hogy a Hetvenhetek Csoportjában az el nem kötelezett és más fejlődő országok szolidaritást tanúsítottak egymás iránt.

8. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői elismeréssel állapítják meg, hogy az el nem kötelezettek mozgalmának gazdasági tartalma befolyásolta a Hetvenhetek Csoportjának dinamikus szervezetét és ugyanakkor e csoport is befolyással volt e gazdasági célkitűzésekre. Az el nem kötelezettek mozgalma továbbra is fenn kívánja tartani és erősíteni szolidaritását a Hetvenhetek Csoportjával, amely ma már igazi kiegyenlítő erőként hat a nemzetközi életben. Az el nem kötelezett országok kiemelik a Hetvenhetek Csoportjának rendkívül konstruktív szerepét a fejlődő országok ügyének előmozdításában és különösen az új nemzetközi gazdasági rend létrehozásában.

V. Az új nemzetközi gazdasági rend

1. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői azt a nézetet vallják, hogy csupán a fennálló nemzetközi gazdasági viszonyok teljes újjászervezése biztosíthatja a világ gazdasági problémáinak tartós megoldását, különös tekintettel a fejlődő országok gazdasági problémáira. A jelenleg érvényben levő gazdasági rend alkalmatlansága és kudarcai megmutatkoztak a fejlett piaci gazdálkodással rendelkező országokban végbement válságsorozatban, többek közt abban, hogy összeomlott a háború utáni pénzrendszer, s a korlátozó és protekcionista politika megjelent a világpiacon, egyre fokozódott az infláció, a gazdasági recesszió, növekedett a munkanélküliség. Ennek folytán állandóan romlik a fejlődő országok nyersanyagexportból származó reáljövedelme és súlyosbodik az élelmezési válság. Mindezek a válságok még élesebben megmutatták a világgazdaság alkotóelemeinek egymástól való alapvető függését és megadták a szükséges lökést a világ népei számára az egyenlőségen, a szuverenitáson, a kölcsönösségen, a közös érdeken és az államok közti együttműködésen alapuló új nemzetközi gazdasági rend elveinek megfogalmazására. Ebben a kaotikus helyzetben a világ szemtanúja lehetett a fejlődő országok közti, eddig példa nélkül álló szolidaritásnak és alapvető gazdasági és politikai jogaik kinyilvánításának a nemzetközi porondon.

2. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői az ENSZ közgyűlésének VI. rendkívüli ülészakán elfogadott „Akcióprogram és nyilatkozat az új nemzetközi gazdasági rend megvalósításáért” című dokumentumot úgy tekintik, mint annak a jelét, hogy a világ népeinek közössége egyre határozottabban a nemzetközi gazdasági viszonyok rendszerének alapvető megváltoztatása mellett áll. Az új nemzetközi gazdasági rend létrehozása merész kezdeményezéseket, új, konkrét és globális megoldásokat követel meg, és nem tűri el az óvatos reformokat és rögtönzéseket, amelyek a jelenlegi gazdasági nehézségek megoldására irányulnak. Az új gazdasági rend alapvető célkitűzése az, hogy igazságos egyensúlyt hozzon létre a nemzetközi gazdasági viszonyok terén az együttműködés és az emberi méltóság szellemében.

3. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői újból elítélik a nemzetek fölötti vállalatok elfogadhatatlan politikáját és mesterkedéseit. Ezek a profit megszerzése érdekében kimerítik az erőforrások

kat, eltorzítják a gazdasági életet, semmibe veszik a fejlődő országok szuverenitását; megsértik az államok belügyeibe való be nem avatkozás elveit; semmibe veszik a népek önrendelkezési jogát; és gyakran folyamodnak megvesztegetéshez, korrupcióhoz és más nemkívánatos mesterkedésekhez, amelyeknek végső célja a fejlődő országok alávetése a fejlett ipari országoknak.

4. Az el nem kötelezett országok még egyszer hangsúlyozzák, hogy minden ország elidegeníthetetlen joga teljes szuverenitást gyakorolni, természeti erőforrásaik és munkaerő-tartalékaik, valamint gazdaságuk felett, beleértve ezeknek az erőforrásoknak a birtoklását, hasznosítását és államosításuk jogát. Leszögezik továbbá, hogy a fejlődő országoknak jogukban áll a nemzetek fölötti vállalatokat ellenőrizni, vagy azokat államosítani, nemzeti törvényhozásuk, és jogszabályaik alapján, mert ez összhangban van nemzeti törekvésekkel és politikai elveikkel. Megerősítik, hogy készek gyors, hatékony és fenntartás nélküli támogatást nyújtani valamennyi fejlődő ország politikai és gazdasági harcához, s tényleges és konkrét szolidaritást vállalnak az olyan gazdasági agressziók esetén, mint a blokád, megkülönböztetés, bojkott, nyomás és fenyegetés, vagy bármely más, az imperialista országok részéről megnyilvánuló agressziós cselekedet.

5. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői megerősítik azt a nézetüket, hogy csak a fennálló nemzetközi gazdasági viszonyok teljes újjászervezése révén kerülhet közelebb a világ gazdasági problémáinak a megoldása. Kifejezésre juttatják eltökéltségüket, hogy közös fellépéssel biztosítják az új nemzetközi gazdasági rend felállítását és megvalósítását, olyan formában, ahogyan azt már eddig számos határozat megszabta. Ennek az új rendnek többek között a következő lényeges elemeket kell tartalmaznia:

- (a) Az egész nemzetközi kereskedelem alapvető újjászervezését, a fejlődő országok kereskedelmi feltételeinek megjavítását, igazságos és előnyös árak kialakítását a nyersanyagexport terén, és a fejlődő országok megfelelő arányú részesedését a világkereskedelemben azáltal, hogy teljes értékkel részesednek termékeik feldolgozásában, változatosabbá tételében, szállításában, piacra vitelében és elosztásában. Az egységes áruprogram mielőbbi teljes végrehajtását, beleértve azokat az intézkedéseket is, amelyek a programon belül megfelelően differenciált, helyreigazító intézkedések révén biztosítják a fejlődő országok érdekvédelmét is,

köztük elsősorban a legelmaradottabb és a gazdasági nehézségektől leginkább sújtott országokét, amelyek nem rendelkeznek természeti erőforrásokkal, s így az egységes program intézkedései hátrányosan érintik őket;

- (b) a világ ipari termelésének alapvető átalakítását egy új nemzetközi munkamegosztás alapján, amely a fejlődő országok ipari termékei számára is megadja a lehetőséget arra, hogy a fejlett országok piacaira eljuthassanak; az alkalmas technológiák megfelelő feltételek melletti átvételét; megfelelő iparágak áttelepítését a fejlett országokból a fejletlen országokba; a szintetikus és pótanyagok termelésének összehangolását a fejlett országoknak a fejlődő országokból származó nyersanyagellátásával; a korlátozó üzleti mesterkedések megszüntetését és a nemzetek fölötti vállalatok hatékony ellenőrzésének a megvalósítását a fejlődő országok fejlesztési célkitűzéseivel összhangban;
- (c) radikálisan felül kell vizsgálni a nemzetközi valutarendszert, mivel azt az ésszerűség, a jogszerűség és az általánosság hiánya jellemzi. A valutaértékek kaotikusan változnak, a nemzetközi likviditás öletszerűen növekszik, az infláció egyre nagyobb méreteket ölt, a fejlődő országok érdekeit egyáltalán nem veszik figyelembe, és a határozatokat néhány fejlett ország hozza meg. Az új rendszernek meg kell szüntetnie a nemzetközi valuták uralmát a nemzetközi tartalékalapokban, a határozathozatalban a paritás elvét kell biztosítani a fejlett és a fejlődő országok között, meg kell akadályozni azt, hogy egyetlen ország irányítsa a döntéshozatalt, és kapcsolatot kell létesíteni a likviditás és a fejlesztés finanszírozása között;
- (d) a fejlesztési erőforrások megfelelő átadásának a biztosítását folyamatos és biztonságos alapokon, a függetlenség kritériumainak a figyelembevételével, s olyan minden megkülönböztetéstől mentes politika érvényesítésével, amely nem a fejlődő országok megosztását célozza;
- (e) minél előbb meg kell oldani az államadósságok problémáját, különös tekintettel a legelmaradottabb és a gazdasági nehézségektől leginkább sújtott országokra;
- (f) megfelelő erőforrásokat és alkalmas technológiákat kell a fejlődő országok rendelkezésére bocsátani kedvező feltételek mel-

lett olyan beruházásokra, amelyek élelmiszer-termelésüket növelik és mezőgazdaságuk gépesítését fokozzák;

- (g) biztosítani kell a tengerrel nem rendelkező fejlődő országok számára a tengerhez való szabad hozzáférhetőség jogát, amint az az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek negyedik konferenciáján hozott 2. számú határozatban és az 1975. februári dakari nyilatkozatban olvasható. (Néhány fejlődő ország fenntartását fejezte ki ezzel a ponttal kapcsolatban.)

VI. A kollektív önerőre támaszkodás politikája

1. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői meg vannak győződve arról, hogy csak a fejlődő országok kollektív önerőre támaszkodásának magabiztos légkörében lehetséges az új nemzetközi gazdasági rend megteremtése. A saját erőre való támaszkodás ebben az összefüggésben azt jelenti, hogy a fejlődő országok el vannak szánva arra, hogy kollektív vásárlóerejük érvényre juttatásával biztosítsák törvényes gazdasági jogaikat a nemzetközi üzleti kapcsolatokban. Ez egyben azt is maga után vonja, hogy készek a maguk részéről saját országaikban is követni az igazságos gazdasági fejlesztés elvét. S végül, de nem utolsósorban azt is jelenti a kollektív önerőre támaszkodás elve, hogy a fejlődő országok készek arra, hogy kiaknázzák az együttműködésük nyújtotta korlátlan lehetőségeket pénzügyi, technikai, kereskedelmi, ipari és egyéb téren.

2. Ennek a társadalmi igazságosság alapján álló fejlesztési programnak a gyújtópontjában a munkanélküliség és a szegénység felszámolása áll. Ehhez olyan intézkedések kidolgozása és végrehajtása szükséges, amelyek biztosítani tudják a fejlődő országok lakosságának minimális létszükségleteit.

E célok eléréséhez strukturális változásokra van szükség. Az el nem kötelezett országok készek arra, hogy minden erő- és nyersanyagforrásukat e célok elérésének szolgálatába állítsák.

3. A nemrég lezajlott események új tényezőket hoztak létre és új távlatokat nyitottak meg a fejlődő országok közti együttműködésben. Az az elgondolás, hogy a fejlődő országok egymás melletti, párhuzamos gazdálkodási rendszereket hozzanak létre, már érvényét vesz-

tette, miután nyilvánvalóvá vált, hogy a fejlődő országok a nyersanyagok széles és változatos körével rendelkeznek és a fejlődés különböző fokán állnak. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői úgy vélik, hogy jelenleg közös elhatározásokra van szükség, és megfelelő mechanizmust kell kialakítaniuk a fejlődő országok gazdasági komplementeritásának, erőforrásainak és lehetőségeinek minél teljesebb kihasználására, a kollektív gazdasági haladás érdekében. E célból a fejlődő országok gazdasági együttműködésről tárgyaló mexikói értekezletének meg kell vitatnia a különféle mechanizmus-alternatívákat és módozatokat.

4. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői, hangsúlyozva a kollektív önerőre támaszkodás elvén alapuló szolidaritásukat, rámutatnak arra, hogy különleges figyelmet kell szentelni a legelmaradottabb, a tengerrel nem rendelkező és szigetországok, illetve a többi földrajzilag kedvezőtlen helyzetű ország problémáinak.

5. A kollektív önerőre támaszkodás elve mind egyéni, mind kollektív szemszögből nézve nemcsak összhangban áll az új gazdasági rend céljaival, hanem rendkívül fontos tényező is, amely erősíti a szolidaritást az el nem kötelezettek és más fejlődő országok közt a gazdasági emancipációért folyó harcukban.

VII. Függősegi rendszer a világ gazdaságban

1. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői úgy vélik, hogy az új nemzetközi gazdasági rend keretén belül a saját erőre támaszkodás fontos és szükséges lépés egy olyan nemzetközi kooperáció létrehozása felé, mely konkrétan és ténylegesen tükrözné a világ országainak gazdasági egymásrautaltságát és egymástól való függését. A nemzetközi együttműködés ma parancsoló szükségyszerűség. Megkívánja, hogy ma mindenki egyformán részesedjék a határozathozatal jogában, továbbá azt, hogy megszűnjenek azok a folyamatok, amelyek az egyenlőtlenségek elmélyítéséhez vezetnek. A nemzetközi gazdasági együttműködés stratégiája terén kívánatos, hogy az el nem kötelezett országok sokrétűbbé tegyék más országokkal – mind szocialista, mind kapitalista országokkal – fenntartott gazdasági kapcsolataikat, mindig szem előtt tartva a nemzeti szuverenitást, az egyenlőség és a kölcsönös előnyök elvét.

2. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői úgy vélik, hogy az igazságos és egyenrangú kapcsolatok új korszakának bevezetése minden ország, de különösen a fejlett országok feladata. E feladat végrehajtása a legnagyobb mértékben azokra hárul, akiknek gazdasági hatalmuk van. Sőt az új nemzetközi gazdasági rend határozott és hatékony cselekedeteket kíván a fejlett országoktól a nemzetközi gazdasági viszonyok legtöbb területén. A fejlett országok többé nem bújhatnak ki különböző ürügyekre hivatkozva a rájuk nehezedő felelősség alól, és nem tagadhatják azt sem, hogy a világméretű gazdasági föllendülés egységes folyamat.

3. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői éppen ezért felhívják a fejlett országokat, hogy meggyőző módon tegyenek hitet a világ népei kölcsönös függőségének elve mellett és fogadják el azokat az intézkedéseket, amelyek nélkül elképzelhetetlen az igazi nemzetközi kooperáció és az új gazdasági rend.

VIII. Összefoglaló

1. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői megállapítják, hogy a korábbi csúcstalálkozók gazdasági téren számos és előremutató lépést tettek. A belgrádi csúcsértekezlet készítette elő a talajt az UNCTAD létrehozására. A kairói csúcsértekezlet felszólította a világ népeinek közösségét, hogy a fejlődő országok sürgős gazdasági fejlesztését elősegítendő, formálják újjá a világgazdaság szerkezetét. A lusakai csúcstalálkozón a fejlődő országok elkötelezték magukat a kollektív önerőre támaszkodás politikája mellett; míg az algíri csúcsértekezlet indította el az el nem kötelezetteket azon az úton, mely elvezet a kollektív tárgyalóképességhez és a gazdasági önállósághoz. E folyamat fő állomásai: a természeti erőforrások és a gazdaságirányítás feletti szuverenitás megszerzése, a termelőtársulások fejlesztése és az új nemzetközi gazdasági rend meghirdetése az ENSZ-en keresztül.

2. A colombói csúcsértekezlet az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői szerint új korszakot nyit meg, amely az el nem kötelezett és más fejlődő országokat növekvő gazdasági potenciáljuk révén újabb lépéssel viszi közelebb az új nemzetközi gazdasági rend megvalósításához, különös tekintettel az új nemzetközi valuta- és pénzrendszerre, mely ennek a rendnek fő eleme. Amint azt a konferencia

elnöke, Sirimavo Bandaranaike asszony megfogalmazta: „ha igazán és őszintén hatástalanítani akarjuk az imperializmus és kolonializmus fegyverét, akkor ez ellen a nemzetközi valuta- és pénzrendszer területén kell megfelelő fegyvert kovácsolnunk”.

3. Az állam- és kormányfők hozzájárulnak a meglevő rendszerek új-jáalakításáért folyó munkához, s ugyanakkor felkérik a világ népeinek közösségét, hogy működjön közre egy demokratikus, igazságos és egyetemleges valuta- és pénzrendszer kialakításában és az új nemzetközi gazdasági rend megalapozásában.

A gazdasági együttműködés akcióprogramja

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői ismételten kifejezésre juttatják a kollektív önerőre támaszkodás koncepciójába vett hitüket a georgetowni akcióprogram értelmében, melyet a negyedik, algíri csúcsértekezlet gazdasági együttműködési akcióprogramjával együtt fogadtak el. Ismét hangsúlyozzák eltökéltségüket, hogy a fenti határozatokat, valamint a szolidaritásról és kölcsönös segítségnyújtásról hozott limai programot és a 77 fejlődő ország Manilában tartott miniszteri szintű konferenciájának határozatában foglaltakat végrehajtják. Ennek a célnak az elérése az új nemzetközi gazdasági rend létrejöttének elengedhetetlen feltétele. Ezzel kapcsolatban az el nem kötelezett országok továbbra is feladatuknak tekintik, hogy a fejlődő országok számára átfogó gazdasági együttműködési programot alakítsanak ki, különös tekintettel a legelmaradottabb, a tengerrel nem rendelkező országok és a szigetországok, valamint a földrajzilag kedvezőtlen fekvésű és a természeti csapások által leginkább sújtott államok igényeire. Mindezek alapján kimondják, hogy a colombói akcióprogram az alábbiakat tartalmazza:

I. Gazdasági együttműködés az el nem kötelezett és más fejlődő országok között

A) Nyersanyagok

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői meglelégedéssel nyugtázzák a negyedik csúcsértekezleten elfogadott és a dakari konferencián kidolgozott nyersanyag-stratégia megvalósítására tett erőfeszítéseket, amelyek végső célja az e téren folytatott nemzetközi kereskedelem új alapokra helyezése. Ennek érdekében támogatják az el nem kötelezett országok limai külügyminiszteri értekezletének határozatát arról, hogy létre kell hozni a nyersanyagtermelők szövetségének tanácsát, valamint egy olyan alapot, amely finanszírozni tudná az áringadozások kiküszöbölését szolgáló árukészletek felhalmozását. Ugyancsak elismeréssel adóznak az el nem kötelezett országok kormányközi munkacsoportjának a nyersanyagkérdéssel kapcsolatban kifejtett tevékenységéért, valamint az el nem kötelezettek akcióprogramja erre vonatkozó intézkedéseinek végrehajtásával foglalkozó koordináló országnak azért a munkájáért, amelyet a nyersanyagtermelők társulásainak kialakításában és fejlesztésében kifejtett. Ennek a stratégiának a szellemében az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői egyhangúlag megállapítják, hogy az alábbiakat kell tenni:

(a) Szorgalmazni kell a nyersanyagtermelők további társulásainak létrehozását a fejlődő országokba irányuló exportfeladatok ellátására.

(b) A társulásokhoz eddig még nem csatlakozott nyersanyagtermelő fejlődő országok a lehető legnagyobb számban csatlakozzanak a meglévő termelői társulásokhoz.

(c) Erősíteni és támogatni kell ezeket a termelői társulásokat, hogy hatékonyan tudjanak működni, igazságos és méltányos árakat biztosítva a fejlődő országoknak, s javítani tudják exportjövedelmeik reálértékben számított vásárlóerejét. Ennek során megfelelő eszközökkel

valamennyi fejlődő ország érdekeit védeni kell. E kérdésekben annak a vizsgálatnak alapján kell meghozni a megfelelő döntéseket, amelyet a termelőtársulásokról szóló cikkely végrehajtását koordináló ország véggez.

(d) El kell készíteni és jóvá kell hagyni a nyersanyagtermelő szövetségek tanácsának alapszabályzatát előzetes szakértői vélemények alapján, s ezt az okmányt a kölcsönös segítségnyújtás, együttműködés és a termelők közötti szövetség megerősítése és elősegítése szellemének kell áthatnia. E célból még 1976 szeptembere előtt össze kell ülnie a szakértő csoportoknak, hogy előkészítsék a teljhatalmú megbízottak konferenciáját. A fejlődő országok kezdeményezésére alakult valamennyi szövetséget felhívják, hogy csatlakozzék ehhez a tanácshoz.

(e) Létre kell hozni a közös nyersanyagkészletek fenntartásához szükséges különleges pénzalapot, a teljhatalmú konferencia előkészítő bizottságának tervezete alapján. Az előkészítő bizottságnak legkésőbb 1976 októberéig össze kell ülnie és konkrét javaslatokat kell tennie a jelenleg még tisztázatlan kérdések megoldására. A teljhatalmú konferenciának össze kell ülnie, hogy véglegesítse és aláírja a pénzalap létrehozásáról szóló egyezményt, ha a közös UNCTAD-alap megteremtését célzó erőfeszítéseknek legkésőbb 1977 márciusáig nem lenne eredménye.

(f) Az el nem kötelezett országok kifejezik teljes elkötelezettségüket az egységes nyersanyagprogram mellett, különös tekintettel

(I) arra az elhatározásra, hogy az el nem kötelezett országok szorosabban együttműködnek és összehangolt álláspontot foglalnak el az UNCTAD által szervezendő konferenciák és tárgyalások előkészületei során, melyeknek célja az egységes nyersanyagprogram és egy közös alap létrehozása, valamint a nemzetközi nyersanyag-egyezmények mielőbbi megkötése;

(II) annak szükségességére, hogy a fejlődő országok juttassák kifejezésre elkötelezettségüket az egységes nyersanyagprogram mellett, s e célból felszólítják valamennyi tagállamot, hogy járuljanak hozzá a közös alaphoz, még az UNCTAD-tárgyalások megkezdése előtt.

A nyersanyagkérdéssel foglalkozó kormányközi csoportnak, amely az el nem kötelezett és más fejlődő országok nem zárt csoportja a Hetvenhetek Csoportjával közösen kell felügyelnie azokra a tárgyalásokra, melyeknek középpontjában a nyersanyagprogram megvitatása és a közös stratégiák kidolgozása áll majd.

Megfelelően differenciált és módosító intézkedésekkel meg kell védeni a program keretében azoknak a fejlődő országoknak az érdekeit is, amelyek nem rendelkeznek kedvező természeti adottságokkal, különösen a legelmaradottabb országokét és azokét, amelyeket kedvezőtlenül érint az egységes nyersanyagprogram.

B) Kereskedelem

(a) Az el nem kötelezett országok szükségesnek tartják, hogy közös politikát és módszereket alakítsanak ki a fejlett országokból történő áruk, technológia és szolgáltatások vásárlására, valamint azt, hogy szorgalmazzák a szabványok és eljárások átvételét is. Ezzel kapcsolatban fel kell deríteni azokat a módokat, amelyekkel megvalósítható az együttműködés a fejlődő országok importkapacitásának, közös vásárlóerejének a növelése terén, beleértve az országok közös állami beszerzéseit, a közös árajánlatokat, a nagytételű áruvásárlást, valamint az állami kereskedelmi vállalatoknak és más intézményeknek az akcióit és a fejlődő országok közellátásának biztosítását.

(b) Kezdeményezni kell a fejlődő országok közti kereskedelmi kedvezmények átfogó rendszerének kiépítését olyan egyezményes elvek alapján, melyek leginkább megfelelnek a tagországok érdekeinek, továbbá figyelembe veszik, hogy a fejlődő országok különböző fejlettségi szinten állnak és kereskedelmük különböző rendszerű.

(c) Ki kell szélesíteni a fejlődő országok közti kereskedelmi forgalmat olyan meghatározott termékek kiválasztása alapján, amelyek azonnal kereskedelmi potenciált teremtenek, természetesen az érdekelt országok kölcsönös érdekeinek a figyelembevételével, valamint azoknak az intézkedéseknek és módzatoknak az alapján, amelyek fontosak az új kereskedelmi forgalom rendszerének létrehozásában. Ezek közé sorolhatók a hosszú lejáratú vásárlási és áruszállítási egyezmények, a fejlődő országok közti közvetlen kereskedelmet szolgáló szerződések, valamint az állami kereskedelmi vállalatok kapcsolatai.

(d) Multinacionális marketing vállalatokat kell létrehozni, amelyeken keresztül a fejlődő országok megfelelő módon részesednének termékeik szállításának, elosztásának és piacra vitelének hasznából.

(e) Tanácskozásokat kell szervezni a termelő és fogyasztó országok között a kereslet és kínálat kölcsönösen kielégítő feltételeinek kialakí-

tására. E tanácskozások feladatkörébe tartozna az is, hogy együttes fellépéssel biztosítsák a nyersanyagforrásaik ellenőrzését és a természeti erőforrásaik, a termelési eszközök, a szállítás és az elosztás feletti szuverenitásukat.

(f) A havannai jelentést figyelembe véve tanulmányozni kell azt a kérdést, hogy a georgetowni tervezet keretén belül javasolt Központi Kereskedelmi Adatszolgáltató Egység szerepének kiterjesztése megvalósítható-e oly módon, hogy az képes legyen hatékonyan koordinálni az adatgyűjtést és cserét a jelenlegi nemzeti, regionális és szubregionális piackutatással és adatszolgáltatással foglalkozó szervezetek és marketing vállalatok között is. Meg kell vizsgálni továbbá azt is, hogy ez a szervezet alkalmas-e általában üzleti információk cseréjére a fejlődő országok között.

(g) Közös stratégiát kell kialakítani a fejlődő országok exporttermékeinek előállításában, szállításában, piacra vitelében és elosztásában való nagyobb arányú részvétel, valamint az ebből származó nagyobb jövedelmek biztosítására.

(h) Olyan intézkedéseket és mechanizmusokat kell kidolgozni, amelyek biztosítják a természeti kincsek, ipari és műszaki létesítmények és pénzeszközök minél teljesebb kihasználását.

(i) A koordináló országnak megfelelő intézkedéseket kell hoznia az érdekelt országok kormány szintű külkereskedelmi képviselőinek összehívására, továbbá megfelelő javaslatokat kell előterjesztenie a jelen fejezetben vázolt célkitűzések elérésére.

C) Pénzügyi és valutáris együttműködés

1. A konferencia felkéri a tagállamokat, hogy minél többen ratifikálják a gazdasági és társadalmi fejlődés szolidaritási alapjáról szóló meg egyezést, hogy még 1976 vége előtt életbe léphessen.

2. Szükség van a fejlődő országok közti pénzügyi együttműködést elősegítő mechanizmusok és intézmények további erősítésére abból a célból, hogy növeljék, ésszerűsítsék és koordinálják a tagállamok közti pénzügyi kapcsolatokat, és erősítsék tárgyalóképességüket a nemzetközi pénzrendszer megreformálására. Az erre irányuló lépések a következőket tartalmazzák:

(I) Szakértő csoportot kell összehívni azoknak a módozatoknak a tanulmányozására, melyek:

(a) az el nem kötelezett és más fejlődő országok potenciáljára épülő ellensúlyozó valuta létrehozására irányulnak, szem előtt tartva azt, hogy az új gazdasági rendnek megfelelő új nemzetközi valutarendszer kialakításához az szükséges, hogy az el nem kötelezett és más fejlődő országok józanul éljenek ellensúlyozó erejükkel;

(b) a fejlődő országok bankjának létrehozására irányulnak, amelynek feladatköre egy kereskedelmi és hitelbank tevékenységének felel meg. A tanulmánynak tartalmaznia kell egy ilyen multinacionális bankintézmény alapszabály-tervezetét, valamint olyan előírásokat, amelyek a banknak az egyes országokban betöltött jogi státusát szabályozzák.

(II) Össze kell hívni a központi bankok és pénzügyminisztériumok képviselőit, akiknek a következő kérdésekben kell határozatokat hozniuk:

(a) a fejlődő országok közti pénzügyi és valutáris együttműködés elősegítését célzó közös pénzintézmény létrehozása azzal a céllal, hogy megfelelő feltételeket teremtsenek a fejlődő országok gyors ütemű fejlődése számára;

(b) a fejlődő országok fizetési uniójának létrehozása, figyelembe véve az Egyiptom által benyújtott egyezménytervezet cikkelyeit és más idevágó javaslatokat;

(c) a fejlődő országok kereskedelmi bankjai közti szövetség és együttműködés formái és mechanizmusa, ideértve a tapasztalatcserét a bankirányítás gyakorlati kérdéseiről, a szakemberképzést, valamint a tagállamok valutáinak kölcsönös felhasználását a külkereskedelemben.

(III) Az erre a feladatra kijelölt koordináló országok megvizsgálják és a pénzügyminisztériumok és központi bankok képviselői számára jelentésben összegezik, hogy milyen módon valósíthatók meg az alábbi célkitűzések:

(a) a fejlődő országok közti pénzforgalom és pénzügyi együttműködés adatainak tárolása és koordinálása kétoldalú és sokoldalú szinten egyaránt;

(b) a fejlődő országok közti érdektámogatási rendszerek működtetése az eddigi keretek között a kiemelt programok és tervezetek finanszírozására;

(c) a fejlődő országok pénzügyi intézményei közötti kapcsolatfelvétel a nagyszabású kétoldalú, regionális és interregionális feladatok finanszírozása céljából;

(d) további intézkedések exporthitel biztosítására és exporthitelgaranciák nyújtására a fejlődő országok közötti kereskedelem pénzügyi támogatására.

3. A fejlődő országok közötti valutamegállapodásoknak magukba kell foglalniuk:

(a) a jelenleg érvényben levő klíringmegállapodások megerősítését és újabbak létrehozását szubregionális, regionális és interregionális szinteken;

(b) a jelenleg érvényben levő fizetési sémák összekapcsolását és az összes fejlődő ország által igénybe vehető szubregionális, regionális és interregionális fizetési eljárások kialakítását;

(c) a valutaárfolyam politika összehangolását, hogy az elősegítse és ne akadályozza a kölcsönös kereskedelmet.

4. A fenti valutáris előírások mellett előzetes tanulmányok alapján meg kell keresni azokat a módokat, amelyek egy csak és kizárólag a fejlődő országokat szolgáló elszámolási egység megteremtését teszik lehetővé.

D) Iparosítás

(a) Szorgalmazni kell a sokoldalú ipari együttműködést, ami kiegészíti az egyes országok iparfejlesztési politikájának és terveinek célkitűzéseit. Ily módon lehetővé válik annak a célnak az elérése, hogy a 2000. év végére a világ ipari termelésének 25 százalékát a fejlődő országok állítsák elő, ahogyan ezt az UNIDO II. közgyűlésének limai nyilatkozata megfogalmazta.

(b) Szükség van a szubregionális, regionális és interregionális feladattervek kidolgozására és egy ipari adatbank felállítására az el nem kötelezett és más fejlődő országok multinacionális vállalatainak létrehozása céljából. Mindezek a természeti kincsek és a megfelelő technológiák egymást kiegészítő jellegén, valamint hosszú lejáratú pénzügyi és piaci társulásokon alapulnak. E tervezeteknek ki kell terjedniük az alábbi kategóriákra:

(I) alapvető szükségletekre;

(II) nyersanyagforrásra települt iparágakra, beleértve a nyersanyagfeldolgozást, amelynek tekintetében egyes országok és területek viszonylagos előnyt élveznek;

(III) tőkeigényekre a tömegcikk-gyártás céljából;

(IV) széles profilú együttműködésre átváltható iparágakra.

(c) Azoknak a fejlődő országoknak, amelyek már jelentős tapasztalatokra tettek szert az iparosítás terén, tudásukat, valamint gazdaságirányítási tapasztalataikat a többi fejlődő ország szolgálatába kell állítaniuk. Az ilyen jellegű segítség feltehetően jobban hasznosítható, mint a fejlett országok tapasztalata és tudása. Az ipari együttműködés területén már születtek kezdeményezések, viszont a megfelelő műszaki, technológiai és vezetéstudományi ismeretek átadására új programokat kell beindítani, különösen a legkevésbé iparosodott országok megsegítésére, szubregionális, regionális és interregionális intézmények révén. Az így megszervezett tapasztalatcserének ki kell terjednie a külföldi befektetéshez és a multinacionális társulások ügyviteléhez szükséges szaktudásra is, hogy e téren is összehangolhassák politikájukat az el nem kötelezett országok.

(d) Az iparilag fejlettebb országoknak – a lehetőségeken belül – kedvezményeket kell biztosítaniuk a kevésbé fejlett országokból importált iparcikkek behozatala számára. Határozott intézkedésekre van szükség az adott regionális és interregionális iparcikk-kereskedelem fokozására.

(e) Hosszú lejáratú egyezményeket kell kötni az illető országok és regionális gazdasági társulások előírásainak megfelelően a termékszakosodásról. Ezzel szoros összefüggésben kiegészítő egyezményeket kell kötni a termelés és a termékekből való részesedés kérdéseiről is.

(f) Össze kell hangolni a gazdaságpolitikát és az együttműködést – különösen az ipar területén – jobban kihasználva egy-egy iparágon belül az országok ipari komplementeritását, figyelembe véve a sorozatgyártás és szakosodás gazdaságosságát. Az egymást kiegészítő ágazatok kialakításánál figyelembe kell venni az egyes országok igényeit és sajátosságait és létre kell hozni egy szubregionális, regionális és interregionális tanácskozó testületet, hogy ily módon biztosítsuk az összehangolt, kiegyensúlyozott és gyorsabb ipari fejlődést a fejlődő országok közösségén belül.

E) Élelmiszeripar és mezőgazdaság

(a) Emlékeztetni kell az élelmiszer- és mezőgazdasági termelésre vonatkozó határozatba foglalt akciótervre.

(b) Egy alkalmas időpontban Phenjanban (Koreai Népi Demokratikus Köztársaság) össze kell hívni az el nem kötelezett és más fejlődő országok képviselőit, hogy kicseréljék a független nemzeti ipar és mezőgazdaság megteremtése terén szerzett tapasztalataikat egy még hatékonyabb gazdasági kooperáció létrehozása céljából.

F) Halászat

Aktívan elő kell mozdítani az el nem kötelezett és más fejlődő országok együttműködését a halászat és a halfeldolgozó ipar fejlesztésében multinacionális vállalatok létesítésével, információk és szakértők cseréjével, közös szakképzéssel és kutató tevékenységgel, halászhajók és más halászati felszerelés szállításával.

G) Közlekedés, szállítás

(a) Közös stratégiát kell kidolgozni a fejlődő országok közti tengeri, légi, közúti és vasúti szállítás és közlekedés kiterjesztésére és javítására a különböző szubregionális, regionális és interregionális szinteken, beleértve:

I. a hajózási konferenciákra vonatkozó szabályzatról szóló egyezmény mielőbbi ratifikálását és életbe léptetését;

II. a kizárólag fejlődő országok számára rendezett hajózási konferenciák és szolgáltatások megteremtését;

III. szubregionális, regionális és interregionális szinteken olyan tengeri és légiközlekedési vállalatok létrehozását, melyek felveszik a versenyt a legfejlettebb országok és nemzetközi társulások kereskedelmi flottáival és légitársaságaival;

IV. közös akciót a nemzetközi programoknak a finanszírozására a különböző nemzetközi és regionális pénzintézetek révén a fejlődő országok közti tengeri, közúti és vasúti összeköttetések fejlesztése céljából;

V. a fejlődő országok szállítóeszközeinek fejlesztését és szállítási feltételeinek javítását, beleértve egyebek között a szállítási egységek, a tengeri és légi útvonalak, valamint a teherszállítás racionalizálását; a közös akciót a kedvezményes szállítási feltételek megteremtésére, a fejlődő országok import- és exportáruinak továbbítására különösen a nem hagyományos árukat illetően; a közös akciót a kikötők zsúfoltságának megszüntetésére, a konténeres szállítás fejlesztésére a fejlődő országok igényeinek megfelelően; a vámkezelés egyszerűsítését; a Transport International Routiers (TIR) egyezmény egyetemes elfogadását és életbe léptetését a fejlődő országok tranzitforgalmának könnyítésére; a fejlődő országok légijáratainak kiterjesztéséhez szükséges nemzetközi jogi egyezmények kidolgozását;

VI. nemzetközi feladattervek kidolgozását hajók, repülőgépek, vasút- és útépítő eszközök előállítására;

VII. Az egyes országok áruszállítmányának összegyűjtését és szétosztását segítő mechanizmus kidolgozását;

VIII. a fejlődő országok növekvő részesedésének biztosítását a nemzetközi hajózásban bruttóregisztertonnában kifejezve;

IX. igazságos és méltányos teherszállítási díjszabások megállapítását a fejlődő országok kereskedelmének fejlesztése céljából.

(b) Az UNCTAD, az IMCO és más megfelelő nemzetközi ügynökségek tanácsadói szolgáltatását ki kell terjeszteni a fejlődő országokra is a tengeri szállítás minden kérdésében.

H) Távközlés

Bővíteni és egységesíteni kell a meglevő távközlési csatornákat, hogy ezáltal hatékony szubregionális, regionális és interregionális távközlési hálózat jöjjön létre.

I) Biztosítás

A fejlődő országok között egyezményeket kell kötni a fejlett országok nemzetközi társulásaitól való függőség csökkentése céljából, valamint a fejlődő országoknak a fejlett országok biztosítási piacaival való tárgyalóképeségének növelése érdekében.

J) Tájékoztatási és közművelődési intézmények

Szükséges az, hogy a jugoszláviai Ljubljanában megtartott alapító értekezletnek a tájékoztató és közművelődési központra vonatkozó alapszabályzatát minél előbb ratifikálják és az alapító ülésen részt vevő államok rendelkezésére bocsássák, valamint az, hogy a központ mely a fejlődő országok közös intézménye, programtervezetet dolgozzon ki a szakoktatás, a közművelődés, a tanácsadás, az információ- és dokumentációcsere fejlesztésére az el nem kötelezett és más fejlődő országokban. Amíg az alapszabály-tervezet törvényerőre nem emelkedik, a központ jelenlegi munkaprogramjára kell támaszkodni.

K) Egészségügy

(a) A WHO-nak fokozott tevékenységet kell kifejtenie a nemzetközi egészségügyi politika és gyakorlat fejlesztésére.

(b) Létre kell hozni a gyógyszergyártás és -technológiai együttműködés központjait (COPPTECS) a gyógyszeripari szakemberek 1976 júliusában Georgetownban tartott értekezletén előírt feladatok végrehajtására és az interregionális együttműködés elősegítésére. Az el nem kötelezettek akcióprogramjának kereskedelmi, közlekedési és ipari egyeztető szektora köteles lépéseket tenni a gyógyszeripari szakemberek javaslatainak megvalósítására olyan nemzetközi szervezetek segítségével, mint az UNCTAD, az UNIDO, a WHO és az UNDP.

(c) Lehetőséget kell teremteni az egészségügyi és orvosi kooperációra, különös tekintettel a megelőzésre, a háborúból és a természeti csapásokból eredő egészségkárosodások ellensúlyozására, a fertőző betegségek megakadályozására és arra, hogy a hagyományosan bevált természetes gyógymódokat újra bevezessék a gyakorlatba. Ez az együttműködés kiterjesztendő a szakirodalom és tudományos eredmények cseréjére, egészségügyi intézmények, kórházak, orvosi egyetemek és rehabilitációs központok közös létesítésére, valamint az ott dolgozó egészségügyi szakemberek képzésére.

L) Műszaki együttműködés és tanácsadás

(a) Biztosítani kell az UNDP és más nemzetközi szervek keretén belül az „Új Dimenziók” elnevezésű határozatok teljes megvalósítását, beleértve a szakértői és tanácsadói testületek nagyobb mértékű igénybevételét a fejlődő országok problémáinak megoldására és a műszaki kooperáció fejlesztésére, amint azt a fejlődő országok műszaki kooperációján dolgozó munkacsoport jelentése is javasolja.

(b) A fejlődő országoknak közös álláspontot kell kialakítaniuk az 1977-ben Argentínában megrendezendő konferenciát illetően, amelyen a fejlődő országok műszaki együttműködését vitatják meg.

(c) Az ENSZ-ben, az IBRD-ben, az IDA-ban és más nemzetközi szervezetekben koncentrált erőfeszítéseket kell tenni arra, hogy a fenti szervezetek tanácsadói szolgáltatásából a fejlődő országok minél nagyobb mértékben részesüljenek.

(d) Lehetővé kell tenni az el nem kötelezett és más fejlődő országok közti műszaki és technikai kooperációt, beleértve a meglévő keretek erősítését és újak létesítését közös érdekeik szolgálatára, az eszmecserét biztosító találkozókat, a szakemberek tanulmányútjainak szervezését, a fejlődő országok igényeinek megfelelő műszaki ismeretek oktatását szolgáló kiadványok közös megjelentetését, közös kutatási programok kialakítását, valamint kutatóintézetek létrehozását és működtetését közös felügyelet alatt.

(e) Törekedni kell a fejlődő országokban már meglévő és potenciális technikai bázis jobb kiaknázására, beleértve azokat a beruházásokat is, amelyeknek lehetőségét még csak mérlegelik és elemzik; és meg kell keresni azokat a pontokat, melyeken a szakosított műszaki együttműködés nyugszik.

(f) Előnyben kell részesíteni a fejlődő országok szakértőit és tanácsadói szolgáltatását a fejlesztési programok végrehajtásában, a kölcsönösen előnyös megállapodások és a fejlődő országok közti egyenrangúság elve alapján.

(g) Kíváncos, hogy nagyobb mértékű összefogás jöjjön létre a fejlődő országok tanácsadó szervei között annak érdekében, hogy a fejlődő országok kölcsönösen tájékozódjanak a rendelkezésre álló tanácsadói szolgáltatásokról, s kialakítsák a tanácsadói szolgáltatás új formáit a meglévők erősítése mellett, valamint hogy megteremtsék a

tanácsadók képzésének kereteit. Nagyobb figyelmet kell szentelni az oktatáshoz szükséges eszközök beszerzésére is.

(h) Az el nem kötelezett és más fejlődő országoknak szakértői értekezleten kell tanulmányozni azt a lehetőséget, hogy létrehozzanak egy szervet, amely a feladattervek fejlesztésének programjával foglalkozik, s elősegítené a rendelkezésre álló műszaki szaktudás és a know-how nagyobb mérvű alkalmazását; a szakértők tanulmányokban és feladattervezetekben fogják ismertetni a konkrét lehetőségeket és azokat az eszközöket, amelyek segítségével a különböző programok végrehajthatók.

M) Tudományos és műszaki fejlesztés

1. Közös platformot kell kialakítani, melynek alapján a fejlődő országok az ENSZ legközelebbi tudományos és műszaki fejlesztési tanácskozásán megteszik javaslatukat.

2. Limában (Peru) létre kell hozni egy tudományos és technológiai központot az el nem kötelezettek részére. Az állam- és kormányfők tudomásul veszik a szakértők csoportja által készített alapszabálytervezetet és felkérlik a vendéglátó országot egy teljhatalmú konferencia megrendezésére, amelyen végső formájában elfogadják az alapszabályt és aláírják a központ munkatervét.

4. A legteljesebb együttműködés szükséges a nemzeti és regionális központok között, melyeken keresztül lehetővé válik a műszaki fejlesztés és csere.

5. A fejlődő országok műszaki gárdájának és tudósainak, akik máris rendelkeznek külföldi, elsősorban más fejlődő országbeli tapasztalatokkal, a lehető legteljesebb mértékben együtt kell működniük az intézményes kapcsolatok és információcsere növelése érdekében.

6. A nemzeti és regionális központoknak, valamint a limai tudományos és műszaki központnak állandóan és rendszeresen meg kell szerveznie a fejlődő országok tudósainak és szakembereinek összejövetelét, hogy ezzel is erősítsék a tudományos és technikai együttműködés közös stratégiáját.

A technológia-átadás irányának megfordítása

7. Közös intézkedéseket kell életbe léptetni, hogy elejét vegyék annak, hogy a szakemberek elhagyják az el nem kötelezett országokat. Ezeknek magukba kell foglalniuk olyan előírásokat, amelyek sokoldalúbbá és vonzóbbá teszik a műszaki pálya lehetőségeit a műszaki káderek számára.

Megfelelő technológia

8. Az ENSZ jelenlegi rendszerének és szervezeti életének keretein belül közösen létre kell hozni egy technológiai konzultatív csoportot, melynek az lenne a feladata, hogy tanulmányozza az erőforrások felhasználásának alternatíváit, biztosítva azáltal az egy beruházási egyeségre eső munkaerő gazdaságosabb kihasználását.

9. Együtt kell működni egy munkacsoport kialakításában a megfelelő nemzetközi szervek segítségével annak tanulmányozására, hogy melyek a legalkalmasabb módszerek a foglalkoztatottság, a szakemberképzés és a jövedelemelosztás területein.

N) A foglalkoztatottság és a kéderképzés

Alapvető szükségletek

1. Együtt kell működni abban, hogy a foglalkoztatottság problémájáról tartott világkonferencia döntéseit és a fejlődő országok ott előterjesztett javaslatait elfogadják és végrehajtsák.

2. Lehetővé kell tenni az információcserét azokkal a tapasztalatokkal kapcsolatban, amelyeket az említett értekezlet nyilatkozata és akcióprogramja tartalmaz az alapvető szükségletek kielégítésének stratégiájáról, különös tekintettel a makroökonómiára, a foglalkoztatási és bérezési politikára, az agrár- és falupolitikára, a továbbképzésre, a lakosságot érintő politikára, a szervezett csoportok részvételére abban a munkában, amely a nők, a fiatalok és az öregek jólétének fokozására irányul.

3. A fejlődő országoknak együtt kell működniük egymással és az ENSZ ügynökségeivel, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezettel (ILO) azért, hogy biztosítsák gyorsan és tartósan a munkalehetőségeket a hagyományos városi és vidéki szektorban.

4. Az ENSZ megfelelő szervezeteinek segítségével a következő négy évben fel kell állítani a családok szociális helyzetére vonatkozó felmérésének programját a szegénység okainak a megállapítására. Létre kell hozni a szükséges statisztikai és nyilvántartási hivatalokat az e téren mutatkozó haladás mérésére.

Oktatás és képzés

1. Speciális programokat kell szervezni a műszaki szakemberek képzésében való együttműködés céljából valamennyi oktatási szinten, az ipari tanulók képzésében, a középfokú technikumokban és az egyetemeken egyaránt.

2. Bővíteni kell az ösztöndíjak rendszerét a fejlesztés különböző fokán a szükséges káderképzés és szakosítás céljából.

3. Bővíteni kell az egyetemi oktatók, kutatók és más szakemberek cseréjének programját.

4. Lehetővé kell tenni a különböző oktatási rendszerekre vonatkozó információ- és tapasztalatcserét, továbbá együttműködést kell teremteni a nemzeti oktatáspolitikai kialakításában, hogy az teljes egészében megfeleljen a fejlődés kívánalmainak, beleértve a fejlődő országok és társadalmak különleges szükségleteit is.

5. Közös programokat kell készíteni az oktatás, a káderképzés és az oktatási segédeszközök fejlesztésére.

6. Meg kell teremteni az együttműködést nemzeti, regionális és interregionális szakmai továbbképző intézmények létrehozására ott, ahol ilyen létesítmények még nincsenek, és a szakképzést olyan szakmákban kell erősíteni, ahol nagyobbak a foglalkoztatási lehetőségek.

Munkaerő-áramlás

Gondolkodni kell arról, hogy az érdekelt országok egymás között rendszeresen kicseréljék információikat arra vonatkozóan, hogy milyen szakmában, hány dolgozónak tudnak munkalehetőséget felkínálni, és hányan volnának hajlandók kivándorolni vagy visszatérni saját országukba; e célból adatbankot vagy központi nyilvántartást kell felállítani a szakképzett munkaerőről, amelyik megbízható adatokat szolgáltatna a műszaki szakemberek kínálatát és keresletét illetően, lehetővé téve ezzel a foglalkoztatási lehetőségek gyors kihasználását az el nem kötelezett és más országok számára.

O) A nők szerepe a fejlődésben

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői javasolják, hogy az el nem kötelezett országok aktívan vegyenek részt a nők nemzetközi évével kapcsolatos mexikói értekezlet határozatainak végrehajtásában. Ismételten hangot adnak annak a meggyőződésüknek, hogy a fejlődő országokban csak akkor bontakozhat ki igazán a fejlődés, ha a nők ebből minden területen és teljes mértékben kiveszik részüket. Ennek elősegítésére megfelelő feltételeket kell teremteni és olyan nemzeti stratégiákat kell kidolgozni, melyek biztosítják, hogy a nők egyenrangúvá váljanak a férfiakkal, azonos jogokat és lehetőségeket élvezzenek.

P) Kutatási és információs rendszer

A koordinációs iroda algíri ülésén tett javaslatoknak megfelelően létre kell hozni egy kutatási és információs rendszert, amelyben bármely fejlődő ország részt vehet. A rendszer finanszírozását illetően szintén az algíri értekezlet javaslatait kell követni.

Q) Idegenforgalom

Bővíteni kell az idegenforgalomról szóló információk cseréjét, valamint újabb lehetőségeket kell teremteni a fejlődő országok idegenforgalmának fejlesztésére.

R) Multinacionális vállalatok

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői tudomásul veszik a nemzetek feletti vállalatok problémájával foglalkozó, Kubában felállítandó tájékoztatási központ alapszabályának tervezetét, melyet szakértők dolgoztak ki, és felkérlik a vendéglátó országot, hogy legkésőbb 1976. december 31-ig hívja össze az el nem kötelezett országok meghatalmazott képviselőit abból a célból, hogy egy teljhatalmú értekezleten fogadják el és írják alá a központ alapszabályának végleges szövegét. Ezt követően haladéktalanul megtartanák azt az ülést, amelyen kidolgoznák a központ első munkaprogramját.

S) Külföldi magánberuházások

1. Az el nem kötelezett országok, más fejlődő országokkal együttműködve folytatják erőfeszítéseiket annak érdekében, hogy nemzeti belpolitikájuk és irányításuk keretében lehetőleg összehangolják véleményüket a külföldi magánberuházások kérdésében, hogy ilyen szempontból is megerősödjön tárgyalókéességük.

2. Intézkedéseket kell hozni a fejlődő országok közötti beruházások előmozdítására, figyelembe véve e beruházások sajátos jellegét, valamint azt, hogy az el nem kötelezett és más fejlődő országokban elengedhetetlenül szükséges a pénzeszközök nagyobb mértékű beáramlása.

T) Atomenergia

Kölcsönös együttműködést kell kiépíteni az atomenergia előállításában és békés célú felhasználásában, figyelembe véve a koordináló országok havannai jelentését.

U) Sport

Aktív együttműködést kell kifejteni a sport terén is, követve a szakértő csoport javaslatait, melyek többek között a nemzetközi sportszervezetek demokratizálását, az apartheidnek a sportból való törlését célozzák, hogy a sport területén is megváltozzanak a viszonyok és erősödjön az el nem kötelezettség eszméje a népek között.

II. Nemzetközi fejlesztési együttműködés

1. Az el nem kötelezett és más fejlődő országoknak együttesen kell fellépniük minden nemzetközi gazdasági tárgyaláson, amelyet az ENSZ keretén belül vagy azon kívül tartanak a különféle határozatok, javaslatok végrehajtásának módjairól. Ezek a módzatok, melyek az alábbi dokumentumokban vannak lefektetve: akcióprogram és nyilatkozat az új nemzetközi gazdasági rend megalapításáról, a tagállamok gazdasági jogainak és kötelességének alapszabályzata, az ENSZ közgyűlés VII. rendkívüli ülészakájának 3362. (S-VII) számú határozata, a dakari nyersanyagkonferencia határozata, a „Hetvenhetek Csoportjának” Manilában megtartott 3., miniszteri szintű értekezletének dokumentumai, az UNCTAD negyedik ülészakáján és más ezzel foglalkozó ENSZ-értekezleteken elfogadott határozatok; mindezek az új nemzetközi gazdasági rend megteremtését célozzák.

2. A fenti határozatok végrehajtásában elért eredmények felmérésére az el nem kötelezett és más fejlődő országoknak figyelembe kell venniük az ENSZ második fejlesztési évtizede nemzetközi fejlesztési stratégiájában foglaltakat és annak kiegészített, javított változatait, ragaszkodniuk kell ahhoz, hogy e stratégia végrehajtását kétévenként értékeljék és egyidejűleg részletesen elemezzék azt, hogy milyen haladást sikerült elérni az új gazdasági rend létrehozásában, majd ezt követően hozzanak újabb, megfelelő döntéseket. Az el nem kötelezett és más fejlődő országok esetleg az ENSZ közgyűlése rendkívüli ülészakájának összehívását is fontolóra vehetik, hogy ily módon erősítsék a világ gazdasági problémák megoldására irányuló együttműködést.

3. Az el nem kötelezett és más fejlődő országok között létrejött konzultációs és kooperációs kereteket továbbra is fenn kell tartani,

sőt meg kell szilárdítani, hogy ezek is szolgálják ezen országok képviselőinek értekezleteit és tanácskozásait a jövőben. Általános eljárásként kell bevezetni, hogy valamennyi jelentősebb nemzetközi gazdasági értekeztet és tanácskozás előtt a jövőben az el nem kötelezett és más fejlődő országok előzetes megbeszéléseket tartsanak álláspontjaik egyeztetésére az értekezleten vagy tanácskozáson vitára bocsájtandó kérdésekben.

4. Az el nem kötelezett és más fejlődő országoknak ragaszkodniuk kell ahhoz, hogy végrehajtsák az ENSZ közgyűlése nemzetközi gazdasági együttműködési értekezletének határozatát, különösen azt a rendelkezést, mely előírja, hogy az értekeztet még mielőbb tegyen jelentést munkájáról, hogy azt a közgyűlés megvitassa és annak alapján meghozza döntéseit. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői megelégedéssel állapítják meg, hogy megfelelő egység és összefogás alakult ki a „Hetvenhetek Csoportjában”, a CIEC keretében működő „19-ek” csoportjában, valamint a két fenti csoport között, s ez biztosította valamennyi fejlődő ország érdekeinek érvényesülését a párizsi konferencián.

5. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői úgy vélik, hogy mielőbb meg kell kezdeni az ENSZ harmadik fejlesztési évtizedének az előkészületeit, és ennek teljes egészében az új nemzetközi gazdasági rend megteremtésére kell irányulnia. Az előkészítő munkának ki kell terjednie az akciótervek kidolgozásának irányítására, valamint az adott ütemterven belül végrehajtandó feladatok mennyiségi meghatározására is, mert csak így teremthető meg az összes ország érdekein alapuló új nemzetközi gazdasági rend.

6. Az el nem kötelezett és más fejlődő országoknak folytatniuk kell tevékenységüket a manilai nyilatkozat és akcióprogram valamennyi határozatának végrehajtására.

7. A nemzetközi pénzrendszer reformjának magába kell foglalnia azt a mechanizmust, amely elősegíti a pénzeszközök szabad áramlását a fejlett országokból a fejlődő országokba és a fejlődő országok valutatartalékai valódi értékének fenntartásához szükséges intézkedéseket. Ezek a célok koncentrált cselekvést kívánnak meg a fejlődő országoktól az IMF, az IBRD és az ENSZ keretein belül és azon kívül a jelenlegi valuta- és pénzrendszer továbbfejlesztésére, amelynek többek között a fizetési mérlegek módosításával és más finanszírozási eljárásokkal meg kell szüntetnie a jelenlegi rendszer egyenlőtlensé-

geit; olyan nemzetközi fizetőképességet kell létrehozni, mely mozgósítani tudja a fejlődéshez szükséges pénzeszközöket. Stabilizálni kell az árfolyamokat, meg kell szüntetni egyes nemzeti valuták uralkodó szerepét a nemzetközi tartalékokban, meg kell teremteni a paritást a fejlett és fejlődő országok közt a döntéshozatalban oly módon, hogy az egész rendszer jobban igazodjon a fejlődő országok szükségleteihez.

8. A fejlett országoknak teljes mértékben eleget kell tenniük annak a nemzetközi kötelezettségüknek, hogy brutto nemzeti termékük 0,7 százalékát a fejlődő országok megsegítésére fordítsák. A legelmaradottabb és tengerrel nem rendelkező valamint más, súlyos helyzetben levő fejlődő országok sajátos problémáit különleges figyelemben kell részesíteni és kísérletet kell tenni problémáik megfelelő megoldására.

9. A fejlett országoknak meg kell könnyíteniük a fejlődő országok termékeinek a beáramlását a kereskedelmi akadályok eltávolításával, és a tokiói nyilatkozattal összhangban további kereskedelmi előnyökhöz kell juttatniuk a fejlődő országokat, valamint fel kell oldaniuk a korlátozó intézkedéseket.

10. A nemzetközi gazdasági együttműködési értekezleten (CIEC) egyezményt kell kötni a fejlődő országok súlyos adóterheinek felszámolására olyan intézkedésekkel, mint például a meglévő kölcsönök adományokká alakítása, a visszafizetési határidők meghosszabbítása, valamint aktívan kell törekedni a fejlődő országok exportjövödelme vásárlóerejének megvédésére. Ha a CIEC nem tud megfelelő eredményt elérni ezeken a területeken, az el nem kötelezett országok a többi érdekelt fejlődő országokkal együtt 1977 első felében miniszteri szintű értekezletet hívnak össze a követendő irányvonal kialakítására.

11. A fejlett országoknak kötelességük akcióba lépni a fejlődő országok terheinek enyhítésére, különösen a legelmaradottabb s a tengerrel nem rendelkező, valamint a természeti csapások sújtotta országok adósságainak rendezésére, a manilai nyilatkozattal és akcióprogrammal összhangban.

12. A fejlett országoknak továbbá kötelességük, hogy töröljék a legelmaradottabb és más, súlyos helyzetben levő országok adósságát, különösen azokat, amelyek külföldi megszállás alatt élnek és agressziót követek el ellenük.

13. A fejlett országoknak és a nemzetközi szervezeteknek támogatniuk kell a fejlődő országok közötti gazdasági és műszaki együttmű-

kódésre vonatkozó döntések végrehajtását, amelyeket a 3202. (S–VI), 3362. (S–VII), 3442. (XXX) és 3461. (XXX) ENSZ-határozatok tartalmazznak, és biztosítaniuk kell a műszaki együttműködési világkonferencia sikerét.

14. A nemzetközi életben lehetővé kell tenni azoknak a károknak maradéktalan megtérítését, amelyeket a fejlődő országok természeti kincseinek kizsákmányolásával, a megszálló, gyarmatosító és apartheid politikát folytató idegen hatalmak okoztak a fejlődő országoknak. Ezenkívül valamennyi államnak kötelessége segítyt nyújtani ezeknek az országoknak és népeknek.

III. Az akcióprogram végrehajtásának koordinálása

1. A koordináló országok állandóan tájékoztatják a koordinációs irodát és valamennyi el nem kötelezett országot arról, hogy milyen előrehaladást értek el tevékenységükben. Az akcióprogram végrehajtását a koordináló országok évenként megtartott értekezletén fogják felülvizsgálni és megtárgyalni. Az értekezletről készült jelentés a külügyminiszterek tanácskozása elé kerül, mely megszabja a további irányelveket, figyelembe véve a koordinációs iroda javaslatait is. Az el nem kötelezett országok akcióprogramjában kifejtett gazdasági együttműködés magától értetődővé teszi, hogy abban más fejlődő országok is részt vehetnek, elősegítve ennek sikeres végrehajtását. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői felhívják az el nem kötelezett és fejlődő országokat, hogy működjenek együtt a koordináló államokkal, és a velük folytatott konzultációk után lépjenek akcióba a hozott határozatok végrehajtására.

2. Úgy vélik, hogy azok az intézkedések és akciók, amelyeket a koordináló országok Belgrádban, Georgetownban és Havannában tartott értekezleteiken javasoltak, döntő fontosságúak az akcióprogramban foglalt határozatok végrehajtása szempontjából.

3. Szem előtt tartva annak szükségességét, hogy elkerüljék a párhuzamos, tartalmilag megegyező intézkedéseket és ugyanakkor törekedjenek a fejlődő országok gazdasági együttműködését elősegítő egyéb kezdeményezésekre, az állam- és kormányfők hangsúlyozzák annak szükségességét, hogy megfelelően együtt kell működni az el nem kötelezett országok akcióprogramjában kifejtett intézkedések foganatosítására, valamint azoknak a döntéseknek a végrehajtására, amelyeket a „Hetvenhetek Csoportjának” manilai miniszteri értekez-

lete a fejlődő országok gazdasági együttműködésére vonatkozóan megfogalmazott. A fejlődő országok mexikóvárosi gazdasági együttműködési értekezlete új lehetőségeket fog nyújtani a részvételhez a cél megvalósításában.

4. Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői megvizsgálva az akcióprogram egyetértésével foglalkozók munkáját, úgy döntött, hogy a megbízatásukat a következő csúcsértekezletig meghosszabbítják, amikor is a koordináló országok listáját újra felülvizsgálják. Egyúttal úgy döntöttek, hogy ezzel a feladattal további személyeket bízhatnak meg erre az időszakra. A teljes lista az alábbi koordináló országokat tartalmazza:

<i>Témák</i>	<i>Koordináló országok</i>
1. Nyersanyagkérdés	Panama, Algéria, Peru, Szenegál, Indonézia, Irak, Kamerun, Kuba, Afganisztán
2. Kereskedelem, közlekedés és ipar	Guyana*, Afganisztán
3. Valutáris és pénzügyi együttműködés	India, Indonézia*, Sri Lanka, Peru, Kuba
4. Tudományos és műszaki fejlesztés	India, Szomália, Algéria*, Jugoszlávia*, Peru
5. Műszaki kooperáció és tanácsadás	Panama, India
6. Élelmezés és mezőgazdaság	Etiópia, KNDK, Sri Lanka, Marokkó, Szudán, Tanzánia, Szomália
7. Halászat	Kuba, Líbia, Marokkó, Szomália
8. Távközlés	Kamerun
9. Biztosítás	–
10. Egészségügy	Kuba
11. Foglalkoztatottság és munkaerőképzés	Panama, Tunézia, Sri Lanka
12. Idegenforgalom	Ciprus, Kamerun, Tunézia, Marokkó
13. Multinacionális vállalatok	Algéria, Kuba
14. Sport	Algéria, Kuba
15. Nemzetközi gazdaságfejlesztési együttműködés	Panama, Egyiptom*, Nigéria*

* Jelenlegi koordináló országok

A kutatás és információszolgáltatás koordinálására az alábbi országok jelezték hajlandóságukat:

India, Peru, Tanzánia, Jugoszlávia, Sri Lanka.

Az el nem kötelezett országok külügyminisztereinek értekezlete az érdekelt országok kérésére felülvizsgálja a koordináló országok fenti listáját.

5. E program végrehajtásához anyagi fedezetre van szükség, elsősorban a különböző értekezletek megrendezésére, központok létrehozására és tanulmányok készítésére. E célból a különféle központok alapszabályaiban előírányzott finanszírozási alapok mellett az egész műveletet oly módon kell végrehajtani, hogy az el nem kötelezett és más fejlődő országok illetékes intézetei a lehető legnagyobb mértékben hozzájárulhassanak a költségekhez.

Függelék

Politikai és gazdasági határozatok

A) Politikai határozatok

A Dél-Afrikáról szóló határozat	105
Szolidaritási és segélyalap Dél-Afrika felszabadításáért	109
Namíbia	111
A dél-afrikai bantusztánok el nem ismeréséről szóló határozat	113
Faji megkülönböztetés és apartheid az afrikai földrészen	114
Apartheid a sport területén	116
A Comore-szigetcsoportheli Mayotte kérdése	120
Közel-keleti határozat	122
A palesztin kérdés	126
Az Egyesült Nemzetek Szervezete különbizottságának jelentése a palesztin nép elidegeníthetetlen jogainak gyakorlásáról	131
Javaslat az Indiai-óceán békeövezetté alakítására	132
Leszerelés	135
Az Egyesült Nemzetek Szervezete	137
A vétőjog alkalmazásáról	140
Határozat Angola ENSZ-tagfelvételi kérelméről	142
Hírügynökségek szervezete	144
A művészeti kincsek és régi kéziratok visszaszolgáltatása azoknak az országoknak, amelyekből elrabolták	146
A mártírok emlékezete	147
A koreai kérdés	149
Határozat a konferencia elnökének mandátumáról	151

B) Gazdasági határozatok

Határozat a fejlődő országok közös bankjának felállításáról	153
Határozat az új nemzetközi valutarendszerről	156
A fejlődő országok és a fejlett országok közötti gazdasági kapcsolatokról szóló határozat	158
Határozat és magyarázó jegyzet arról, hogy a művészeti kincseket vissza kell juttatni azoknak az országoknak, amelyekből eltulajdonították	161
Határozat a fejlődő országok közötti együttműködésről a gyógyszergyártás, -ellátás és -elosztás terén	163
Határozat az élelmiszergyártásról és a mezőgazdasági termelésről	165
Határozat a kereskedelmi árucikkekről	170
A gazdasági bizottság határozata	172
A megszállt arab területeken levő nemzeti erőforrások fölötti folyamatos szuverenitásról szóló határozat	173
A természeti csapások és más katasztrófák esetén nyújtandó segítségről szóló határozat	175
A tengerrel nem rendelkező országok érdekében hozandó különleges intézkedésekről szóló határozat	176
A háborús károk megtérítéséről szóló határozat	178

A Dél-Afrikáról szóló határozat

Az el nem kötelezett országok 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott ötödik konferenciáján az el nem kötelezett országok állam és kormányfői

Komolyan aggódva a feszült dél-afrikai helyzet miatt, ami annak az elnyomásnak az eredménye, amelyet a fehér kisebbség alkalmaz, és amely apartheid és a faji megkülönböztetés politikája révén a nép többségét sújtja;

Felháborodva az afrikai iskolás gyerekek meggyilkolásán Sowetóban és más feketék lakta városokban és városrészekben és a dél-afrikai hazafiak és az ártatlan lakosság körében újra és újra elkövetett népirtáson, valamint az apartheid ellenzői megmozdulásainak brutális és könyörtelen letörése miatt;

Nyugtázva, hogy a dél-afrikai fekete lakosság körében egyre inkább erősödik az ellenállási mozgalom és az elnyomás elleni tudatos felépés;

Kifejezve aggodalmukat a dél-afrikai katonai kiadások fenyegető emelkedése miatt és amiatt, hogy számos nyugati hatalom nem hajlandó beszüntetni a dél-afrikai rezsim felfegyverzését célzó, s a fegyvergyártáshoz szükséges katonai, technikai és egyéb segítség nyújtását;

Elítélve a dél-afrikai fajüldöző rezsimet az Angolai Népi Köztársaság és a Zambiai Köztársaság ellen elkövetett agressziós cselekedetei miatt;

Kijelentve, hogy a dél-afrikai fajüldöző rezsim politikája és cselekedetei komolyan fenyegetik a békét Dél-Afrikában és fokozzák a háborús veszélyt;

Kijelentve továbbá, hogy az a politikai, gazdasági és egyéb együttműködés, amelyet számos nyugati hatalom, különösen Franciaország, a Német Szövetségi Köztársaság, az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok nyújtott, bátorította és segítette a Dél-Afrikai Köztársaságot bűnös cselekedeteinek elkövetésében;

Kifejezve meggyőződésüket, hogy rendkívül sürgős egy átfogó nemzetközi akcióprogram kidolgozása a kormányok és szervezetek erőfeszítéseinek összpontosítása érdekében, hogy az apartheidet minél előbb és minél gyorsabban felszámolhassák, és ezzel Dél-Afrika népe visszanyerje az önkormányzat gyakorlásához való elidegeníthetetlen jogát;

Üdvözölve az ENSZ apartheidellenes különbizottságának 1976. május 24. és 28. között Havannában, a Kubai Köztársaságban megrendezett, az „Apartheid felszámolásáért és Dél-Afrika felszabadításáért folyó harc támogatása” elnevezésű nemzetközi szeminárium akcióprogramját;

Üdvözölve az apartheid eltörlését és büntetését célzó nemzetközi egyezmény életbelépését,

1. *Mélységesen elítéli* a dél-afrikai fajüldöző rezsimet Dél-Afrika népének elnyomásáért, Namíbia területének jogtalan birtoklásáért, a dél-rhodesiai fehér kisebbség ugyancsak fajüldöző urainak támogatásáért és a szomszédos független afrikai államok ellen újra és újra elkövetett agressziós cselekedeteiért;

2. *Kijelentik*, hogy a fajüldöző dél-afrikai rezsim léte jogellenes és komolyan veszélyezteti a nemzetközi békét és biztonságot Afrika déli részén;

3. *Ismét felajánlják*, hogy minden eszközzel – beleértve a fegyveres segítséget is – támogatják Dél-Afrika elnyomott népét felszabadulásukért és az apartheid ellen vívott jogos harcukban, az önrendelkezés visszaszerzéséért folytatott küzdelmükben;

4. *Üdvözléüket küldik* a dél-afrikai felszabadító mozgalmaknak, különösen a feketék öntudatra ébresztéséért indított mozgalomnak Dél-Afrikában, és mindazoknak, akiket az apartheid elleni harcban való részvételükért bebörtönöztek vagy száműztek;

5. *Kijelentik*, hogy a fajüldöző dél-afrikai rezsimnek az afrikai államok ellen elkövetett bármilyen agresszióját az el nem kötelezett országok és a világ népeinek egésze elleni agressziónak tekintik;

6. *Erősen kifogásolják* a nyugati hatalmaknak és más államoknak,

különösen Izraelnek a dél-afrikai rezsimmel folytatott gazdasági, katonai, kereskedelmi együttműködését;

7. *Különösen elítélendőnek* találják a dél-afrikai rezsimmel való együttműködést nukleáris téren, elsősorban azt, hogy Franciaország atomreaktort kíván szállítani az országba, az Egyesült Államok dústott uránnal látja el, az NSZK és az Egyesült Királyság pedig technikai segítséget nyújt a fajüldözö rezsimnek;

8. *Megbélyegzik* a multinacionális vállalatok tevékenységét, amelyek együttműködnek a fajüldözö dél-afrikai rezsimmel, s hasznot húznak a fajüldözö politikából;

9. *Elítélik* a dél-afrikai fajüldözö rezsimmel való együttműködést és a segítségnyújtás bármely formáját, mert ennek révén Dél-Afrika az Indiai-óceánon és az Atlanti-óceán déli vizein erősíti haditengerészeti egységeit;

10. *Felszólítják* az el nem kötelezett országokat, külön-külön és együttesen is, hogy tegyenek diplomáciai, gazdasági, és más jellegű lépéseket annak érdekében, hogy egyes államok és multinacionális vállalatok ne működhessenek együtt a dél-afrikai rezsimmel;

11. *Felszólítják* az ENSZ Biztonsági Tanácsát, hogy az ENSZ Alapokmányának VII. fejezete értelmében helyezzen embargó alá minden Dél-afrikai Köztársaságba irányuló fegyverszállítást, valamint ítélen el a fajüldözö rezsimmel való bármiféle katonai együttműködést;

12. *Felszólítanak* minden érintett országot, hogy tegyenek lépéseket a koolaj és koolajtermékek Dél-Afrikába szállításának megakadályozására, és tagadják meg az oda tartó, illetve az onnan induló repülő- és hajójáratok fogadását;

13. *Elismerően nyilatkoznak* minden olyan kormányról és sport-szervezetről, amely megtagadta az apartheid elv alapján összeállított dél-afrikai csapatok fogadását, illetve nem fogadta el meghívásukat;

14. *Jóváhagyják* a jamaikai miniszterelnök javaslatát egy olyan egyezményről, amely megszünteti az apartheid érvényesülését a sportban;

15. *Megbélyegzik* a dél-afrikai fajüldözö rezsim úgynevezett bantustán-politikáját és felszólítanak minden államot, hogy ne ismerje el azokat a hatóságokat, amelyek ennek a politikának a szellemében működnék, és tagadják meg a velük való együttműködést;

16. *Felszólítanak* minden államot és nemzetközi szervezetet arra, hogy fokozzák Dél-Afrika elnyomott népének nyújtott támogatásu-

kat a felszabadítási mozgalom kiszélesítésére mindaddig, amíg végső céljukat, a faji elnyomás alól való felszabadulást el nem érik;

17. *Felhívják* valamennyi ország kormányát arra, hogy működjék együtt az ENSZ apartheidellenes különbizottságával abbeli törekvésében, hogy a világ közvéleményét mozgósítsa a dél-afrikai felszabadítási harc támogatására, valamint arra, hogy járuljon hozzá anyagilag az ENSZ apartheidellenes propagandaharcához;

18. *Jóváhagyják* az Afrikai Egység Szervezete állam- és kormányfői értekezletének 1976. július 2. és 6. között a mauritiusi Port-Louisban tartott tizenharmadik rendes ülészakán hozott határozatokat;

19. *Kijelentik*, hogy Dél-Afrika felszabadításának és az egész afrikai kontinens emancipációjának ügye az el nem kötelezett országok mozgalmának elsőrendű fontosságú kérdése marad a jövőben is.

Szolidaritási és segélyalap Dél-Afrika felszabadításáért

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája

Figyelembe véve azt, hogy egyre szélesedik Dél-Afrika, Namíbia és Zimbabwe elnyomott népének nemzeti felszabadító harca, a fajgyűlölő kisebbségi rezsimek könyörtelen elnyomásával és kegyetlen öldöklésével is dacolva;

Megerősítve az el nem kötelezett országok mozgalmának elkötelezettségét Afrika teljes emancipációja mellett;

Felismerve azt, hogy sürgősen szükség van Dél-Afrika, Namíbia és Zimbabwe elnyomott népének és felszabadító mozgalmaiknak növekvő mértékű anyagi és pénzügyi támogatására a kolonializmus és faji megkülönböztetés felszámolásáért, elidegeníthetetlen önrendelkezési és függetlenségi joguk gyakorlásáért vívott hősiességeknek jelenlegi szakaszában;

Emlékeztetve arra, hogy az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1973-ban Algírban tartott, negyedik értekezletén határozat született egy dél-afrikai szolidaritási és segélyalap felállításáról;

Figyelembe véve, hogy sürgős szükség mutatkozik ennek az alapnak haladéktalan újjáélesztésére és támogatására, mivel benne az el nem kötelezett országok mozgalmának szolidaritása nyilvánul meg Dél-Afrika elnyomott népei és törvényes harcuk mellett,

1. *Felhívja* valamennyi el nem kötelezett országot, hogy járuljon hozzá bőkezűen a dél-afrikai szolidaritási és segélyalaphoz, és értesítse az elnökön keresztül valamennyi tagállamot hozzájárulásáról;

2. *Felhatalmazza* és felkéri az Egyesült Nemzetek Szervezete el nem kötelezett csoportjának elnökét, hogy a közgyűlés XXXI. ülés-szaka alatt hívjon össze egy konferenciát, amelyen azoknak az el nem kötelezett országoknak a küldöttei is megtehetik országuk felajánlását az alapítvány céljaira, amelyek nincsenek abban a helyzetben, hogy ezt a szándékukat a jelenlegi konferencia elé terjeszthessék.

Namíbia

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája

Emlékeztetve az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői 1973. szeptember 5. és 9. között Algírban tartott, negyedik konferenciájának 5. számú határozatára Namíbia ügyében;

Emlékeztetve valamennyi idevágó határozatra, amelyet az ENSZ közgyűlése hozott, különösképpen az 1966. október 27-i 2145. (XXI) számú határozatra, amely véget vetett Dél-Afrika mandátumának Namíbia területe felett, valamint az 1967. május 19-i 2248. (S-V) határozatra, továbbá a Namíbia ügyében hozott valamennyi későbbi határozatra, beleértve az 1975. november 26-át is;

Emlékeztetve az ENSZ Biztonsági Tanácsának valamennyi idevágó határozatára, s különösen az 1976. január 30-án hozott határozatra, amely követeli, hogy a dél-afrikai rezsim azonnal tegyen ünnepélyes ígéretet arra, hogy szabad választásokat tart Namíbiában az ENSZ felügyelete és ellenőrzése mellett;

Emlékeztetve a Nemzetközi Bíróság 1971 júniusában hozott állásfoglalására, amely kötelezte a Dél-afrikai Köztársaságot, hogy vonuljon ki Namíbia területéről;

Mélyszégesen aggódva amiatt, hogy Dél-Afrika militarizálja Namíbiát és ezt a területet használja fel a környező afrikai országok megtámadására, amint az bebizonyosodott akkor, amikor a Biztonsági Tanács elítélte a dél-afrikai rezsimeket az Angolai Népi Köztársaság és a Zambiai Köztársaság ellen intézett agresszió miatt,

1. *Mélységesen elítéli* a dél-afrikai rezsimet, amiért jogtalanul megszállva tartja Namíbiát és militarizálta ezt a nemzetközi területet annak érdekében, hogy elnyomhassa Namíbia népét és a környező afrikai országok, elsősorban Angola és Zambia elleni katonai támadások bázisául használhassa Namíbiát, állandóan fenyegetve ezzel a nemzetközi békét és biztonságot;

2. *Elismeréssel adózik* a namíbiai népnek nemzeti felszabadító mozgalmuk, a SWAPO vezette hősie harcáért, melynek célja a nemzeti függetlenség és az önrendelkezés kivívása. A konferencia felajánlja, hogy az el nem kötelezett országok fokozottan támogatni fogják a SWAPO-t politikai, diplomáciai, valamint anyagi és pénzügyi téren, hogy siker koronázza felszabadító harcát;

3. *Elítéli* a fajüldöző rezsim által megrendezett úgynevezett alkotmányos megbeszéléseket, amelyek csupán azt a célt szolgálják, hogy a törzsfőnökök együttműködésére támaszkodva állandósítsa uralmát ezen a területen. A konferencia felszólítja a világ népeit, hogy ne ismerjenek el semmilyen bábkormányt, amelyet a fajüldöző rezsim óhajt felállítani Namíbiában, és kijelenti, hogy a hatalomátadásról szóló bármilyen tárgyalás csakis a namíbiai nép igazi képviselőjével, a SWAPO-val folyhat, az ENSZ égisze alatt;

4. *Felhívja* a Biztonsági Tanácsot, hogy teljesítse az 1976 januárjában hozott 385. számú határozatot, amely egyebek között kimondja, hogy Namíbiában szabad választásokat kell tartani az ENSZ felügyelete és ellenőrzése alatt. Amennyiben Dél-Afrika nem mutat hajlandóságot a 385. számú határozatban foglalt rendelkezések betartására, akkor a Biztonsági Tanácsnak újra össze kell ülnie Namíbia ügyében és megfelelő intézkedéseket kell hoznia, beleértve az ENSZ Alapokmányának VII. fejezetében lefektetett rendszabályok alkalmazását is;

5. *Megbízta* az el nem kötelezett országok konferenciájának jelenlegi elnökét, hogy hozza ezt a határozatot a Biztonsági Tanács tudomására, amikor e testület 1976. augusztus 31-én vagy ez előtt az időpont előtt újra összeül a namíbiai kérdés megvitatására.

A dél-afrikai bantusztánok el nem ismeréséről szóló határozat

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája

Tekintettel arra, hogy a pretoriai rezsim gyorsítja az úgynevezett bantusztanizálási politikát, amely az apartheid sarkköve, és amely a dél-afrikai nép rabszolgasorba süllyesztésével, törzsi megosztásával és a testvérvírszály szításával kívánja biztosítani a fehérek uralmát;

Újból hitet téve az el nem kötelezett országok mozgalmának szent elkötelezettsége mellett, amelynek értelmében kiállnak az idegen fennhatóság alatt álló országok területi és nemzeti integritásáért, valamint a felszabadulásért és önrendelkezési jogukért küzdők mellett;

Emlékeztetve az el nem kötelezett országok mozgalmát, az Afrikai Egység Szervezete és az ENSZ idevágó határozataira, amelyek az úgynevezett bantusztanizálási politika ellen irányulnak,

1. *Ismételten* elítéli és elveti az úgynevezett bantusztanizálási politikát és felszólítja a tagállamokat arra, hogy tartózkodjanak az úgynevezett bantu államok küldötteivel való kapcsolatfelvételtől;

2. *Felhívja* valamennyi országot és kötelezi a mozgalom tagállamait arra, hogy ne ismerjék el ezeket a mesterséges bantusztánokat, különösen Transkeit, melynek úgynevezett függetlenségét 1976. október 26-án tervezik kihirdetni;

3. *Kijelenti*, hogy amennyiben bármely tagállam megsérti ezt a kollektívan vállalt elkötelezettséget, ezzel nemcsak a harcoló dél-afrikai népet, hanem az egész el nem kötelezett mozgalmat is elárulja;

4. *Kötelezi* az el nem kötelezett országokat arra, hogy diplomáciai képviselteiken keresztül indítsanak kampányt annak érdekében, ne-hogy bármely ENSZ-tagállam elismerje ezt az álfüggetlenséget.

Faji megkülönböztetés és apartheid az afrikai földrészen

Az el nem kötelezett országok 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott ötödik konferenciája,

Emlékeztetve az el nem kötelezett országok csúcsertekezletein és külügyminisztereinek konferenciáin hozott határozatokra;

Emlékeztetve továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezetének azon határozataira, melyek elítélik a fajgyűlöletet, a faji megkülönböztetést és apartheidet;

Elismeréssel adózva az afrikai népek hősi tetteinek, amelyeket a szabadságukért és függetlenségükért folytatott küzdelemben vittek végbe, és üdvözölve az Afrikai Egység Szervezetét, Afrika harcának vezetőjét;

Megvizsgálva az afrikai kontinens egyes részein kialakult, egyre súlyosbodó helyzetet, a gyarmatosító telepések folytatódó agresszióját és azokat a gyalázatos tetteket, amelyeket a fajüldöző rezsimek Namíbiában, Zimbabweban és Dél-Afrikában elkövetnek;

Arra a következtetésre jutva, hogy a jelenlegi állapot sérti az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapokmányában foglaltakat, az Egyesült Nemzetek Szervezetének határozatait és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát, és e helyzet további fennmaradása fenyegeti a nemzetközi biztonságot és a világbékét;

Különös nyomatékmal hangsúlyozva az ENSZ közgyűlésének XX. ülészakán elfogadott 2106/A. számú és a XXVIII. ülészakon elfogadott 3057. és 3068. számú határozatokat, amelyek emlékeztetnek a fajüldözés és a faji megkülönböztetés elleni harc évtizedére, valamint a faji megkülönböztetés minden formájának eltörlését kimondó és az *apartheidet* bűnnek bélyegző megegyezésekre,

a konferencia a következő döntéseket hozza:

1. *Fokozni kell* az afrikai kontinens népeinek nyújtott segítséget és szolidaritást a kolonializmus, az imperializmus és az idegen telepések elleni harcban;

2. *Hangsúlyozni kell* Namíbia, Zimbabwe és a Dél-afrikai Köztársaság népeinek jogait saját hazájukban, és a legteljesebb támogatást kell biztosítani ezeknek a népeknek annak érdekében, hogy folytatni tudják a harcot. Támogatni kell az Afrikai Egység Szervezetének törekvéseit, és különösen a fajüldöző államokkal szomszédos országok törekvéseit e nemes célok elérése érdekében;

3. *Érvényt kell szerezni* a Biztonsági Tanács azon határozatainak, amelyek szankciókat írnak elő a rhodesiai fajüldöző rezsimmel szemben, s kötelezni kell valamennyi tagállamot ezek betartására, elsősorban a fejlett ipari országokat, az Alapokmányban vállalat kötelezettségeiknek megfelelően;

4. *Az Egyesült Nemzetek Szervezete valamennyi tagállamát*, s különösen a nyugati ipari államokat, amelyek gazdasági, diplomáciai, kulturális és katonai kapcsolatokat tartanak fenn a dél-afrikai fajüldöző rezsimmel, arra kell kényszeríteni, hogy szakítsák meg ezeket a kapcsolatokat az ENSZ azon határozatainak megfelelően, amelyek felszólítanak minden államot az ilyen jellegű kapcsolatok megszakítására és megtiltják, hogy a fent említett rezsim számára bármelyik tagállam gazdasági, diplomáciai, vagy katonai támogatást nyújtson;

5. *A lehető legnagyobb mértékű* gazdasági, politikai és tömegkommunikációs támogatást kell nyújtani a Rhodesiával és a Dél-afrikai Köztársasággal határos országoknak, különösen pedig Mozambiknak, Zambiának és Angolának abban, hogy áthidalhassák a Biztonsági Tanács határozataiban foglalt szankciók végrehajtásából rájuk háruló nehézségeket, s képessé kell tenni őket arra, hogy szembe tudjanak szállni a rhodesiai és dél-afrikai fajüldöző rezsimekkel;

6. *Az el nem kötelezett országoknak* folytatniuk kell a faji megkülönböztetés és *apartheid* elleni harcot, s támogatni kell az ENSZ arra irányuló törekvéseit, hogy sikerre vigye a fajüldözés és faji megkülönböztetés elleni harc évtizedét;

7. *Rá kell bírni* az Egyesült Nemzetek Szervezete valamennyi tagállamát arra, hogy írja alá és ratifikálja a faji megkülönböztetés minden formájának megszüntetését kimondó és az *apartheid*et bűnnek tekintő megegyezéseket.

Apartheid a sport területén

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája

Emlékeztetve az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének határozataira, amelyek elítélik az apartheid megnyilvánulását a sport területén;

Teljes mértékben támogatva az olimpiai eszmét, amely a megkülönböztetés minden formáját elítéli a sport területén;

Elismerve az apartheid alapján kiválasztott dél-afrikai sportolók és együttesek bojkottjának jelentőségét az apartheid-ellenes nemzetközi mozgalomban;

Elismeréssel adózva minden kormánynak, sportszervezetnek és sportembernek, amelyek és akik bojkottálják a dél-afrikai sportolókat és együtteseket;

Örömmel üdvözölve Michael Manley jamaikai miniszterelnök javaslatát, hogy tartsanak nemzetközi összejövetelt a sport területén mutakozó apartheid ellen;

Megjegyezve, hogy ezt a javaslatot helyeselte az ENSZ apartheid-ellenes különbizottsága, az Afrikai Egység Szervezete és az apartheid eltörléséért és Dél-Afrika felszabadítási harcának támogatásáért Havannában 1976 májusában tartott nemzetközi szeminárium is;

Figyelembe véve, hogy hatékony intézkedéseket kell hozni az apartheid valamennyi megjelenési formájának eltörlése érdekében, s mivel ez a kérdés a fajüldözés és faji megkülönböztetés elleni harc évtizedének keretén belül elsőbbséget élvez,

a konferencia a következő határozatokat hozza:

1. *Felhív* minden kormányt, sportszervezetet és sportembert arra, hogy bojkottálják a Dél-afrikai Köztársasággal a sportkapcsolatokat;
2. *Elfogadja* a jamaikai miniszterelnök javaslatát e konferencia nyilatkozataként;
3. *Felkéri* az ENSZ el nem kötelezett tagállamainak csoportját, hogy mielőbb vegye fontolóra egy olyan nemzetközi megegyezés megszövegezésének kérdését, amely kitiltaná az apartheid politikát a sport területéről, s terjessze ezt az ENSZ közgyűlése elé elfogadásra.

Függelék

Kivonat az 1976. május 24. és 28. között Havannában tartott „Nemzetközi szeminárium az apartheid felszámolásáról és a dél-afrikai felszabadítási mozgalom harcának a támogatásáról” akcióprogramjából

V. Apartheid és sport

39. A szeminárium üdvözli azoknak a dél-afrikai sportembereknek bátor helyállását, akik azért harcolnak, hogy a sportban ne érvényesüljön a faji megkülönböztetés.

40. A szeminárium helyesli az Afrikai Legfelső Sporttanács, a faji megkülönböztetést ellenző dél-afrikai olimpiai bizottság és más szervezetek tevékenységét, amelyek arra törekednek, hogy a Dél-afrikai Köztársaságot távol tartsák minden sporteseménytől mindaddig, amíg a dél-afrikai rezsim apartheid politikát folytat az olimpiai okmányokban foglalt elvek durva megsértésével.

41. A szeminárium helyesli a kiváló Michael Manley jamaikai miniszterelnök javaslatát arra, hogy az ENSZ közgyűlése hozzon létre nemzetközi megegyezést az apartheid eltiltásáról a sport területén. Ez a megegyezés valamennyi államot kötelezné, hogy alkalmazzon szankciókat azokkal a sportszervezetekkel és együttesekkel szemben, amelyeknek tagjai akár csapatjátékokban, akár egyénileg részt vesznek a Dél-Afrikában rendezett sporteseményeken, vagy kiállnak dél-afrikai csapatok ellen. Ezek a szankciók többek között magukba foglalnák:

(a) Minden pénzügyi támogatás vagy adomány megvonását az ilyen csapatoktól vagy sportolóktól;

(b) Ezeknek a csapatoknak vagy sportolóknak a kitiltását a nemzeti sportlétesítményekből;

(c) A nemzeti sportérmek és jutalmak, kitüntetések megtagadását, illetőleg visszavonását az ilyen csapatoktól és sportolóktól;

(d) Automatikusan semmisnek és érvénytelennek kell nyilvánítani minden olyan hivatásos sportszerződést, amely nem zárja ki a dél-afrikai versenyek lehetőségét;

(e) A megegyezést aláíró államok nem ismerik el az olyan nemzeti sportszerveket, amelyeknek alapokmánya nem tartalmazza a megegyezésben foglaltakat.

E megegyezés-tervezet elfogadásáig a szeminárium ezeket az alapelveket a szeminárium nyilatkozataként tárja valamennyi állam és kormány elé.

42. A szeminárium felhívja az Afrikai Legfelső Sporttanács figyelmét, hogy tegyen lépéseket Új-Zéland ellen, amiért szándékában áll engedélyezni rugby válogatottjának idei dél-afrikai körútját. A szeminárium ugyanakkor felhívja az új-zélandi kormányt, hogy azonnal szüntessen be minden sportkapcsolatot Dél-Afrikával, valamint minden kormányt és szervezetet felszólít, hogy támogassa ezt a követelést. Amennyiben Új-Zéland mégsem ennek a felhívásnak a szellemében járna el, akkor ez megfelelő nemzetközi ellenlépéseket vonna maga után azoknak az országoknak és szervezeteknek a részéről, amelyek ellenzik az apartheid támogatását a sport terén.

43. A szeminárium elítéli mindazokat az államokat és sportolókat, amelyek s akik részt vettek az úgynevezett nemzetek közötti játékokon a Dél-afrikai Köztársaságban vagy a dél-afrikai rezsim által pénzelt dél-afrikai turnékon. Szembe kell szállni minden olyan kísérlettel, amely az úgynevezett bantusztánok és a külvilág között kíván sportkapcsolatot létesíteni.

44. A szeminárium lelkesen üdvözl minden olyan sportszervezetet, amely felfüggesztette vagy törölte tagjainak sorából Dél-Afrikát. Szembe kell szállni minden olyan kísérlettel, amely teret kíván nyitni nemzetközileg az országnak. Dél-Afrikának az a terve, hogy „vendéglátó központot” létesít Montrealban az 1976. évi nyári olimpiai játékok folyamán. Ez súlyos következményekkel járhat az olimpiai játékokra nézve is, mivel ez a központ a fehér Dél-Afrika propagandaeszköze lenne.

45. A szeminárium felhívja valamennyi sportoló és szervezet figyel-

mét arra, hogy támogassa a Dél-Afrikában alakult nem faji alapokon álló sportszervezetek célkitűzését, hogy hivatalos sportszerveknek ismerjék el őket, a Dél-Afrikai Sporttanácsot pedig az egyetlen legális dél-afrikai sporttestületnek ismerjék el. Erőteljes támogatásban kell részesíteni Namíbia és Zimbabwe népét azon törekvésében, hogy önálló sporttestületeket tudjanak létrehozni, s ily módon elfoglalhassák az őket megillető helyet a nemzetközi sportközösségben.

A Comore-szigetcsoportheli Mayotte kérdése

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája

Emlékeztetve arra, hogy az 1974. december 22-én tartott népszavazáson a Comore-szigetek Köztársaság népe elsöprő többséggel fejezte ki azt az óhaját, hogy politikai egységben és területi integritásának megőrzésével nyerje el a szigetcsoporth önállóságát;

Megelégedéssel nyugtázva a Comore-szigetek Köztársaság felvételét az Egyesült Nemzetek Szervezetébe 1975. november 12-én;

Emlékeztetve arra, hogy a felvétellel az ENSZ tagállamai elismerték a független Comore-szigetek Köztársaság politikai egységét, területének integritását és sérthetetlenségét;

Megelégedéssel üdvözölve azt a tényt, hogy a Comore-szigetek Köztársaság az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek ötödik konferenciáján felvételt nyert az el nem kötelezett országok csoportjába;

Figyelembe véve, hogy a Comore-szigetcsoportheli Mayotte népére ráerőszakolt önkényes népszavazás agressziót jelent a Comore-szigetek népének egésze ellen, és sérti a független Comore-szigetek Köztársaság állami szuverenitását;

Figyelembe véve továbbá, hogy amennyiben Franciaország vagy bármely más imperialista hatalom katonai bázist létesít az Indiai-óceán térségében, és különösen a Comore-szigetek Köztársaságához tartozó Mayotte-szigeten, az Ázsia és Afrika valamennyi állama elleni felháborító agressziónak számít,

1. *Elítéli* az 1976. február 8-án és április 11-én tartott önkényes népszavazásokat, amelyeket semmisnek és érvénytelennek tart, és eleve elutasít;

(1) bármilyen további népszavazást vagy tanácskozást, amelyet a későbbiek során tartanának a Comore-szigetek Köztársaságához tartozó Mayotte-szigeten;

(2) bármilyen törvényt vagy rendeletet, amelyet francia törvényhozó vagy kormány szerv ad ki, s amelynek az a célja, hogy törvényesítse Franciaország gyarmatosító jelenlétét a Comore-szigetek Köztársaságához tartozó Mayotte-sziget területén;

2. *Követeli*, hogy Franciaország tartsa tiszteletben a Comore-szigetek Köztársaság új államának szuverenitását és területi integritását, és azonnal vonja vissza megszálló csapatait a Comore-szigetek Köztársaságához tartozó Mayotte-sziget területéről;

3. *Felkéri* az el nem kötelezett országok soros elnökét, hogy keresen azonnal kapcsolatot Franciaországgal annak colombói francia nagykövetségén keresztül, s kérje, hogy Franciaország haladéktalanul állítsa le azokat a lépéseit, amelyek Mayotte külön státuszának megteremtésére irányulnak, s ily módon biztosítson kedvező feltételeket az összes érdekelt fél részvételével folytatandó párbeszéd újrafelvételéhez;

4. *Sürgősen felszólítja* az el nem kötelezett országok csoportjainak valamennyi tagját, hogy igyekezzenek rábírní a francia kormányt arra, hogy egyszer és mindenkorra hagyjon fel a Mayotte-szigetnek a Comore-szigetek Köztársaságtól való leválasztására irányuló terveivel;

5. *Teljes támogatásáról biztosítja* az Afrikai Egység Szervezetét egy hét államból álló albizottság felállítását illetően, amely tanulmányozni fogja és előkészíti a szükséges lépéseket és a követendő stratégiát, hogy minél gyorsabban rendezni lehessen a Comore-szigetek Köztársaságához tartozó Mayotte-sziget ügyét;

6. *Ügy dönt*, hogy ezt a kérdést napirenden tartja, és a közeljövőben fel fogja vetni bármely szintű tanácskozáson;

7. *Sürgősen felhívja* az el nem kötelezett országok csoportjának valamennyi tagját, hogy egyenként is nyújtsanak technikai és anyagi támogatást a Comore-szigetek Köztársaságnak súlyos nehézségei leküzdésére.

Közel-keleti határozat

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott ötödik konferenciája

Tiszteletben tartva az el nem kötelezettség alapelveit, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezetének elveit és célkitűzéseit;

Újból megerősítve az el nem kötelezett országok közti szétépíthetetlen kötelékeket és a békéért, az igazságosságért és a haladásért vívott közös harcuk célkitűzései iránti elkötelezettségüket;

Kifejezésre juttatva meggyőződését, hogy az el nem kötelezettség fontos szerepet játszik a világ fejlődésében, minthogy nem vesz részt a világot megosztó polarizációban, és mentes az agresszió, a fajüldözés, a neokolonializmus, valamint a más országok feletti fennhatóságra és a kizsákmányolásra irányuló bűnös kísérletektől;

Emlékeztetve az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1973-ban Algírban tartott negyedik konferenciájának nyilatkozatára és azokra a határozatokra, amelyeket az el nem kötelezett országoknak az arab területek 1967. júniusi izraeli megszállása ügyében összehívott csúcsértekezletei és miniszteri szintű konferenciái hoztak, valamint az 1975 augusztusában Limában tartott külügyminiszteri konferencia 8. számú határozatára;

Mélységesen aggódva amiatt, hogy a Közel-Keleten egyre súlyosbodik a helyzet Izrael agresszív terjeszkedő politikája következtében, s annak nyomán, hogy Izrael következetesen elutasítja az Egyesült Nemzetek Szervezete határozatainak végrehajtását;

Elítélve minden olyan kísérletet, amely arra irányul, hogy fenntartsák ezt a „se nem háború, se nem béke” helyzetet a Közel-Keleten,

mivel ez komolyan veszélyezteti az igazságos és tartós béke megteremtésének lehetőségét a térségben és egyben a világbékét, biztonságot és stabilitást is;

Elítélve minden olyan kísérletet, amely arra irányul, hogy az arab világot kész helyzet elé állítsák, s elítélve mindazokat az agressziós, kizsákmányolásra irányuló, elnyomó, más népeket leigázó és terrorisztikus politikai lépéseket, amelyeken a cionista politika alapszik;

Megbélyegezve az izraeli hatóságok arra irányuló intézkedéseit az elfoglalt arab területeken, hogy megváltoztassák a térség demográfiai és geográfiai arculatát, gyarmati településeket hozzanak létre rajta, és elpusztítsák eddigi kulturális jellegét, valamint elítélve a faji megkülönböztetésen és fajgyűlöleten alapuló intézkedéseket és terveket;

Újra kifejezve a tagállamok azon nézetét, hogy a Közel-Keleten nem lehetséges addig igazságos és tartós béke, amíg Izrael vissza nem vonul valamennyi 1967-ben és azóta elfoglalt területről, és a palesztin nép nem gyakorolhatja valamennyi törvényes jogát, különösképpen azt a jogát, hogy a menekültek visszatérhessenek hazájukba, visszanyerhessék tulajdonaikat az Egyesült Nemzetek Szervezete határozatainak megfelelően, s gyakorolhassák jogukat az önrendelkezésre és a független állam megalapítására,

1. *Újra hangsúlyozza*, hogy az el nem kötelezett országok készek az arab népek jogának támogatására, és hajlandók arra, hogy megadjanak minden szükséges anyagi és erkölcsi segítséget az Izraellel harcban álló országoknak és a palesztin népnek a megszállt területek és nemzeti jogaik visszaszerzéséért vívott küzdelmükben;

2. *A konferencia felállít* egy el nem kötelezett országokból álló bizottságot, amelynek a feladata lesz kivizsgálni, hogy milyen gyakorlati intézkedésekkel lehet segíteni az izraeli megszállás igája alatt levő arab országokat és népeket;

3. *Újra hangsúlyozza*, hogy igazságos és tartós békét a Közel-Keleten csak a következő alapokon lehet létrehozni:

(a) Izrael teljes mértékben és feltétel nélkül visszavonul minden olyan területről, amelyet 1967 júniusa óta foglalt el;

(b) A palesztin nép visszanyeri nemzeti jogait, és gyakorolja azokat, különös tekintettel az önálló nemzeti állam alapítására vonatkozó jogára;

4. *Újból megerősíti* mindazokat a nemzetközi határozatokat, amelyek kikötik, hogy a 3. pontban említett alapvető követelések teljesí-

tésének egyetlen járható útja az, ha minden erővel az igazságos és tartós béke megteremtésén fáradoznak az államok;

5. *Felhívja* az el nem kötelezett országokat és népeket, hogy szálljanak szembe Izrael makacs törekvéseivel, amelyek arra irányulnak, hogy fenntartsák a „se nem háború, se nem béke” állapotát, mivel ezek a kísérletek lehetetlenné teszik a tartós és igazságos béke megteremtését a Közel-Keleten, és állandóan veszélyeztetik a világbékét, a biztonságot és a stabilitást;

6. *Felhív* valamennyi államot és népet arra, hogy nyújtsanak teljes támogatást az izraeli agresszióval szembeszálló arab országoknak igazságos harcukban, hogy minél előbb véget vethessenek ennek az agresszióknak;

7. *Megbélyegzi* azokat az országokat, amelyek fegyverekkel és pusztító eszközökkel látják el Izraelt. Az el nem kötelezett országok véleménye szerint ezek az államok azért látják el Izraelt ilyen nagy mennyiségű fegyverrel, mert erősíteni akarják Ázsia, Afrika és általában véve a harmadik világ ellen küzdő kolonialista és fajvédő bázist;

8. *Felhívja* valamennyi államot, hogy szüntesse be az Izraelnek nyújtott katonai és anyagi segítséget, s ne küldjön oda szakembereket, mert ellenkező esetben felbátorítja Izraelt az arab területek további megszállására, és kijelenti: amennyiben ezek az államok továbbra is támogatni fogják Izraelt, akkor az el nem kötelezett országok új álláspontot kénytelenek kialakítani az említett államokkal szemben;

9. *Elítéli* Izrael és Dél-Afrika összejátszását, amit csak erősít agresszív politikájuk és fajüldöző jellegük hasonlósága és minden téren megnyilvánuló együttműködésük, ami súlyosan fenyegeti Afrika és Ázsia biztonságát és függetlenségét;

10. *Újból hangsúlyozza*, hogy a Genfi Konvenció előírja a polgári személyek védelmét háború idején, s ez érvényes a megszállt arab területeken fennálló helyzetre is. Éppen ezért felhívja az egyezmény valamennyi aláíróját, hogy szerezzen érvényt annak, kényszerítve Izraelt az egyezmény betartására és valamennyi olyan cselekmény beszüntetésére, amely ellentétes a Genfi Konvencióval;

11. *Elítéli* Izrael terjeszkedő politikáját és minden olyan intézkedését, amely erőszakos területszerzésre, az elfoglalt területek földrajzi, demográfiai és gazdasági jellemvonásainak megváltoztatására és kulturális arculatának elpusztítására irányul; kijelenti, hogy mindezeket a

lépéseket semmisnek és érvénytelennek tekinti, s követeli, hogy Izrael vessen véget ennek a politikának;

12. *Elítéli* Izrael makacs politikáját, amely arra irányul, hogy kész helyzet elé állítsa az arab országokat és népeket, és gyarmati településeket létesítsen a megszállt palesztin és egyéb arab területeken. Ez elentétes a nemzetközi jog alapelveivel, különösen azzal, amely megengedhetetlennek tartja az erőszakos területszerzést. Ez a politika akadályozza az igazságos megállapodás létrejöttét a közel-keleti kérdésben;

13. *Elítéli* Izrael lépéseit a megszállt arab területeken található természeti erőforrások kifizetésére és kirablására és felhívja valamennyi államot, hogy a továbbiakban ne nyújtsanak segédkezet ahhoz, hogy Izrael kiaknázza az arab erőforrásokat;

14. *Izrael*t tartja felelősnek minden olyan lépésért, amelynek célja az elfoglalt arab területek kifizetése és arcultának megváltoztatása;

15. *Felhívja* azokat az el nem kötelezett országokat, amelyek mindaddig még nem szakították meg a diplomáciai, gazdasági és más kapcsolataikat Izraellel, hogy tegyék meg ezt, tekintettel arra, hogy Izrael nem hajlandó eleget tenni az Egyesült Nemzetek Szervezete határozatainak, és tovább folytatja gyarmatosító, agresszív és expanzionista politikáját, amely kihívás a világ közvéleményével szemben;

16. *Felhívja* az el nem kötelezett országokat, hogy tegyenek hatékony intézkedéseket a lehető legszélesebb nemzetközi méretekben, az ENSZ-ben és ügynökségeiben, valamint a különböző nemzetközi szervezetekben és konferenciákon, minél erőteljesebb nyomást fejtsenek ki Izraelre, ha szükségessé válik, lépjenek fel amellett, hogy fosszák meg Izrael

tagságától e szervezetekben.

A palesztin kérdés

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott ötödik konferenciája

Emlékeztetve az el nem kötelezett országok korábbi konferenciáin a palesztin kérdésben hozott határozatokra, és arra, hogy Izrael robbanásig feszült helyzetet teremtett azáltal, hogy folytatja Palesztina kifosztását, és továbbra sem állítja helyre a palesztin népnek a világ összes népe által elismert nemzeti jogait. Ez a magatartás veszélyt és fenyegetést jelent az el nem kötelezett országok területi integritására és biztonságára, valamint a nemzetközi békére és biztonságra nézve;

Újra megerősítik, hogy a palesztin nép törvényes harcot folytat a kolonializmus, a cionizmus és a fajüldözés ellen. Minden lehetséges eszközzel és az ENSZ Alapokmányával összhangban küzd elidegeníthetetlen nemzeti jogainak visszaszerzéséért. Ez a harc a nemzetközi felszabadító mozgalom szerves része;

Újból megismételve, hogy a cionizmussal való összeecsapás lényege a palesztin kérdés;

Megállapítva, hogy Izrael kitartóan ragaszkodik Palesztina megszállásához, s ezzel tagadja a palesztin nép elidegeníthetetlen nemzeti jogait, visszautasítja az ENSZ határozatait, különösen pedig az ENSZ közgyűlésének XXIX. ülészakán hozott 3236. számú határozatot. Ez megengedhetetlen és felháborító módon sérti az ENSZ Alapokmányát és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának az alapelveit, és komolyan veszélyezteti a világbékét;

Figyelembe véve, hogy Izrael visszautasítja az együttműködést az ENSZ közgyűlésének 3376. (XXX) számú határozata alapján felállí-

tott úgynevezett húszas bizottsággal, amely a palesztin nép elidegeníthetetlen jogainak gyakorlását kívánja biztosítani úgy, ahogyan azt az ENSZ közgyűlésének 3236. (XXIX) számú határozata lehetővé teszi. Világos tehát, hogy Izrael továbbra is szembe kíván helyezkedni az egész világ közvéleményének akaratával, és nem szándékozik eleget tenni az ENSZ határozatainak;

Figyelembe véve, hogy Izrael további ENSZ-tagsága ellentétes az ENSZ Alapokmányával, és csak arra bátorítja Izraelt, hogy továbbra se vegye figyelembe a világszervezet határozatait, és lepaktáljon a különböző agresszív, fajüldöző és expanzív politikát folytató rezsimekkel;

Újból megerősítve az ENSZ közgyűlésének 1975. november 15-én hozott 3379. számú határozatát, amely a cionizmust a fajüldözés és faj- megkülönböztetés egyik formájának tekinti;

Elítélve Izrael fajüldöző, expanzív, terrorista politikáját és az arab területek elzsidósítására irányuló kísérleteit, különösen Jeruzsálem és Hebron városával és a bennük található szent ereklyékkel kapcsolatban;

Újból megerősítve azt a véleményét, hogy a fajüldöző uralom Palesztinában, Zimbabweban, Namíbiában és a Dél-afrikai Köztársaságban ugyanazon imperialista forrásból táplálkozik, és eltíporja az emberi szabadságot és méltóságot;

Figyelembe véve, hogy a gazdasági, politikai, technikai és egyéb kapcsolatok fenntartása hozzásegíti Izraelt Palesztina további leigázásához, az ENSZ-határozatok és a világközvélemény akaratának semmibe vételéhez, és expanzív, fajüldöző politikájának a továbbvitelére bátorítja, amelynek eleme az agresszió;

Kifejezve azt a meggyőződését, hogy az a katonai, gazdasági, politikai és erkölcsi támogatás, amelyet Izrael bizonyos államok, mindenképp az Egyesült Államok részéről élvez, bátorítja őt agresszív politikájának folytatására és Palesztina területének további jogtalan bitorlására;

Emlékeztetve a háborús időkben a polgári személyek védelméről szóló 1949-es genfi konvencióra, hangsúlyozza, hogy a cionista izraeli megszálló hatóságoknak is az ebben foglaltakat kellene alkalmazniuk Palesztina területén;

Kifejezve sajnálkozását amiatt, hogy nem sikerült érvényt szerezni az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői 1973-as negyedik, algíri csúcsértekezletén hozott határozatának, amely 8. bekezdésében

felhívja valamennyi tagállamot, hogy szakítsa meg diplomáciai, gazdasági, katonai és kulturális szinten Izraellel fenntartott kapcsolatait, ha még nem tette volna meg, valamint szüntesse be az oda irányuló tengeri és légiközlekedést, az ENSZ Alapokmányának a VII. fejezete értelmében.

A konferencia mindezek alapján a következő döntéseket hozza:

1. Újra megerősíti a palesztin népnek nyújtott teljes és hatékony támogatását abban a harcában, amelyet Palesztinára vonatkozó elidegeníthetetlen nemzeti jogai gyakorlásának visszanyeréséért folytat. Ezek a következőket foglalják magukban:

(a) azt a jogukat, hogy visszatérhessenek hazájukba, és visszakaphassák tulajdonaikat, amint azt az ENSZ határozatai is kimondják;

(b) minden külső beavatkozástól mentes önrendelkezési jogukat, amelyet az ENSZ és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata is biztosít;

(c) azt a jogukat, hogy szabadon gyakorolhassák szuverenitásukat saját országuk területe felett;

(d) azt a jogukat, hogy felállíthassák saját nemzeti hatóságait akarattuk kifejezéseként és nemzeti hovatartozásuk megerősítéseként;

2. Harcot kell indítani minden téren, a legszélesebb nemzetközi méretekben a palesztin nép nemzeti jogainak elismertetéséért és tiszteletben tartásáért. Az el nem kötelezett országok vállalják, hogy minden szükséges lépést megtesznek a célkitűzés megvalósítása érdekében;

3. Felhívja valamennyi el nem kötelezett országot arra, hogy minden lehető eszközzel nyújtson támogatást a palesztin népnek Palesztina cionista fajgyűlölő megszállásának felszámolásáért vívott harcában, egészen addig, amíg teljesen vissza nem nyeri elidegeníthetetlen nemzeti jogait; hangsúlyozza továbbá, hogy a palesztin nép jogainak a biztosítása az előfeltétele a tartós és igazságos béke megteremtésének a Közel-Keleten;

4. Fokozni kell az együttműködést az el nem kötelezett országok mozgalma és a palesztin nép egyetlen törvényes képviselője, a Palesztin Felszabadítási Szervezet között mind kétoldali, mind nemzetközi szinten, Palesztina felszabadításának biztosításáért és annak érdekében, hogy a palesztin nép gyakorolhassa elidegeníthetetlen nemzeti jogait. A palesztin kérdést az el nem kötelezettek mozgalma egyik legfontosabb kérdésének kell tekinteni;

5. Felhívja valamennyi el nem kötelezett országot, hogy tartsák be

mindazokat a határozatokat, amelyeket az el nem kötelezett országok csúcsértekezletei és miniszteri konferenciái hoztak a palesztinai kérdésről, és minél előbb valósítsák meg azokat a gyakorlatban is, különösen ami a fajgyűlölő és cionista Izraellel való diplomáciai, gazdasági, kulturális és műszaki kapcsolatok megszakítását illeti;

6. *Felhív* minden olyan tagállamot, amely még nem tette meg a szükséges lépéseket a Palesztin Felszabadítási Szervezet képviselőjének felállítására fővárosában, hogy minél előbb tegyen intézkedéseket erre vonatkozóan, mert ez az első lépés azon az úton, amely az el nem kötelezett országok és a Palesztin Felszabadítási Szervezet közti kétoldalú kapcsolatok kiépítéséhez vezet;

7. *Elítéli* Izraelt, amiért makacsul semmibe veszi az ENSZ határozatait, különösen azokat, amelyeket az ENSZ közgyűlésének XXIX. és XXX. ülésszakán hoztak, köztük a 3236. számú határozatot, amelyben a világ népei elismerik a palesztin nép elidegeníthetetlen nemzeti jogait;

8. *Elítéli* Izraelt, mivel megsérti az alapvető emberi jogokat a megszállt palesztin területeken, és nem hajlandó érvényesíteni az 1949-es genfi konvenciót, amely kimondja a polgári személyek védelmét háború esetén, ezenkívül zsidósítási politikát folytat a megszállt Palesztina természeti és kulturális arculatának megváltoztatására;

9. *Elítél* minden olyan országot, amely politikai, katonai, gazdasági vagy emberi segítséget nyújt Izraelnek, és követeli tőlük a segítségnyújtás azonnali beszüntetését;

10. *Semmisnek* és érvénytelennek tekinti mindazokat az intézkedéseket, amelyeket Izrael az arab területek demográfiai, földrajzi, társadalmi, kulturális és gazdasági arculatának megváltoztatására tett, beleértve Jeruzsálem és Názáret városok és a galileai övezet elzsidósítására tett kísérleteket. Mindezeket a változtatásokat semmilyen körülmények között sem szabad elismerni;

11. *Felhívással fordul* a konferencia az ENSZ közgyűléséhez: hozzon gyakorlati lépéseket annak érdekében, hogy a jövőben egyetlen állam se vehesse semmibe határozatait. Erre a nemzetközi szervezet megóvása és jövőjének biztosítása, továbbá a nemzetközi békét és biztonságot fenyegető veszély elhárítása végett van szükség;

12. *Felhívja* az el nem kötelezett országokat arra, hogy fejtsenek ki minden lehető eszközzel nyomást Izraelre az ENSZ-ben és annak szakosított szerveiben, beleértve annak a lehetőségét is, hogy szükség esetén megfosszák Izraelt a tagságától;

13. *Felszólítja* az összes el nem kötelezett országot arra, hogy tegyenek eleget a 12. paragrafusnak, s hatalmazzák fel külügyminisztereiket arra, hogy az ENSZ közgyűlésének soron következő, XXXI. ülészakán a palesztin kérdés megvitatásakor működjenek együtt a Palesztin Felszabadítási Szervezet képviselőivel;

14. *Elhatározta*, hogy a palesztin kérdést felveszik az el nem kötelezett országok következő, hatodik csúcsértekezletének napirendi pontjai közé is.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete különbizottságának jelentése a palesztin nép elidegeníthetetlen jogainak gyakorlásáról

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott ötödik konferenciája

Figyelembe véve az Egyesült Nemzetek Szervezetének 3376. (XXX) (S/12090. számú dokumentum) számú határozata alapján létesített ENSZ különbizottság jelentését, amely a palesztin nép elidegeníthetetlen jogainak gyakorlásával foglalkozott,

1. *Megerősíti* a palesztin nép elidegeníthetetlen jogát az önrendelkezésre, beleértve a hazatérés jogát és a nemzeti függetlenséghez való jogot, valamint azt a jogát, hogy önálló, szuverén államot hozzon létre Palesztinában, az Egyesült Nemzetek Szervezete Alapokmányának értelmében;

2. *Jóváhagyja* a bizottság jelentését;

3. *Kéri* az el nem kötelezett országok ENSZ képviselőit, hogy támogassák a jelentést az ENSZ közgyűlésének XXXI. ülésszaka során;

4. *Felszólítja* a közgyűlést, hogy hagyja jóvá a jelentést, és sürgeti az ENSZ megfelelő szerveit, hogy lépjenek azonnali akcióba a bizottság által javasolt végrehajtási programnak megfelelően;

5. *Felkéri* a koordináló irodát, hogy tegye meg a szükséges lépéseket a jelen határozat megvalósítása érdekében.

Javaslat az Indiai-óceán békeövezetté alakítására

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája

Emlékeztetve arra, hogy az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek harmadik, lusakai konferenciáján kezdeményezett és az Algírban megrendezett, negyedik értekezletén kidolgozott, valamint az el nem kötelezett országok limai, külügyminiszteri szintű tanácskozásán továbbfejlesztett javaslat, mely az Indiai-óceáni békeövezet létrehozását célozza, az el nem kötelezettség elvének szellemében készült, beleértve a valódi függetlenség és a békés egymás mellett élés szempontjait is, és teljes egészében megfelel az ENSZ Alapokmányában foglaltaknak;

Újra megerősítve az ENSZ közgyűlésének 2932. (XXVI) számú határozatát, mely az Indiai-óceánt örök időkre békeövezetnek nyilvánítja, valamint a 2992. (XXVII), és 3080. (XXVIII), a 3259. (XXIX) és a 3468. (XXX) számú határozatokat;

Megemlítve, hogy az Indiai-óceán békeövezetté nyilvánításának célja az, hogy megőrizze a nemzeteknek a nemzetközi jog által biztosított jogát az övezet hajózásra való használatához, bizonyos korlátozásokkal a hadihajók és katonai repülőgépekre vonatkozóan, mivel az Indiai-óceán bármely part menti vagy szárazföldi országának szuverenitása, területi integritása és függetlensége elleni fenyegetés vagy erőszak alkalmazása ellentétes az ENSZ Alapokmányában foglalt elvekkel;

Emlékeztetve az ENSZ közgyűlésének 2832. (XXVI) számú határozatára, amely többek között felhívja az Indiai-óceán part menti és

szárazföldi országait, a Biztonsági Tanács állandó tagállamait és az Indiai-óceánon hajózó egyéb országokat, hogy járuljanak hozzá egy katonai szövetségektől mentes általános kollektív biztonsági rendszer kiépítésének az előmozdításához, és erősítsék a nemzetközi biztonságot regionális és nemzetközi együttműködés segítségével;

Abban a meggyőződésben, hogy a nagy katonai hatalmak terjeszkedése és az Indiai-óceánon való haditengerészeti jelenléte, valamint az ennek természetes következményét jelentő katonai támaszpontok, berendezések, utánpótlási tartalékok, nukleáris és tömegpusztító eszközök tárolása, mind veszélyeztetik nemcsak e térség part menti és szárazföldi államainak békéjét, biztonságát, szabadságát és területi integritását, hanem általában a világbékét is;

Mélységesen aggódva annak lehetősége miatt, hogy az indokínai felszabadítási harc történelmi jelentőségű győzelmével Délkelet-Ázsia helyett most Dél-Ázsia válik a nagyhatalmak konfrontációjának központjává, hogy ennek következtében fokozódhat az Indiai-óceánon a feszültség a nagyhatalmak között a tengeri uralomért folyó harc eredményeként.

1. *Megjegyzi*, hogy elvileg az Indiai-óceán part menti és szárazföldi országai és az el nem kötelezett országok között megegyezés született egy Indiai-óceánra vonatkozó konferencia összehívásáról, az ENSZ közgyűlésének 3259. (XXIX) és 3468. (XXX) számú határozatai értelmében azzal a céllal, hogy a gyakorlatba is átültessék az Indiai-óceánt békeövezetté nyilvánító határozatot;

2. *Sajnálkozását* fejezi ki amiatt, hogy a számtalan felhívás ellenére néhány nagyhatalom és nagyobb tengeri hatalom nem hajlandó együttműködni az Indiai-óceán part menti és szárazföldi országaival és az ad-hoc bizottsággal a nyilatkozat célkitűzéseinek megvalósítása érdekében;

3. *Mélységesen elítéli* a Diego Garcia szigetihez hasonló idegen katonai támaszpontok létesítését, fenntartását és növelését, a nagyhatalmak rivalizálásának kiterjesztését az Indiai-óceán part menti és szárazföldi országai politikai biztonságának és gazdasági jólétének a rovására, s felszólít minden országot e támaszpontok felszámolására;

4. *Sürgeti* az Indiai-óceán part menti és szárazföldi országait, hogy adjanak biztosítékot arra, hogy berendezéseiket nem fogják hadihajók és katonai repülőgépek, különösképp a nagyhatalmak hajói és repülőgépei olyan célokra használni, amelyek összeegyeztethetetlenek e tér-

ség államai szuverenitásának és területi sérthetetlenségének elveivel, s amelyek veszélyeztethetik a békét és biztonságot a világnak ebben a térségében;

5. *Felhívja* a nagyhatalmakat, hogy tartózkodjanak minden olyan tevékenységtől, amely akadályozhatná az Indiai-óceán békeövezetté alakításáról szóló nyilatkozat végrehajtását; szüntessék be katonai vetélkedésük esztelen eszkalációját és számolják fel az Indiai-óceán térségében levő katonai és tengerészeti támaszpontjaikat, berendezéseiket és felszereléseiket, és vessenek véget a nukleáris és más tömegpusztító fegyverek tárolásának a térségében.

6. *Azt a döntést hozza*, hogy összpontosított akciót fog indítani az ENSZ közgyűlésének XXXI. ülészakán az ad-hoc bizottsággal és az Indiai-óceán part menti és szárazföldi államainak csoportjával karöltve az Indiai-óceán békeövezetté alakítását célzó nyilatkozat megvalósításáért, s azon belül is első lépésként az Indiai-óceánnal foglalkozó konferencia összehívásáért.

Leszerelés

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői, Miután áttekintették a leszerelés kérdéseit és különösen a fegyverkezési verseny folytatásának és fokozásának negatív hatását a nemzetközi békére és biztonságra, valamint a gazdasági fejlődésre;

Meg vannak győződve arról, hogy az el nem kötelezett országoknak fokozott erőfeszítéseket kell tenniük a leszerelési kérdés mielőbbi megoldásának elősegítésére;

Elhatározták, hogy minden tőlük telhetőt megtesznek annak érdekében, hogy erősítsék az Egyesült Nemzetek Szervezetének szerepét és befolyását a leszerelési kérdések megoldását célzó tárgyalásokon;

Meg vannak győződve arról, hogy egy átfogó és közös megegyezésen alapuló intézkedési program elengedhetetlen feltétele az igazi leszerelési folyamat megkezdésének, különösen ami a nukleáris leszerelést, és a nemzetközi ellenőrzésen alapuló általános és teljes leszerelést illeti;

Emlékeztetni szeretnének arra, hogy már az el nem kötelezett országok első csúcsertekezlete javasolta az ENSZ közgyűlése rendkívüli ülésszakának összehívását a leszerelési világkonferencia ügyében.

A konferencia résztvevői ezek alapján a következő határozatokat hozzák a leszerelés kérdésében:

1. *Felszólítanak* minden államot az atomfegyverek használatának, gyártásának és felhalmozásának azonnali betiltására. Az atomhatalmaktól azt kéri, hogy (a) ne használjanak atomfegyvert, illetőleg ne fenyegetsenek atomfegyver használatával egyetlen atomfegyverrel nem rendelkező államot sem; (b) szüntessék be az összes atomfegyver-kísérletet; (c) tegyenek intézkedéseket az atomfegyvereknek az atom-

fegyverrel nem rendelkező államok területéről való kivonására; (d) támogassák azokat a törekvéseket, amelyek az atommentes övezetek és békeövezetek létrehozására irányulnak, illetőleg tartsák tiszteletben ezeket az övezeteket;

2. *Követelik* a vegyi fegyverek gyártásának és felhalmozásának azonnali betiltását, valamint valamennyi tömegpusztító fegyver betiltását, beleértve mindenfajta új tömegpusztító fegyver gyártását és tárolását is;

3. *Követelik* a fegyverkezési verseny beszüntetését, a napalmbomba és más gyújtófegyverek, valamint minden olyan hadieszköz használatának a betiltását, amelyektől a polgári lakosság a legtöbbet szenved;

4. *Felszólítanak* minden érdekelt államot arra, hogy kezdjenek azonnali tárgyalásokat az idegen katonai támaszpontok fokozatos felszámolásáról és az idegen haderők visszavonásáról, köztük is első sorban azoknak az országoknak a területéről, ahol azok akarata ellenére tartózkodnak;

5. *Felkéri* az Egyesült Nemzetek Szervezetét, hogy hívjon össze rendkívüli közgyűlést a leszerelés kérdésének megvizsgálására és egy leszerelési akcióprogram kidolgozására;

6. *Végül felszólítást* tesznek közzé a leszerelési világkonferencia mielőbbi összehívására annak érdekében, hogy a világ közelebb kerüljön a szigorú nemzetközi ellenőrzés mellett végrehajtandó általános és teljes leszerelés alapvető kérdéseinek megoldásához.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői

Újra megerősítve, hogy országaik hűek kívánnak maradni az Egyesült Nemzetek Szervezete Alapokmányának elveihez és célkitűzéseiseihez;

Hangsúlyozva, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete – számos nehézség, probléma és a rá nehezedő nyomás ellenére – pozitív eredményeket ért el a nemzetközi béke és biztonság fenntartásában, a gyarmatosítás felszámolásában, sok égető nemzetközi probléma megoldásában, a békés és igazságos együttműködés kialakításában a nemzetközi kapcsolatok számtalan területén, és az alapvető szabadságjogok védelmében;

Kifejezve afeletti meglegedésüket, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete kiállta az idők próbáját és ma már szinte egyetemes testület, amely figyelmét az emberiség olyan sürgető szükségletei felé fordította, mint amilyen például a jelenlegi egyenlőtlen nemzetközi politikai és gazdasági kapcsolatok megváltoztatása és a békén, az igazságon és valamennyi ország egyenlőségén alapuló új rendszer létrehozása a nemzetközi kapcsolatok terén;

Emlékeztetve arra, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete nagymértékben hozzájárult számos haladó elv elfogadásához, elsősorban azokról az elvekről van szó, amelyeknek szabályozniuk kellene valamennyi ország kapcsolatát, valamint azokról a határozatokról, amelyek meghatározzák az agresszió fogalmát és egyebeket;

Aláhúзва, hogy az el nem kötelezett országok nagymértékben hozzájárultak az ENSZ ilyen irányú fejlődéséhez, és különösen aktívan kivették részüket az imperializmus, a kolonializmus és a neokolonializ-

mus, valamint a fajüldözés és az idegen uralom egyéb fajtái elleni harcból;

Figyelembe véve, hogy valamennyi állam kormányának állandó kötelessége az aktív részvétel az Egyesült Nemzetek Szervezete elveinek és célkitűzéseinek megvalósításában és a világszervezet rangjának megóvása a világ népeinek közösségében,

1. *Kifejezik* készségüket, hogy további erőfeszítéseket tegyenek az Egyesült Nemzetek Szervezete szerepének, erejének és hatékonyságának növelésére a nemzetközi kérdések rendezésében. Meggyőződésük, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetét egyetemlegesen támogatni kell, mivel a világszervezet az államok közötti igazságos és békés együttműködés fő demokratikus eszköze, és éppen ezért felszólítanak minden államot annak biztosítására, hogy az ENSZ ilyen szellemben működjék;

2. *Határozottan ellenzik* azokat a szervezett kampányokat és a nyomás, valamint a fenyegetés egyéb formáit, amelyek arra irányulnak, hogy rontsák az Egyesült Nemzetek Szervezete egész rendszerének a hitelét. Ellenzik továbbá mindazokat az irányzatokat és kísérleteket, amelyek arra irányulnak, hogy mellőzzék vagy korlátozzák az Egyesült Nemzetek Szervezetének részvételét mindazoknak a nemzetközi problémáknak a megoldásában, amelyek valamennyi országot érintik;

3. *Mélységesen aggasztja* a konferencia résztvevőit az, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének számos határozatát és döntését nem sikerült a gyakorlatban megvalósítani, elsősorban azért nem, mert egyes országok következetesen kivonják magukat e határozatok végrehajtása alól, sőt, tartósan megsértik az Egyesült Nemzetek Szervezetének elveit és határozatait. Felszólítanak minden államot, hogy működjenek közre e határozatok megvalósításában;

4. *Hangsúlyozzák* a közgyűlés szerepe további erősítésének jelentőségét és az a véleményük, hogy a közgyűlésnek még inkább olyan fórummá kell válnia, amely meghatározza az égető nemzetközi problémák rendezési elveit és módszereit;

5. Felszólítja a Biztonsági Tanácsot, hogy tegyen megfelelő és hatékony lépéseket az ENSZ Alapokmányában foglalt felelősségének megfelelően a nemzetközi béke és biztonság erősítésére, kiváltképp az agresszió, az idegen megszállás, az intervenció és a beavatkozás, a fajüldözés és az apartheid ellen, a nemzetközi válságok igazságos ren-

dezése érdekében, az Egyesült Nemzetek Szervezete elveinek és célkitűzéseinek megfelelően, figyelembe véve az ENSZ közgyűlésének idevágó határozatait. Ebben az összefüggésben kifejezik azt a véleményüket, hogy a vétójogot nem szabad felhasználni halaszthatatlan akciók akadályozására és meggátolására, ideértve az Egyesült Nemzetek Szervezete elveinek és döntéseinek felháborító megsértése ellen irányuló szankciókat;

6. *Figyelembe véve*, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének mielőbb egyetemes világszervezetté kell válnia, teljes támogatásukról biztosítják Angola és Vietnam tagfelvételi kérelmét;

7. *Megelégedéssel nyugtázzák*, hogy az ENSZ közgyűlése XXX. ülészakának 3499. (XXX) számú határozata értelmében kibővített formában újra összehívják az ENSZ Alapokmányáról tárgyaló különbizottságot a szervezet nemzetközi szerepének erősítésére. Felkérik valamennyi el nem kötelezett országot, hogy egyeztessék nézeteiket és tegyenek javaslatot a bizottságnak arra, hogyan tehet az Egyesült Nemzetek Szervezete fokozottabban eleget eredeti célkitűzéseinek.

A vétójog alkalmazásáról

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája

Szem előtt tartva az Afrikai Egység Szervezete állam- és kormányfőinek 1976. június 24. és július 3. között Port-Louisban (Mauritius) tartott közgyűlésén elfogadott határozatot;

Megerősítve, hogy tiszteletben tartják és támogatják az Egyesült Nemzetek Szervezetének Alapokmányát, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát és az önrendelkezési jogot;

Felismerve azt, hogy még mindig sok nép szenved a kolonializmus és az idegen elnyomás igája alatt, s önrendelkezési joguk érvényesítését, függetlenségüket a Biztonsági Tanács egyes állandó tagjainak vétója akadályozza;

Felismerve továbbá, hogy a jelenlegi nemzetközi helyzet szükségessé teszi az Egyesült Nemzetek Szervezete Alapokmányának felülvizsgálatát;

Hangot adva azon meggyőződésüknek, hogy valamennyi ENSZ-tag-állam a szervezet egyetemességével összhangban, az államok közti egyenlőség elvének alkalmazása érdekében felelősséggel tartozik a nemzetközi béke és biztonság megőrzéséért,

1. *Hangsúlyozza*, hogy a békét és biztonságot csak nemzetközi felelősségvállalással lehet megőrizni, s ez megkívánja a világ valamennyi országának és népének részvételét az ENSZ-határozatoknak megfelelően a nemzetközi béke és biztonság erősítésében;

2. *Kifejezi* azt a véleményét, hogy a nagyhatalmak hegemoniája a Biztonsági Tanácson belül és vétójoguk használata csökkenti az Egye-

sült Nemzetek Szervezetének tekintélyét és határozatainak a jelentőségét a világ közvéleménye előtt;

3. *Felszólít* minden ENSZ-tagállamot arra, hogy tegyen meg minden erőfeszítést az ENSZ Alapokmányának felülvizsgálatára, különös tekintettel a Biztonsági Tanács állandó tagjainak vétójogára;

4. *Felkéri* valamennyi el nem kötelezett országot, hogy folytasson harcot az Egyesült Nemzetek Szervezete Alapokmányának módosításáért azzal a céllal, hogy biztosíthassák érdekeiket és siker koronázza törekvéseiket, továbbá hogy megvalósuljon az ENSZ-tagállamok közötti egyenlőség elve.

Határozat Angola ENSZ-tagfelvételi kérelméről

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik csúcsértekezlete

Megdöbbenéssel nyugtázva az Amerikai Egyesült Államoknak az ENSZ Biztonsági Tanácsában elfoglalt álláspontját az Angolai Népi Köztársaság ENSZ-tagfelvételi kérelmével kapcsolatban;

Emlékeztetve az ENSZ Alapokmányára, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára és az államok önrendelkezésének, egyenlőségének és szuverenitásának elvére;

Figyelembe véve valamennyi nép azon jogát, hogy védje, szilárdítsa országa nehezen megszerzett függetlenségét, szuverenitását és területi sérthetetlenségét;

Figyelembe véve, hogy az Angolai Népi Köztársaság teljes jogú tagja az Afrikai Egység Szervezetének és az el nem kötelezett országok mozgalmának, és azt, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete tagállamainak mintegy kétharmada *de jure* elismerte;

Figyelembe véve valamennyi nép azon jogát, hogy védje, szilárdítsa ja az Angolai Népi Köztársaság ENSZ-tagfelvételi kérelmére sérti az ENSZ Alapokmányának szellemét és figyelmen kívül hagyja az egyetemesség elvét. Ez a vétó kihívás az egész el nem kötelezett mozgalommal szemben,

1. *Mélységesen elítéli* az Amerikai Egyesült Államok anakronisztikus álláspontját, amellyel felrúgja a nemzetközi jog alapelveit, és beavatkozik az Angolai Népi Köztársaság belügyeibe;

2. Felhívja valamennyi el nem kötelezett országot, hogy kollektívan támogassa Angola ENSZ-tagfelvételi kérelmét;

3. Sürgősen felszólítja az Egyesült Nemzetek szervezetének valamennyi tagállamát, hogy támogassák az Angolai Népi Köztársaság ENSZ-tagfelvételi kérelmét.

Hírügynökségek szervezete

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek ötödik konferenciája

Emlékeztetve az el nem kötelezett országok 1973-ban Algírban tartott, negyedik konferenciáján elfogadott gazdasági együttműködési akcióprogram rendelkezéseire;

Tekintetbe véve az el nem kötelezett országok 1975-ben Limában tartott értekezletének VI. számú határozatát, amelyben az érintett országok meglelégedéssel vették tudomásul azokat az eredményeket, amelyeket az el nem kötelezett országok közti együttműködés előmozdításában, a tömegkommunikációs eszközök fejlesztése terén elértek, beleértve az el nem kötelezett országok hírügynökségeinek szervezetét, amely 1975 januárjában kezdte meg működését. E tekintetben Tunézia játssza a koordináló szerepet;

Emlékeztetve az 1976 márciusában Tuniszban tartott nemzetközi szimpózium jelentésére és javaslataira az el nem kötelezett országok közti információcsere fejlesztésének lehetőségeiről, a konferencia elismeréssel adózik a jelentésnek;

Melelégedéssel nyugtázva azokat a fontos döntéseket, amelyeket az el nem kötelezett országok tájékoztatásügyi minisztereinek 1976. július 8. és 13. között Új-Delhiben tartott értekezletén hoztak, s amelyek nagy lépést jelentenek előre az el nem kötelezett országok közötti együttműködésben az információcsere és tömegkommunikáció terén;

Meggyőződve arról, hogy szükség van az el nem kötelezett országok kormány szintű koordinációs tanácsának felállítására, amely kidolgozná e téren az együttműködést és koordinációt megfelelően szolgáló intézkedéseket;

Megerősítve az el nem kötelezett országok eltökélt szándékát, hogy fokozzák a kölcsönös együttműködést ezen a téren is,

1. *Üdvözlí és jóváhagyja* az el nem kötelezett országok Új-Delhiben tartott miniszteri konferenciájának nyilatkozatát és döntéseit, ami fontos lépés az el nem kötelezett országok közti együttműködés felé, s ezek révén meg lehet valósítani a hírek és információk kiegyensúlyozott és valóságghú továbbítását a világ népei számára;

2. *Helyesli* az el nem kötelezett országok hírügynökségi szervezésének létrehozását és a határozat szerint 15 tagú egyeztető bizottság megalakítását. Az egyeztető bizottság további tagokat is felvehet sorraiba, amennyiben ez a bizottság tevékenységének hatékonyabbá tétele szempontjából kívánatosnak látszik;

3. *Elfogadja* az együttműködési akcióttervet az információcsere és a tömegkommunikációs eszközök terén az el nem kötelezett országok Új-Delhiben tartott miniszteri értekezletén elfogadott 12/A dokumentumának értelmében, figyelembe véve a tuniszi szimpózium javaslatait;

4. *Helyesli* egy az érintett államok kormány szintű képviselőiből álló egyeztető tanács felállításának a gondolatát. Ennek célja az, hogy megvizsgálja a hírterjesztés terén eddig hozott döntések megvalósítását, és döntéseket hozzon további politikai, hivatalos és szakértői szintű összejövetelek és tanácskozások összehívásáról, az információ és a tömegkommunikációs eszközök terén való együttműködés kiterjesztése érdekében;

5. *Úgy dönt*, hogy a kormányközi egyeztető tanács 15 tagú testület lesz, amely a földrajzi képviselet, a folytonosság és a váltakozó sorrendiség elvei alapján működik. Az egyeztető tanács ülésein bármelyik el nem kötelezett ország részt vehet;

6. *Jóváhagyja* egy tizenkét tagú szakértő csoport felállítását, amely Bagdadban fogja tartani első ülését. E tanácskozás célja a távközlési tarifák felülvizsgálása és a kölcsönös kommunikációs lehetőségek javítása lesz. Ennek során figyelembe veszik az el nem kötelezett országok Új-Delhiben tartott miniszteri értekezletének A/5-ös dokumentumában foglaltakat.

7. *Sürgeti* a fent említett határozatok mielőbbi végrehajtását.

A művészeti kincsek és régi kéziratok visszaszolgáltatása azoknak az országoknak, amelyekből elrabolták

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája

Hangsúlyozva az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata és az Afrikai Kulturális Megegyezés elveit, amelyek kimondják, hogy minden államnak jogában áll visszaszereznie a tőle elrabolt művészeti kincseket és kéziratokat;

Utalva az UNESCO 1970. november 14-i, tizenhatodik ülészakán hozott megegyezésre;

Kifejezve azon meggyőződését, hogy minden államnak jogában áll visszakapnia művészeti kincseit és kézirateit, amelyek kulturális örökségének szerves részét képezik,

1. *Emlékeztet* az iszlám országok külügyminisztereinek Isztambulban (Törökország) tartott, VII. értekezletén hozott határozat kikötéseire;

2. *Újra megerősíti* az ENSZ közgyűlése 3187. (XXVIII) és 3391. (XXX) számú határozatainak rendelkezéseit arról, hogy a művészeti kincseket és kéziratokat vissza kell szolgáltatni azoknak az országoknak, amelyekből annak idején elrabolták őket;

3. *Sürgősen felkér* minden államot, amely ilyen elidegenített művészeti kincsek és kéziratok birtokában van, hogy azonnal juttassa vissza azokat származási országaikba;

4. *Felkéri* azt az UNESCO által kinevezett szakértői bizottságot, amelynek a feladata ezeknek a művészeti kincseknek és kéziratoknak a visszajuttatása eredeti tulajdonosaikhoz, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket ebben az értelemben.

A mártírok emlékezete

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája

Emlékeztetve azokra a repressziókra és mérszárlásokra, amelyeket a dél-afrikai rezsim hajtott végre 1976 júniusában Soweto és Johannesburg külvárosainak békés lakossága ellen;

Üdvözölve a Biztonsági Tanács 392. (1976) számú határozatát, amely elítélte ezt a vérontást és megbélyegezte miatta a dél-afrikai fajüldöző rezsimet,

Élesen elítéli a dél-afrikai fajüldöző rezsimet, megbélyegzi barbár tetteit, követeli az ENSZ valamennyi ellene hozott határozatának végrehajtását, és a kötelező szankciók betartását, felhív az el nem kötelezett országok összefogásának támogatására ez ellen a bűnös rezsim ellen, és felhívja azokat az ENSZ-tagállamokat, amelyek még mindig fenntartják diplomáciai, gazdasági, konzuláris és kulturális kapcsolataikat ezzel a rezsimmel, hogy haladéktalanul vessenek véget a dél-afrikai fajüldöző rezsimmel való együttműködés minden formájának;

Lerója tiszteletét valamennyi szabadságszerető hős mártír előtt, akik az önkényes gaztettek és gyilkosságok áldozataivá váltak e vérontás során;

Lerója tiszteletét Palesztina, Chile, Angola, Mozambik, Vietnam, Laosz, Kambodzsa hősei és a világ többi szabadságszerető népének mártírjai előtt is, s ünnepélyesen felszólít mindenkit, hogy őrizze meg S. W. R. D. Bandaranaike, Patrice Lumumba, Eduardo Mondlane, Amílcar Cabral és Salvador Allende emlékét, nem felejtí az igazságért

és emberi méltóságért vállalt áldozatukat, és dicső tetteknek tekinti az elnyomás elleni hősiei küzdelmüket. A szabadság úttörői, az áldozatvállalás szimbólumai ők, nevük világító fáklya az elnyomott népek számára, akik az ő példájukat követve akarják megszabadítani a jövő nemzedékeit az elnyomástól és sötétségtől.

A koreai kérdés

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája nagy figyelmet szentelt annak a ténynek, hogy Korea már hosszú ideje mesterségesen ketté van osztva, s a feszültség napról napra súlyosbodik. Bármely pillanatban olyan kritikussá válhat a helyzet, hogy kitörhet az új háború.

Az imperialisták Dél-Koreát katonai támaszponttá változtatták agresszív terveiknek és nukleáris támadó szándékuknak megfelelően, egyre nagyobb mértékben juttatnak Dél-Koreába fegyveres erőket és tömegpusztító fegyvereket, köztük atomfegyvereket is, és agresszióval fenyegetik a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságot. Háborús előkészületeket tesznek és megszakítás nélkül folytatják katonai provokációikat, miközben kijelentik, hogy nem haboznak adott esetben atomfegyvereket is bevetni.

Ha a Korea elleni imperialista agressziós terveket nem sikerül meg hiúsítani, háború fog kitörni Koreában, amely kiterjedhet egész Ázsiára, sőt, az egész világra is.

Teljesen alaptalan az imperialistáknak az az érvelése, hogy azért van szükség idegen csapatok állomásoztatására és idegen katonai támaszpontokra Dél-Koreában, mert fenn kell tartani az „erőegyensúlyt” a Távol-Keleten, és ezért Koreának megosztottnak kell maradnia.

Az el nem kötelezett országok nem engedhetik meg, hogy az imperialisták kényük-kedvük szerint játsszanak a kis országok sorsával, s nem engedhetik meg egyetlen országnak sem, hogy katonai támaszpontokat állítson fel és beavatkozzon más országok belügyeibe.

Az idegen csapatoktól megszállt Dél-Koreában fasiszta elnyomás dühöng és durván, lábbal tiporják a nép legelemibb demokratikus és szabadságjogait.

A konferencia úgy véli, hogy Koreában a súlyossá vált feszültség felszámolása, az új háború veszélyének a megszüntetése és az ország békés és önálló újraegyesítése sürgős feladat, amely többé nem tűr halasztást. Mind a világbéke, mind a nemzeti önrendelkezés biztosítása érdekében ezt a feladatot haladéktalanul el kell végezni. A konferencia ezért a következőket határozza:

1. Arra az álláspontra helyezkedik, hogy Koreában azonnali hatállyal megálljt kell parancsolni azoknak az imperialista mesterkedéseknek, amelyek a háború kirobbantását célozzák; a Dél-Koreába bevitt valamennyi harci eszközt és fegyvert, beleértve az atomfegyvereket is, valamint az ott állomásozó idegen csapatokat ki kell vonni, fel kell számolni az idegen katonai támaszpontokat és a koreai katonai fegyverszüneti egyezményt békekötésnek kell felváltania;

2. Korea újraegyesítését magának a koreai népnek kell megvalósítania tárgyalások, elsősorban a Nagy Nemzeti Kongresszus révén, amely széles kereteket nyújt a nép akaratának az érvényesülésére, minden idegen beavatkozástól mentesen, az 1972. július 4-i „Észak és Dél közös nyilatkozatában” kinyilvánított három elv, a függetlenség, a békés újraegyesítés és a nagy nemzeti egység szellemének megfelelően. Éppen ezért a konferencia szolidaritását fejezi ki a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság kormánya és az egész koreai nép iránt, s támogatásáról biztosítja őket az ország független és békés újraegyesítésének megvalósításáért vívott harcukban.

3. Az el nem kötelezett országok egységes akció keretében fognak fellépni a nemzetközi szervezetekben és a nemzetközi konferenciákon annak érdekében, hogy szembeszálljanak az új koreai háború kirobbantásán fáradozó imperialista mesterkedésekkel, és megakadályozzák minden államot abban, hogy segítséget nyújtson Korea kettéosztottságának fenntartásához és az újraegyesítés megakadályozásához. Síkra szállnak Korea független és békés újraegyesítéséért.

Határozat a konferencia elnökének mandátumáról

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája

Kifejezve mélyszéles elismerését a vendéglátó kormány által nyújtott kitűnő rendezésért és lehetőségeikért, valamint Sri Lanka népének és kormányának forró vendégszeretetéért és barátságáért, ami nagymértékben hozzájárult a konferencia sikeréhez;

Megihletve Sirimavo R. D. Bandaranaike asszony őexcellenciája, Sri Lanka miniszterelnöke kiváló megnyitó beszédétől, amelyben újra kifejtette az el nem kötelezettek mozgalmának elveit, és odaadó támogatásáról biztosította a haladás, az igazságosság, és a világbéke ügyéért vívott harcot, valamint a fejlődő országok ügyét, népeik jobb életkörülményeinek megvalósításáért folytatott küzdelmét;

Tudatában annak, hogy milyen jelentős mértékben járult hozzá Bandaranaike asszony e mozgalom sikereihez azzal, hogy részt vett mind az öt eddig megtartott csúcsertekezleten, a második konferencia egyik létrehozója és a jelenlegi, ötödik csúcsertekezlet házigazdája, számtalan sikeres békekezdeményezés elindítója volt. Köztük az Indiai-óceán békeövezetté alakításának javaslata is tőle ered. Számtalanszor tett tanúságot javaslataival és indítványaival a fejlődő országok ügye iránti odaadásáról. Ezt tanúsítja például a mezőgazdasági fejlesztési alap, a Hetvenhetek Csoportja titkárságának felállítása, a fejlődő országok együttműködése a szakemberképzés terén stb.;

Emlékeztetve arra, hogy az el nem kötelezett országok állandóan erőfeszítéseket tesznek a béke és a társadalmi igazságosság megteremtésére, a feszültséget okozó tényezők felszámolására és az új gazda-

sági rend létrehozására a különböző nemzetközi fórumokon folytatott tárgyalásokon annak érdekében, hogy előmozdítsák az általános enyhülést és a békés egymás mellett élést;

Figyelembe véve az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek kijelentéseit, amelyeket az ötödik, colombói (Sri Lanka) konferencián tettek, kifejezésre juttatva azt az óhajukat, hogy ezeket az erőfeszítéseket újult erővel kell folytatni valamennyi nemzetközi fórumon,

Háláját és nagyrabecsülését fejezi ki a csúcsértekezlet elnökének, Sirimavo R. D. Bandaranaike asszony őexcellenciájának, Sri Lanka miniszterelnökének, hadügy-, külügy- és tervezésügyi miniszterének, amiért olyan kitűnően irányította a konferencia tanácskozásait.

Ugyanakkor megbízza soros elnökét azzal a feladattal, hogy a jelen konferencia megállapításait és döntéseit tárja az ENSZ közgyűlésének következő, XXXI. ülásszaka elé.

Határozat a fejlődő országok közös bankjának felállításáról

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek konferenciája *Emlékeztetve* az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek negyedik konferenciáján, valamint az el nem kötelezett országok külügyminisztereinek Georgetownban és Limában rendezett értekezletein hozott határozatokra, amelyek értelmében erősíteni és fejleszteni kell az el nem kötelezett és más fejlődő országok közti pénzügyi és valutáris együttműködést;

Felismerve, hogy az el nem kötelezett és más fejlődő országok közötti pénzügyi és valutáris együttműködés a gazdasági együttműködés fontos aspektusa és a kollektív önállóság fogalmának gyakorlati ki-fejeződése;

Annak tudatában, hogy a jelenlegi nemzetközi valuta- és pénzrendszer a fejlett országok ellenőrzik és saját érdekeiknek megfelelően irányítják, az el nem kötelezett és más fejlődő országok rovására, továbbá, hogy ez a rendszer a gyarmatosítás korának és a fejlődő országok imperialista kizsákmányolásának a terméke;

Annak tudatában, hogy a valutáris és pénzügyi tevékenységet még számos el nem kötelezett és fejlődő országban a fejlett országok nemzetek feletti pénzügyi csoportosulásai ellenőrzik, amelyek extraprofitot nyernek és visznek ki ezekből az országokból, s ugyanakkor irányításuk alatt tartják és eltorzítják a fejlődő országok kereskedelmi és gazdasági rendszerét;

Megjegyezve, hogy az el nem kötelezett és más fejlődő országok egy közös bankintézet szilárd üzletkötési mechanizmusának hiányában teljes mértékben meg vannak fosztva attól, hogy kölcsönösségi alapon

részesedhessenek a fejlődő országok bank- és egyéb pénzügyi üzletében;

Annak tudatában, hogy az el nem kötelezett és más fejlődő országok képesek rá és politikailag eltökélték, hogy közös erejüket a nemzetközi pénz- és valutarendszer fölötti befolyásuk növelésére mozgósítják;

Számba véve, hogy az el nem kötelezett és más fejlődő országok közti szubregionális, regionális és interregionális pénzügyi és valutáris együttműködés egyre fokozódik, a kliring-mechanizmusok és fizetési megegyezések, a központi bankok közti kooperáció és a nemzeti kereskedelmi bankok közti kapcsolatok formájában;

Felismerve, hogy az el nem kötelezett és más fejlődő országok közti gazdasági együttműködésnek most már új szakaszba, a konkrét javaslatok végrehajtásának a szakaszába kell lépnie, továbbá, hogy az el nem kötelezett és más fejlődő országok nemzeti kereskedelmi bankrendszerei megfelelő keretet biztosítanak a fejlődő országok közti multinacionális bankvállalkozás létrehozására;

Tekintettel arra, hogy a fejlődő világban számos gazdaságilag kiaknázható lehetőség rejlik és ehhez a multinacionális bankvállalkozás nagy segítséget tudna nyújtani. Ilyen segítség például a fejlődő országok közötti közvetlen kereskedelem finanszírozása, kereskedelmi hajóflották kiépítése, ipari és mezőgazdasági tervezetek, árutárolás, előnyös rövid lejáratú fizetési kiegyenlítések stb.;

Tekintettel arra a szerepre, melyet az ilyen multinacionális bankvállalkozások játszhatnak annak érdekében, hogy a fejlődő országok minél hatékonyabban ellenőrizhessék a nemzetközi valutarendszert és hozzájárulhatnak a nemzetközi fizetőképesség új rendszerének kifejlesztéséhez, valamint a fejlődő világ valutatartalékainak felhalmozásában;

Felismerve annak szükségességét, hogy a fejlődő országok maguk képezzék ki nemzetközi bankszakembereiket és rendelkezzenek egy olyan intézettel, amely kutatási és fejlesztési programok kidolgozásával segíti a fejlődő országok közti fokozott gazdasági együttműködést;

Megállapítva, hogy a fejlődő országok multinacionális bankvállalkozása révén a kereskedelemben és pénzügyekben új kapcsolatokat lehet létrehozni, ha az egyes fejlődő országokban bankfiókokat állítanak fel, amelyek versenyképesek a fejlett országok hasonló intézményeivel és

egy általuk ellenőrzött intézményen keresztül a fejlődő országok tapasztalatokat szereznek a nemzetközi bankügyletekben,

Úgy dönt, hogy tanulmányozni kell a fejlődő országok bankjának kérdését és az el nem kötelezett országok szakértő csoportjának meg kell vizsgálnia ezt a kérdést, majd javaslatokat kell tennie a bank felállításának és működésének feltételeit illetően, beleértve a multinacionális bankvállalkozás működési szabályzattervezetét is, valamint az egyes országokon belüli jogi státusát.

Határozat az új nemzetközi valutarendszerről

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek ötödik konferenciája

Felismerve, hogy a fejlett országok érdekeinek megfelelően kialakított nemzetközi gazdasági rendszerben a fejlődő országok nincsenek egyenrangúan képviselve, s ez a körülmény fenyegeti az el nem kötelezett országok politikai szuverenitását és gazdasági függetlenségét;

Felismerve továbbá, hogy ezen belül is a legnagyobb fenyegetést a vezető fejlett országok valutáinak nemzetközi tartalékalapként való elfogadása jelenti, mivel ezáltal e valuták kibocsátó országainak gazdasági hatalma mértéktelenül megnövekszik, és ők mentesülnek azoktól a gazdasági és adminisztrációs tennivalóktól, amelyek valamennyi más ország számára kötelezőek, így a teljes likviditás a szükségletekhez képest eltorzul;

Megállapítva, hogy a tartalékvaluták felhalmozódása likviditási robbanást váltott ki az utóbbi években, s ez megghiúsította azokat a kísérleteket, amelyeket a globális likviditásnak az SDR-en keresztül való ellenőrzésére tettek. A tartalékvaluta-felhalmozódás csak szerény mértékben érintette a fejlődő országokat és azoknak akadálytalan terjeszkedése, akiknek a jelenlegi nemzetközi valutarendszerben erre lehetőségük van, lényegében kizárja, hogy az SDR legyen a fő tartalékalap, amint azt a nemzetközi közösség óhajtaná;

Elfogadva azt, hogy az új nemzetközi valutarendszer megteremtése felé haladás összhangban áll az új nemzetközi gazdasági renddel és megköveteli, hogy az el nem kötelezett és más fejlődő országok jogszerűen gyakorolják ellensúlyozó szerepüket,

1. *Úgy határoz,* hogy folytatni kell az el nem kötelezett és más fejlődő országok gazdasági potenciálja által támogatott ellensúlyozó valuta létrehozására irányuló munkát;

2. *Úgy határoz,* hogy e döntés végrehajtásához a szükséges technikai tanulmányokat az el nem kötelezett és más fejlődő országok pénzügyminiszteri konferenciájának felügyelete alatt kell elvégezni.

A fejlődő országok és a fejlett országok közötti gazdasági kapcsolatokról szóló határozat

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája

Figyelembe véve a nemzetek közötti igazságos és egyenlő kapcsolatok elvét, és emlékeztetve arra, hogy az új nemzetközi gazdasági rend felállításáról szóló nyilatkozat az alapja a népek és nemzetek gazdasági kapcsolatainak;

Az el nem kötelezettek mozgalmának célkitűzéseitől *vezérelve* elhatározta, hogy folytatni fogja erőfeszítéseit a népek gazdasági függetlenségéért és azért, hogy szabadon rendelkezzenek természeti forrásaik fölött minden idegen befolyástól mentesen;

Megismételve azt a felhívást, hogy az el nem kötelezett országok gazdasági színvonalának emelése érdekében folytatni kell az erőfeszítéseket az el nem kötelezett országok negyedik, algíri csúcsértekezletén elfogadott gazdasági határozatok és programok értelmében, valamint az ENSZ közgyűlésének legutóbbi két rendkívüli ülészakán hozott határozatok és az el nem kötelezett országok limai külügyminiszteri értekezletén elfogadott döntések szellemében;

Emlékeztetve az idegen elnyomás borzalmaira és azokra a törekvésekre, amelyek célja a fejlődő országok gazdasági leigázása,

A következő döntéseket hozza:

1. Aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy nem sikerült végrehajtani az el nem kötelezett országok negyedik, algíri csúcsértekezletén hozott gazdasági határozatokat és az akcióprogram rendelkezéseit, valamint az ENSZ közgyűlése VI. és VII. rendkívüli ülészakának és az el nem kötelezett országok limai külügyminiszteri értekezletének döntéseit.

Éppen ezért sürgeti a tagállamokat, hogy a következő feladatokra összpontosítsák erőfeszítéseiket:

(a) A fenti határozatok maradéktalan végrehajtására annak érdekében, hogy véget lehessen vetni a fejlődő és a fejlett országok közti egyenlőtlenségnek és fel lehessen számolni a fejlesztési programok végrehajtása előtt tornyosuló akadályokat;

(b) Fokozott akciókra országaik harcának támogatására és az egymás iránti szolidaritás erősítésére az ENSZ-ben és különböző nemzetközi fórumokon, s főképp a gazdasági értekezleteken, hogy szembe tudjanak szállni a nemzetek fölötti monopóliumok uralmával és az imperialista nyomással, mindazokkal, akik a fejlődő országok gazdasági életének ellenőrzésére törekednek;

2. Meg kell tenni a szükséges lépéseket a fejlődő országok közti kereskedelmi kapcsolatok szabályozására és kiterjesztésére annak érdekében, hogy csökkentsék a jelenlegi gazdasági helyzetből fakadó károkat. Ebből a célból az el nem kötelezett országok közti kétoldalú és sokoldalú egyezmények megkötésére kell összpontosítani a figyelmet. Szélesíteni kell az exporttermékek körét, különös tekintettel a feldolgozott és a félkész termékekre, s növelni kell a fejlődő országok részvételét az ipari termelésben és a világkereskedelemben;

3. Meg kell védeni a fejlődő országok exportbevételeinek vásárlóértékét, ennek érdekében rendezni kell a fejlett országokhoz fűződő kereskedelmi kapcsolataikat és úgy kell korrigálni a fejlett országokkal lebonyolított kereskedelmük díjtételeit, hogy megfelelő viszony alakuljon ki a fejlett országokba exportált termékeik árai és az onnan importált árucikkek árai között. Mindez szükségessé teszi az el nem kötelezett országok közti szolidaritás fokozását és helyzetük erősítését a fejlett országokkal szemben. Ennek érdekében csökkenteni kell, illetőleg meg kell szüntetni azokat a korlátokat, melyeket a fejlett országok állítanak a fejlődő országokból behozott termékek útjába;

4. Felszólítják az ENSZ gazdaságilag fejlett tagállamait, hogy hajtsák végre az ENSZ közgyűlésének 2626. számú határozatát, valamint az ENSZ közgyűlésének VII. rendkívüli ülészakán hozott határozatot, amely szerint a fejlett államok felelősséggel tartoznak azért, hogy nemzeti össztermelésük 0,7%-át hivatalos fejlesztési támogatásra fordítsák, és arra törekedjenek, hogy nemzeti összterméküknek legalább 1 százalékát fordítsák hivatalos és nemhivatalos segélyekre, az ENSZ II. fejlesztési évtizede nemzetközi fejlesztési stratégiájának megfelelően;

5. Szorgalmazni kell, hogy a nyersanyag- és alapanyag-termelő el nem kötelezett országok a lehető legrövidebb időn belül kezdjenek tárgyalásokat azzal a céllal, hogy megfelelő termelési szervezeteket, illetve szövetségeket hozzanak létre, melyek segítik őket jogaik megőrzésében, és abban, hogy folyamatosan ellenőrizzék természeti erőforrásaikat, továbbá hogy erőforrásaikat saját gazdasági fejlődésük érdekében hasznosítsák a nemzetek fölötti monopóliumok önkényes hatalmi törekvéseitől függetlenül;

6. Minden feltételt biztosítani kell a megfelelő termelői szervezetek erősítésére annak érdekében, hogy fejlődjék a gazdaság, és ezek a szervezetek nagyobb szerepet töltsenek be a fejlődő országok gazdasági fejlődésének meggyorsításában;

7. Támogatni kell a 19 fejlődő országnak a párizsi nemzetközi együttműködési konferencián elfoglalt álláspontját, amelynek az a célja, hogy a világ valamennyi állama közt az egyenlőség és igazságosság alapján új nemzetközi gazdasági rend jöjjön létre, amely biztosítja valamennyi országnak azt a jogát, hogy olyan gazdasági és társadalmi rendszert kövessen, amelyet alkalmasnak talál és amely fejlődését szolgálja.

Határozat és magyarázó jegyzet arról, hogy a művészeti kincseket vissza kell juttatni azoknak az országoknak, amelyekből eltulajdonították

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája

Emlékeztetve az ENSZ célkitűzéseire, különösen pedig azokra, amelyek az emberiségre vonatkoznak és az emberi jogokról és méltóságról szólnak;

Utalva az-UNESCO XVI. ülészakán, 1970. november 14-én ratifikált egyezményre, amely megtiltja a kulturális javak exportját és importját, valamint az ilyen javak törvényes átadását;

Annak tudatában, hogy a művészeti kincsek visszajuttatásának kiemelkedő jelentősége van a kulturális örökségre nézve, hiszen az egy ország civilizációjának és történelmének tükörképe,

1. *Hangsúlyozza az ENSZ közgyűlése 1973. december 18-án hozott 3187. (XXVIII) számú és az 1975. november 19-én hozott 3391. (XXX) számú határozatainak rendelkezéseit, amelyek kimondják, hogy a művészi értékeket vissza kell juttatni azoknak az országoknak, amelyekből elszállították őket, valamint felhívja a figyelmet az ENSZ közgyűlése által elfogadott egyezményre, mely sürgeti a tagállamokat, hogy mielőbb ratifikálják azt;*

2. *Felkéri valamennyi államot, amely ilyen művészeti kincsek birtokában van, hogy állaguk megőrzésével juttassa őket azonnal vissza származási helyükre, és ily módon járuljon hozzá a nemzetközi kapcsolatok erősítéséhez;*

3. *Felkéri azt az ENSZ által kinevezett szakértői bizottságot, amelynek feladatkörébe tartozik a művészeti kincsek visszaszállítása szár-*

mazási helyükre, hogy azonnal tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a kincsek visszajussanak jogos tulajdonosaikhoz.

Magyarázó jegyzet

Líbia a gyarmatosítás számos formáját élte át. Természeti kincseinek és erőforrásainak jelentős részétől megfosztották. Azonban a gyarmatosítók elhurcolták azokat a kulturális kincseket is, amelyek tanúskodnak arról a magas fokú kultúráról és civilizációról, amelyet Líbia az évszázadok során elért.

Líbiában a legmagasabb rendű civilizáció alakult ki és erről a legszemléletesebben azok a történelmi maradványok tanúskodnak, amelyek még ma is láthatók: kéziratok, rajzok, múzeumi tárgyak, művészeti kincsek stb. A gyarmatosítók azonban, mielőtt örökre elhagyták volna Líbia partjait, igyekeztek annyit magukkal hurcolni és megtartani ezekből, amennyit tudtak, hogy múzeumaikban kiállítsák, megfelelkezve arról, hogy ezek a tárgyak a virágzó líbiai kultúra emlékei, hogy a líbiai földön alkották őket, szükségszerűen vissza kell hát kerülniük Líbiába. Ez segítene minket abban, hogy megismerjük Líbia történelmi szerepét, merítsünk kultúrájából, melyet ismernünk kell, hiszen mai kultúránk ennek folytatása. A Líbiai Arab Köztársaság alaposan átvizsgálta a birtokában levő művészeti kincseket és megállapította, mit hurcoltak el az országból – ez a kincsek túlnyomó többsége. Líbia ezért sürgeti a világ népeit, hogy szálljanak síkra a gyarmatosítás ellen, és segítsék az érdekelt államokat kulturális kincseik visszaszerzésében. Ezeket az államokat ugyanis civilizációjuk elválaszthatatlan részétől fosztották meg.

Ezért a Líbiai Arab Köztársaság ezt a határozattervezetet benyújtva hangsúlyozni kívánja a következő pontokat:

1. Hangsúlyozza elsődleges tulajdonjogát azokra a művészeti alkotásokra, amelyeket elraboltak tőle.
2. Arra törekszik, hogy feltétel nélkül és a lehető legrövidebb időn belül visszakapja az ellopott műkincseket.
3. Nyomatékosan felhívja az UNESCO által kinevezett tanácsadói bizottság figyelmét, amely ezzel a kérdéssel foglalkozik, hogy sürgős intézkedésekre van szükség annak érdekében, hogy ezek a művészeti alkotások visszakerüljenek származási helyükre.

Határozat a fejlődő országok közötti együttműködésről a gyógyszergyártás, -ellátás és -elosztás terén

A konferencia

Emlékeztetve az el nem kötelezett országok külügyminiszteri értekezletén (1972. augusztus, Georgetown) elfogadott akcióprogramjára, amely a fejlődő országok közti gazdasági együttműködésre vonatkozik, és amelyet az 1973 szeptemberében, Algírban tartott, negyedik csúcsertekezlet jóváhagyott;

Emlékeztetve továbbá a negyedik csúcsertekezlet gazdasági nyilatkozatára, amely a fejlődő országok közti gazdasági együttműködés további erősítésére szólítja fel az el nem kötelezett országokat;

Megállapítva, hogy a límai értekezlet a gyógyszerek és gyógyászati segédeszközök termelését és elosztását is belefoglalta a kölcsönös segítségnyújtási és szolidaritási programba, s ezzel a fejlődő országok együttműködésének új területét nyitotta meg;

Tudatában annak, hogy a fejlődő országok közös akcióinak nagy lehetőségei vannak a gyógyszeriparban is. Ezt bizonyítja az UNCTAD tanulmánya is, amely a fejlődő országok közti műszaki tapasztalatcserre kérdéseiről szól,

1. *Jóváhagyja* a gyógyszeripari szakértő csoport 1976 júliusában, Georgetownban tett javaslatait, amely többek között a következőket tartalmazza:

(a) Mindegyik fejlődő országnak el kell készítenie a számára leg-szükségesebb gyógyszerek és gyógyászati eszközök listáját, mindenk-előtt össze kell állítani egy alapvető gyógyszerlistát, amely modellül és általános útmutatóként szolgál a fejlődő országok számára;

(b) Nemzeti felvásárlási ügynökséget kell létrehozni, amely a

gyógyszerek és gyógyászati segédeszközök felvásárlását és elosztását végzi;

(c) Felkérnek minden el nem kötelezett államot arra, hogy vizsgálja felül iparjogi rendszerét és módosítsa azt olyan értelemben, hogy a gyógyászati termékekre ne legyenek érvényesek a szabadalmi jogok, vagy legalábbis csökkentsék a gyógyászati termékekre vonatkozó szabadalmak időtartamát;

(d) Ahol lehet, szüntessék meg a márkanéveket és fogadjanak el általános neveket a gyógyszerekre;

(e) Valamennyi fejlődő ország hozza létre saját gyógyszeriparát, kezdve a gyógyszerek összeállításával és csomagolásával, a későbbiekben kiépítve a bonyolultabb gyártási eljárásokat;

(f) Regionális gyógyszergyártási és technológiai együttműködési központot (COPPTECS) kell létrehozni (az UNCTAD és az UNIDO javaslatainak megfelelően). Ennek a központnak a feladata az lenne, hogy gyógyszerlistákat állítson össze, összehangolja a kutatást és a fejlesztést, megkönnyítse a technológiaátvételt, információt gyűjtsön és adjon tovább a gyógyszerek felhasználásáról és áráiról, valamint a tagországok technológiai lehetőségeiről, koordinálja a termelést és a különböző országok közti gyógyszerkeresét, valamint tartson fenn kapcsolatot a különböző regionális központokkal;

2. Felhívja a megfelelő nemzetközi szervezeteket, nevezetesen az UNCTAD-ot, az UNIDO-t, a WHO-t és az UNDP-t, hogy nyújtsanak segítséget az 1. pontban vázolt célkitűzések elérésére, különös tekintettel a fejlődő országok megfelelő nemzeti gyógyszerészeti központjainak felállítására, valamint a fejlődő országok regionális gyógyszergyártási és technológiai együttműködési központjainak (COPPTECS) létrehozására;

3. Elhatározza továbbá, hogy az el nem kötelezett országok gazdasági, együttműködési akcióprogramjának kereskedelmi, szállítási és ipari kérdéseit koordináló országnak meg kell tennie a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy e határozatot minél előbb végre lehessen hajtani.

Határozat az élelmiszergyártásról és mezőgazdasági termelésről

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája

Emlékeztetve

(a) az 1974-es világelelmezési konferencia megállapításaira, s közülük is különösen azokra, amelyek a fejlődő országok élelmiszer- és mezőgazdasági termelésének fejlesztéséhez szükséges intézkedéseket tartalmazzák; és

(b) az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1973 szeptemberében Algírban tartott, negyedik konferenciáján elfogadott gazdasági nyilatkozatra és a gazdasági, együttműködési akcióprogramra;

Tudatában annak, hogy a fejlődő országokban több mint 500 millió ember szenved az éhségtől és a rossz tápláltságtól, 40 százalékuk gyermek. Tudatában annak, hogy ezek az országok nem lesznek képesek addig egyenletes fejlődésre, amíg ez az állapot meg nem szűnik;

Megállapítva, hogy a fejlődő országok élelmiszer-termelése nem növekszik a szükségletnek megfelelő mértékben, és hogy a jelenlegi irányzat alapján a fejlődő országoknak gabonabehozatalukat az 1969–1972 közti évi 16 millió tonnáról 1985-re évi 85 millió tonnára kell növelniük, aminek súlyos következményei lennének a már így is válóságos valutahelyzetet illetően;

Kifejezve sajnálkozásukat amiatt, hogy a fejlett országok – amint ez az UNCTAD IV. konferenciáján is kiderült – nem hajlandók beleegyezni azoknak a súlyos problémáknak a megoldásába, amelyek abból fakadnak, hogy a fejlődő országok mezőgazdasági exportcikkei-

nek árszínvonalala ingadozó és rendkívül alacsony. Ennek következtében a fejlődő országoknak továbbra is nagy akadályokkal kell szembenéznük, ha fokozni akarják élelmiszer- és mezőgazdasági termelésüket annak érdekében, hogy népeik önellátóvá váljanak;

Kifejezve aggodalmát amiatt, hogy az élelmezési világkonferencia határozatainak végrehajtása nem kielégítő. Ezek a határozatok többek között az élelmiszer-tartalékkészletekre, az élelmiszer- és műtrágyasegélyre vonatkoznak, és azokat a veszélyeket taglalják, amelyeket a világ élelmiszer-tartalékainak nem megfelelő színvonalala okoz elsősorban a legelmaradottabb és a természeti csapásokkal leginkább sújtott országok számára;

Tudatában annak az erőnek, amelyet az el nem kötelezett és más fejlődő országok közti szorosabb együttműködés jelent, szubregionális, regionális és nemzetközi szinten, és annak, hogy milyen lendületet adhat az élelmiszer- és mezőgazdasági termelés fokozására irányuló erőfeszítéseknek, amelyek célja az, hogy biztonságosabb ellátást és a mezőgazdasági export számára pedig elfogadhatóbb árakat biztosítsanak,

Elfogadja az élelmiszer- és mezőgazdasági termelés mellékelt akciótervét;

Kijelöli továbbá Etiópia, Korea (KNDK), Sri Lanka, Marokkó, Szudán, Tanzánia és Szomália kormányait, hogy hangolják össze az élelmiszergyártás és a mezőgazdasági termelés akciótervének végrehajtását.

Akcióterv

Célkitűzés és stratégia

Az akcióterv fő célkitűzése az, hogy az elkövetkezendő 10 év során legalább évi 4 százalékos növekedést érjen el a fejlődő országok élelmiszer- és mezőgazdasági termelése.

1. Az élelmiszergyártás és a mezőgazdasági termelés növelésére irányuló programot a nemzeti fejlesztési tervek, valamint a regionális és interregionális együttműködési programok keretein belül kell beindítani, kiemelve az alapvető szükségletek kielégítését. Az el nem kötelezett országok továbbra is támaszkodni fognak a nemzetközi támo-

gátásra és a fejlesztési törekvéseikhez nyújtott segítségre, de minde-
nekelőtt az önerőre támaszkodást részesítik előnyben nemzeti erőfe-
szítések, valamint regionális és interregionális együttműködés révén.

2. Nemzeti szinten nagyobb figyelmet kell fordítani azoknak az akadályoknak és hiányosságoknak a megszüntetésére, amelyek csök-
kentik a termelést; és ösztönözni kell a mezőgazdasági termelőket a
termelés hosszú távú javítására.

3. Nemzetközi szinten különös figyelmet kell fordítani a kielégítő
tervezésre, amely növelni fogja az élelmiszer-ellátás biztonságát, vala-
mint a multinacionális programok végrehajtására, különösen a föld-
rajzilag szomszédos területek között, mert így jelentősen növelhető az
össztermelés.

4. Az el nem kötelezett országok megegyeznek abban, hogy a je-
lenlegi nemzetközi gazdasági rend nem kedvez erőfeszítéseiknek és sú-
lyos akadályokat gördít fejlesztési célkitűzéseik útjába. Ezért tovább-
ra is együttműködnek a fennálló rend szükségszerű megváltoztatásáért,
mindenekelőtt a nemzetközi árucserre feltételeinek megjavítása érdeké-
ben. Törekedni fognak arra, hogy elfogadható feltételek mellett nö-
velhessék és állandósíthassák pénzforgalmukat arra, hogy olyan nem-
zetközi kereskedelmi rendszert hozzanak létre, amely nem hiúsítja meg
ezeknek az országoknak a termelés növelésére, ezen belül is főleg a
nyersanyagok feldolgozására irányuló erőfeszítéseit.

Az el nem kötelezett országok együttműködése

5. Az el nem kötelezett országok célja az, hogy előmozdítsák az egy-
más közti szorosabb együttműködést szubregionális, regionális és in-
terregionális szinten, és kölcsönösen támogassák és segítsék egymást
fejlesztési célkitűzéseik elérésében. Törekvéseik mindenekelőtt a kö-
vetkezőkre irányulnak:

(a) Kedvezményes kereskedelmi egyezményeket kell kötni az el nem
kötelezett és más fejlődő országok között szubregionális, regionális és
interregionális szinten, a lehető legszélesebb alapokon;

(b) Létre kell hozni egy olyan mechanizmust, amelynek révén meg-
állapítható, hogy mely területeken lehet a mezőgazdasági termelést ra-
cionálisabbá tenni, szubregionális, regionális vagy szélesebb alapon;

(c) Konzultatív csoportokat kell életre hívni, amelyek megvizsgál-

ják az élelmiszer-exportáló és potenciális élelmiszerexportáló országok, valamint az olajexportáló országok közötti együttműködés lehetőségeit;

(d) Multinacionális együttműködési tervezeteket kell kidolgozni az élelmiszer-termelés, valamint a műtrágyagyártás terén a földek terméketlenné válásának ellensúlyozására és a kártevők, a növényi betegségek megszüntetésére, mivel ezek jelentősen csökkentik a megművelhető földterületeket;

(e) Nemzeti, regionális és interregionális szinten a lehető legteljesebb mértékben meg kell változtatni a mezőgazdasági termékek exportjának jellegét oly módon, hogy az a fejlett országok piacai helyett elsősorban a fejlődő országok fogyasztását szolgáló élelmiszer-termelést szolgálja, s ezáltal kiegyensúlyozottabb legyen a mezőgazdaság és támaszkodjon saját erőre;

(f) Meg kell vizsgálni a mezőgazdaságban felhasznált anyagok tömeges felvásárlásának lehetőségeit, kihasználva ennek előnyeit mind a részt vevő országok számára kedvezőbb árak biztosítására, mind pedig az új termelési ágak kifejlesztésére, valamint az el nem kötelezett és más fejlődő országok közti kereskedelem ösztönzésére;

(g) A kutatás és fejlesztés terén olyan kooperatív lépéseket kell tenni, amelyek a fejlődő országok közti mezőgazdasági technológiai kapcsolatokat korlátozásmentessé teszik és nemzeti, területi és nemzetközi kutatóintézeteket kell létrehozni;

(h) Közös tapasztalatra, tudásra és szakértelemre van szükség a következő területeken:

(I) Kutatások folytatása;

(II) Nagyszabású mezőgazdasági és fejlesztési programok tervezése és a végrehajtás irányítása;

(III) A kis, közepes és nagy öntözőrendszerek tervezése és üzemeltetése;

(IV) Az élelmiszerek, elsősorban a gabonafélék és romlandó élelmiszerek tárolása, feldolgozási módszerei, betakarítása, kezelése, tárolása;

(V) A belföldön előállított élelmiszerek fogyasztásának ösztönzése;

(VI) Mezőgazdasági dolgozók és farmerek képzése;

(i) Az el nem kötelezett országok egyedileg vagy közösen, a többi fejlődő országgal együttműködve hozzanak létre biztonsági élelmiszer-tartalékokat a fejlődő országok importszükségleteinek fedezésére.

Egységes nemzetközi fellépés

6. Az el nem kötelezett országok a lehető legnagyobb mértékben részt vesznek minden nemzetközi programban és más olyan tevékenységben, amely az 1974. évi élelmezési világkonferencia javaslatait kívánja végrehajtani, különös tekintettel azokra a programokra és akciókra, amelyek a fejlődő országok élelmiszer-termelésének bővítésére, valamint a nemzetközi mezőgazdasági fejlesztési alap felállítására vonatkoznak.

7. Az el nem kötelezett országok figyelemmel fogják kísérni a fenti javaslatok és határozatok végrehajtását és arra fognak törekedni, hogy ösztönözzék azt minden esetben, ha hatékonyabb erőfeszítésekre van szükség.

8. E cél elérésére az el nem kötelezett országok minden eszközt fel fognak használni valamennyi nemzetközi és területi szervezetben, minden program és akció keretén belül.

Határozat a kereskedelmi árucikkekről

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek ötödik konferenciája

Aggodalommal veszi tudomásul, hogy az UNCTAD IV. konferenciája nem váltotta be az el nem kötelezett és más fejlődő országok reményeit a nemzetközi gazdasági viszonyokra vonatkozó fontosabb kérdések tekintetében, mivel a fejlett ipari országok nem voltak hajlandók az általánosan elfogadott elveket és célkitűzéseket konkrét intézkedésekre váltani az új nemzetközi gazdasági rend létrehozása érdekében;

Felismerve azonban, hogy az UNCTAD IV. konferenciáján a kereskedelmi árucikkekről elfogadott határozat megfelelő kereteket biztosított egy közös alap felállításáról szóló tárgyalások számára, amely nagymértékben előmozdítaná és támogatná a világ kereskedelmi áru piacainak szerkezeti átalakítását és az egyes árucikkekről folyó tárgyalásokat;

Felismerve továbbá, hogy az egyesített nyersanyagprogramra vonatkozó tárgyalásoknak döntő jelentőségük van az új gazdasági rend megvalósításában –, mivel lehetőséget biztosítanak az el nem kötelezett és más fejlődő országoknak arra, hogy közös akciók, a kölcsönös támogatás és tárgyalások révén jelentős változtatásokat érjenek el a jelenlegi piaci struktúrákban és gazdasági viszonyokban, amelyek korlátozzák fejlődésüket,

1. *Hangsúlyozza*, hogy a tárgyalások elsőbbséget élveznek az el nem kötelezett és más fejlődő országok közti kapcsolatokban, és hogy a tárgyalások aktív előkészítése létfontosságú. Azonnal meg kell kez-

dődniük annak érdekében, hogy a fejlődő országok a lehető legkedvezőbb eredményt érhessék el;

2. *Felszólítja* az el nem kötelezett és más fejlődő országokat, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket az összehangolt tárgyalási szempontok kialakítására még az egyedi termékekről és a közös alapról kezdendő tárgyalások előtt és annak folyamán;

3. *Kijelenti*, hogy a közös alap felállítására vonatkozó határozatokat még az 1977 márciusa előtt tartandó tárgyalásokon meg kell hozni; kifejezik továbbá azt a szándékukat, hogy a manilai nyilatkozatban és akcióprogramban felvázolt működőképes közös alapot mindenképpen létrehozzák, függetlenül attól, hogy valamennyi fejlett ország támogatja-e azt vagy sem;

4. *Szorgalmazza*, hogy az el nem kötelezett és más fejlődő országoknak hatékony szervezeti gépezetet kell felállítaniuk a legmagasabb szintű közös döntés előmozdítására és biztosítani kell a szükséges támogatást a teljes egyesített program kidolgozásának döntő szakaszában;

5. *Megbízta* a nyersanyagokkal foglalkozó kormányközi csoportot, hogy a Hetvenhetek Csoportjával együttműködve szervezze meg az ennek érdekében folyó akciót.

A gazdasági bizottság határozata

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája

Szem előtt tartva a limai konferencia határozatát, amely előírja egy kambodzsai, laoszi és vietnami szolidaritási alap létrehozását;

Szem előtt tartva azt az álláspontot, amelyet a demokratikus Kambodzsza a szolidaritási alap felállításával kapcsolatban elfoglalt,

1. *Ügy dönt*, hogy szakértői csoportot hív össze, amelynek az lesz a feladata, hogy legkésőbb 1977 januárjáig kidolgozza az erre vonatkozó kooperációs tervet;

2. *Utasítja* az el nem kötelezett országok koordináló irodáját, hogy a megjelölt határidőn belül hajtsa végre ezt a döntést;

3. *Felszólítja* valamennyi el nem kötelezett országot, hogy járuljon hozzá a laoszi és vietnami szolidaritási alap felállításához.

A megszállt arab területeken levő nemzeti erőforrások fölötti folyamatos szuverenitásról szóló határozat

Az el nem kötelezett országok ötödik konferenciája

Emlékeztetve az el nem kötelezett országok 1973. évi negyedik konferenciájának „Az arab államok elleni izraeli agresszió gazdasági hatásai” című 6. határozatára;

Emlékeztetve továbbá az ENSZ közgyűlésének 1974. december 17-én hozott 3336. (XXIX) számú határozatára, amelynek címe „A megszállt arab területek nemzeti erőforrásai fölötti folyamatos szuverenitás”. Ennek 5. pontja értelmében az ENSZ közgyűlése felkérte az ENSZ főtitkárát, hogy a megfelelő szakosított szervezetek és más ENSZ-szervek segítségével – beleértve az ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciáját – készítsen jelentést azokról a káros következményekről, amelyeket az ismételt izraeli agressziók és az arab területek folyamatos megszállása okoz az érintett arab államok gazdaságának;

Emlékeztetve továbbá az ENSZ közgyűlésének 1975. december 15-én hozott 3516. (XXX) számú határozatára, amely felkérte a megfelelő szakosított szervezetek és más ENSZ-szervek, főképp az ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciájának és a nyugat-ázsiai gazdasági bizottságnak a vezetőit, hogy aktívan és hatékonyan működjenek együtt a főtitkárral egy végső és átfogó jelentés elkészítésében,

Megerősíti, hogy az ENSZ főtitkára a fent említett határozatokat követve az ENSZ XXXI. ülészsaka elé terjeszti azt a végleges és átfogó jelentést, amelyre a 3516. (XXX) számú határozat utal;

Ajánlja, hogy a tagállamok tegyenek közös lépéseket az ENSZ-ben annak biztosítására, hogy az arab államok és népek, főleg a palesztin

nép teljes kártérítést kapjon azokért a káros gazdasági következményekért, amelyeket az ismételt izraeli agresszió és a tartós megszállás, valamint az arab lakosság kizsákmányolása és a terület természeti kincseinek bitorlása okozott.

A természeti csapások és más katasztrófák esetén nyújtandó segítségről szóló határozat

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) rendezett, ötödik konferenciája,

Emlékeztetve az ENSZ közgyűlésének 1975. december 9-én hozott 3440. (XXX) számú határozatára;

Felismerve az el nem kötelezettek konferenciájának értékét, mely olyan fórum, ahol széles körű stratégiát lehet kidolgozni az afrikai Száhel-övezet és más természeti csapások, valamint katasztrófák sújtotta országok és területek megsegítésére,

Javasolja, hogy hívjanak össze szakértői értekezletet abból a célból, hogy a jelenleg érvényben levő nemzetközi programokat alkalmassá tegyék a természeti katasztrófák káros utóhatásának megakadályozására, illetve arra, hogy az érintett országok szembe tudjanak nézni e csapások következményeivel. A konferencia szükségesnek látja továbbá, hogy egyesített nemzetközi stratégiát dolgozzanak ki a természeti csapások következményeinek leküzdésére.

A tengerrel nem rendelkező országok érdekében hozandó különleges intézkedésekről szóló határozat*

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája

Megerősítve a tengerrel nem rendelkező országoknak a szabad tengeri kijáráshoz való jogát, amint azt az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek negyedik, algíri konferenciáján „A tengerrel nem rendelkező országok sajátos szükségleteivel kapcsolatos különleges intézkedések” című 2. számú határozatában is leszögezték;

Emlékeztetve a límai nyilatkozatra és az ipári fejlődésről és együttműködésről szóló akciótervre;

Annak tudatában, hogy a szolidaritási alap működési elve többek között különös hangsúlyt fektet a tengerrel nem rendelkező országok érdekeire és szükségleteire;

Aggodalommal állapítva meg, hogy a tengerrel nem rendelkező országok problémáit mindeddig nem oldották meg kielégítően;

Megállapítva továbbá, hogy azok a nehézségek, amelyekkel a tengerrel nem rendelkező fejlődő országoknak szembe kell nézniük, akadályozzák őket abban, hogy aktívan és teljes mértékben részt vegyenek a világ gazdasági életében és hátráltatják fejlődésüket;

Annak tudatában, hogy az új nemzetközi gazdasági rendben megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a tengerrel nem rendelkező országok problémáira és különleges szükségleteire,

Felszólítja a tagországokat és az egész nemzetközi közösséget arra, hogy

* Néhány tagország fenntartását fejezte ki e határozattal kapcsolatban.

(a) *Könnyítsék meg* a tengerrel nem rendelkező országok tranzit-forgalmát, biztosítsanak szállítási eszközöket, egyszerűsítsék a vámeljárásokat, teremtsenek igazságos szállítási árakat és szárazföldi, illetve légi tranzitutat;

(b) *Járuljanak hozzá* bőkezűen az ENSZ közgyűlésének 3504. (XXX) számú határozata értelmében a tengerrel nem rendelkező országok részére felállítandó különleges alaphoz a lehető legrövidebb időn belül;

(c) *Fordítsanak megkülönböztetett figyelmet* a tengerrel nem rendelkező országok kereskedelmi igényeire, beleértve azt is, hogy a lehetőségek szerint részesítsék kedvezményben az elmaradott, tengerrel nem rendelkező országokat;

(d) *Segítsék* a tengerrel nem rendelkező országokat gazdaságuk strukturális átalakításában, különleges hangsúlyt helyezve szállítási infrastruktúrájukra;

(e) *Könnyítsék meg* a tengerrel nem rendelkező országoknak a kiutazást a világpiacra, beleértve az el nem kötelezett és más fejlődő országok piacait is;

(f) *Nyújtsanak támogatást* és működjenek együtt azoknak a határozatoknak és intézkedéseknek mielőbbi végrehajtásában, amelyeket az el nem kötelezett országok konferenciái, az ENSZ szakosított szervezetei és más nemzetközi konferenciák hoztak a tengerrel nem rendelkező országok javára.

A háborús károk megtérítéséről szóló határozat

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek 1976. augusztus 16. és 19. között Colombóban (Sri Lanka) tartott, ötödik konferenciája

Figyelembe véve, hogy a fejlődő országok többsége idegen megszállás alatt állt, s ez súlyos veszteségekkel járt emberéletben és anyagiakban egyaránt;

Emlékeztetve az ENSZ közgyűlésének 1972. december 15-én hozott 2995. (XXVII), 2996. (XXVII) és 2997. (XXVII) számú határozataira, amelyek az államok környezetvédelmi együttműködéséről, az államoknak a környezetvédelemre vonatkozó nemzetközi felelősségéről és az ENSZ környezeti programját irányító testület felállításáról szólnak;

Emlékeztetve az ENSZ közgyűlésének 3336. (XXIX) számú határozatára, s különösen annak 4. cikkelyére;

Emlékeztetve továbbá az el nem kötelezett országok külügyminiszeri értekezletén (Lima, 1975. augusztus 25–30) elfogadott IV. határozatra, amely elítélte a gyarmatosító és imperialista hatalmakat és neokolonialista fajvédő és cionista szövetségeseiket, amiért nem hajlandók a háború maradványainak felszámolására (például aknák stb.), valamint felszólította őket, hogy ezt mielőbb tegyék meg, szolgáltatssanak információt és adjanak műszaki segítséget e feladat végrehajtására;

Emlékeztetve az ENSZ közgyűlésének 3435. (XXX) számú határozatára, annak is elsősorban 5. cikkelyére;

Meggyőződve arról, hogy az aknák kérdésének hatékony megoldása csak úgy képzelhető el, ha az érintett gyarmatosító és agresszív

imperialista hatalmak és neokolonialista, fajvédő, cionista szövetségeik vállalják, hogy kártérítést fizetnek az okozott károkért és megtisztítják a fejlődő országok területét az aknáktól, elismerve, hogy a fejlődő országoknak ez a követelése jogos,

1. *Megállapítja*, hogy egyes fejlődő országok fejlesztési terveinek megvalósítását nagymértékben akadályozzák és fenyegetik a háborúból visszamaradt pusztító eszközök, különösen a hátrahagyott aknamezők;

2. *Elítéli* a gyarmatosító és imperialista hatalmakat, valamint neokolonialista, fajvédő és cionista szövetségeiket, mivel nem hatástalanították ezeket a robbanó szerkezeteket, elsősorban az aknamezőket, és teljes mértékben őket tekinti felelősnek minden anyagi és erkölcsi veszteségért, amelyeket azok az országok szenvedtek el, ahol aknamezők maradtak hátra;

3. *Hangsúlyozza*, hogy a gyarmatosító és imperialista hatalmaknak, valamint neokolonialista, fajvédő és cionista szövetségeiknek kell viselniük a felelősséget azokért az anyagi és emberi veszteségekért, amelyeket a fejlődő országok szenvedtek el, és szenvednek el továbbra is. Nem engedhető meg, hogy kibújjanak a felelősség alól az általuk okozott veszteségeket illetően, mivel azokért teljes mértékben őket terheli a felelősség és kárpótlással tartoznak az érintett országoknak;

4. *Felszólítja* az ezekben a háborúkban részt vett agresszív országokat, hogy lássák el a szükséges segítséggel és tájékoztatással az érintett országokat az aknamezők elhelyezkedését illetően, beleértve e területek topográfiai térképeit és a felhasznált aknatípusok megnevezését annak érdekében, hogy segítsék az érintett országok erőfeszítéseit a területükön hagyott pusztító eszközök felszámolására;

5. *Örömmel üdvözli* a humanitárius jogi kérdésekkel foglalkozó konferencia és a leszerelési bizottság erőfeszítéseit és szorgalmazza, hogy a különböző illetékes szervezetekben folyó valamennyi megbeszélésen tegyék elsődleges szemponttá a háború környezetkárosító hatása elleni küzdelmet;

6. *Megerősíti*, hogy a háborús károk – főként az aknák – problémájának megoldása céljából szükség van egy nemzetközi konferencia összehívására, amelyen valamennyi ország részt venne az egyenlőség elve alapján. Valamennyi országnak fel kell szólítania az ENSZ Titkárságát arra, hogy e célból szervezzenek nemzetközi értekezletet.

Tartalom

Előszó / 5

POLITIKAI NYILATKOZAT / 7

Az el nem kötelezett országok állam- és kormányfőinek
ötödik konferenciája, Colombo (Sri Lanka), 1976. augusztus 16–19 / 9

GAZDASÁGI NYILATKOZAT / 53

A GAZDASÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉS AKCIÓPROGRAMJA / 73

I. Gazdasági együttműködés az el nem kötelezett és más
fejlődő országok között / 76

II. Nemzetközi fejlesztési együttműködés / 93

III. Az akcióprogram végrehajtásának koordinálása / 97

FÜGGELÉK. POLITIKAI ÉS GAZDASÁGI HATÁROZATOK / 101

A kiadásért felel a Kossuth Könyvkiadó igazgatója
Szerkesztette és a fordítást ellenőrizte Kenesei István
A borító Widerkomm Ervin munkája
Műszaki vezető Mózes Tibor
Műszaki szerkesztő Szakálos Mihály
A szedést 1976. XII. 14-én kezdték meg
Megjelent 1977. III. 19-én, 3000 példányban
Terjedelme 11,5 (A/5) ív
Készült a Zrínyi Nyomdában (76.1397/1–2512)
Felelős vezető: Bolgár Imre vezérigazgató

12,— Ft

